LIBRARY
Brigham Young University
RARE BOOK COLLECTION
Vault
093
C715d
1470

BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY
3 1197 23794 6329

ription by Hildebrand

From the fund
established by
GEORGE L.
LINCOLN '95

HARVARD COLLEGE
LIBRARY

Incipit prologus beati augustini episcopi in libro de spiritu et littera

AD quē scripserā tres libros quorū tituli sūt de meritis ꝛ remissione. vbi diligēter disputat̄ etiā de baptismo puulorū. rescp sit michi se fuisse p motum qḋ dixeri fieri posse ut sit hō sine pccō si voluntas eius n̄ desit ope adiuuan te diuina. quāuis nemo tā perfecte iusticie in hac vita vel fueit vł sit ł futurus sit: Quesiuit enī quō dixerim posse fiei cuius rei desit exemplū: Propter hāc eius inquisitionē scpsi librū cuius ē titulus de spitu et littera. ptractans aplicam sētenciā vbi ait. Littera occidit spiritus autē viuificat In quo libro q̄tum ds adiuuit acter disputatur ꝯtra inicos gra cie dei qua iustificat̄ impius Cū autē agerem de ob seruacionibus iudeoꝝ a q̄busdam escis scđm vetēm legē abstinēciū. dixi q̄rūdā escaꝝ ceimoie qḋ nomē n̄ est i vsu lrāꝝ scāꝝ. ideo tn̄ ꝯgruens michi visū ē qḋ a carendo appellatas ceimonias quasi carimonias memoria tenebā. eo ꝙ obseruantes careāt his rebꝫ a q̄bꝫ abstinent: Qḋ si ē origo alia huiꝰ nois q̄ ab horret a vera religione. secūdū hanc ego nō sū locu tus sed secūdum istam: quam sup̄ ꝯmemoraui

Incipit liber scī Augustini epī de spū et littera

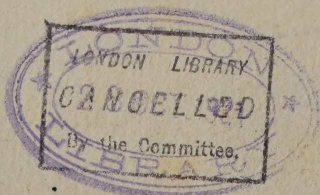
LEctis opusculis q̄ ad te nup elaboraui fili carissime marcelline de baptismo p uuloꝝ. et de pfcōne iusticie hois. ꝙ nēo eam in hac vita vel assecutus uł assecu

Liber hilprandi brandenburg de biberaco dioc constanc

*70-6

sur9 videat². excēpto vno mediatoē qui hūana per
pessus ē. in siltudīe carnis pcti. sīe ullo oīno pcto. re
scpsisti te moueri. eo ꝙ in postiore pte duoꝝ libroꝝ si
eī posse dixi. ut sit hō sīe pcto si volūtas eī9 nō desit
ope adiuuante dina: Et tñ pter vnū inq° oēs iustifi
cabūt² neminē fuisse uł fore in quo h̄ viuēte. essꝫ is
ta pfectio: Absurdum enim tibi uidetur dici aliq̄d
fiei posse cuius desit exemplum. Cum sicut credo nō
dubites numquam esse factum ut per foramē acus
camelus trāsiret ⁊ tñ ille h° quoqꝫ dō dixit eē possi
bile: legas etiam duodecī milia legiones angeloꝝ
ꝓ xpō ne pateret² pugre potuisse nec tñ fcīn: legas
fieri potuisse ut si semel gētes extermiarēt a terra q̄
dabat filijs isrł. dm tñ paulatī voluisse: Et alia sex
cēta possūt occurrē q̄ fiei potuisse ł posse fateamur. ⁊
eorum tam̄ exempla qd̄ fca sint ꝓferre nequeam9
Vnde n̄ ideo negaē debe9 fieri posse. ut hō sie pcto sit
quia nulli9 ē hoīm pter illū q̄ nō tm̄ hō ꝫ etiā nata
ds est. inq° id eē pfcm̄ demōstrare possim9: Hic for
tasse respondeas ista que cōmemoraui facta non es
se ⁊ fieri potuisse opera eē diuina: Vt autē sit homo
sine peccato. ad opus ipsius hōminis pertinere. id
qꝫ est opus optimum quo fiat plena et perfecta et
omni prorsus parte absolnta iusticia Et ido non es
se credendum neminem uel fuisse vel esse vel fore in
hac vita qui hoc opus impleuerit si ab hoīe ipleri
pt: Sꝫ cogitaē debes q̄uis ad hoīeꝫ id agē ptineat
h° quoꝫ mu9 eē dinū. atꝫ ido n̄ dubitaē op9 eē dinū

UPB

Deus enim q̃ operatur in vob̄ ait apl̄ostolus et velle et operari pro bona voluntate: Proinde nō multum molesti sunt. ⁊ instandum est eis ut si possunt osten dant esse ita q̃ dicunt hic viuē hoīez siue vixisse sine vllo omnio pcc̄o: Nam si testimonia scpturaꝝ q̄bz existimo definitum nullū hoīez hic viuentem. q̄uis vtatur libero arbitrio inueni sine peccato sicuti est ne intres in iudiciū cū seruo tuo. qm̄ nō iustificabit in ɔspectu tuo omnis viuens. et cetera talia quisqz docere potuerit aliter accipienda. q̄ sonāt et demon strauerit aliq̄z vel aliquos sine vllo hic vixisse pcc̄o q̃ non ei nō solū minime adversatus. verū etiam pluri mū ḡtulatus fuerit. nō mediocribus inuidentie stimu lis agitatur. qui etiam si nemo ē ą̃ fuit aut erit qđ magis credo tali puritate pfectus. ⁊ tñ esse aut fuis se aut fore defenditur et putat. q̄tum ego iudicare possem non multum erratur nec perniciose. cū quadā quisqz beniuolentia fallitur. si tñ q̃ hoc putat seipsū talem esse non putz. nisi reuera aliqn̄ talem se esse p spexerit: Sed illud acerrime ac vehemētius hē resistēđ est. q̃ putant sine adiutorio dei per seipaz vim volun tatis humaē vel iusticiam posse efficere. vel ad eam tendendam proficē: Et cū vrgeri ceperint quō id p̄su mant asserē fieri sine ope diuina. reprimūt se nec vo cem hanc audēt emittere qm̄ vident q̄ sit impia ⁊ n̄ ferenda: Sed aiunt idō ista sine ope diuina non fie ri quia et hoīez d̄s creauit cū libero voluntatis arbi trio et dando p̄cepta ip̄e docet quomodo hoī sit viuē

dū:Et ideo vtiqȝ adiuuat qđ docēdo aufert ignorā
ciā.ut sciat hō in opibꝫ suis qđ euitarē.ꝛ qđ appetē
debeat.q° ꝑ liberꝝ arbitriū natualiter insitū viam de
mōstratā ingrediēs.ꝯtinēter et iuste et pie viuendo
ad beatā eādē qȝ eternā vitam.ꝑueire merearᶻ: Nos
aūt dicimꝰ hūanam voluntatē sic diuinitus adiuuari
ad faciēdam iusticiā ut ꝑter qđ creatus ē hō cū liberō
voluntatis arbitrio.ꝑterqȝ doctrinam q̄ ei precipitᶻ
q̄ȝadmodum viuē dbeat accipiat spiritum scm̄.quo
fiat in animo eius delectacio.delcācioqȝ summi illi
us atqȝ incōmutabilꝭ boni qđ deꝰ est.eciam nc̄ cum
per fidem adhuc ambulatur nōdum ꝑ speȝ. ut hac
sibi velud arra sibi data ḡtuiti muneris inardescat
inherere creatori atȝ inflammetur accedere ad ꝑtici
pacionē illius veri luminis vt ex illo ei bene sit a q°
habȝ vt sit. Nam neqȝ liberum arbitrium q̄cq̄ nisi
ad peccandum valet si lateat veritatis via: Et cū id
qđ agendum et qđ nitendum est ceperit non latere
nisi eciā delectet et ametur non agitᶻ nisi suscipiᶻ nō
bene viuitᶻ: Vt aūt diligaᶻ caritas dei diffundiᶻ in
cordibꝫ nostris.non per liberū arbitrium qđ surgit
ex nob̄ ȝ per spm̄ scm̄ qui datus est nob̄: Doctrina
quippe illa quā mādatū accipiꝰ ꝯtinēter rc̄eqȝ viuē
di lr̄a est occidens .n̄ assit viuificās spūs: Neqȝ eni
solo illo mō īntelligēdū ē qđ legimꝰ lr̄a ōccidit spūs
aūt viuificat vt aliqđ figurate scꝑtū cuiꝰ ē absurda
ꝓprietas.n̄ accipiaꝰ sic lr̄a sonat ſm aliđ qđ sigt intu
entes interiorē hoīeȝ spūali intelligencia nutriamus

3

quoniam sapere secundū carnem mors ē. sapere aū
scḋm spm̄ vita et pax: velut si q̄sq₃ multa q̄ scripta
sunt in cantico cāticoꝝ carnaliter accipiat nō ad lu
minose caritatis fructū sed ad libidinose cupidita
tis affctm̄ Non ergo solūmō intelligendū est qḋ ait
apostolus lrā occidit spūs aū viuificat. sed etiā illo
eoq₃ ꝉ maxime. qḋ aptissime alio loco dicit. ꝯcupis
cenciam nesciebā n̄i lex diceret nō ꝯcupisces: Et pau
lo post ait: Occasione accepta pccm̄ per mandatum
fefellit me. et per illud occidit: Ecce qḋ est lrā occiḋ
Et vtiq₃ non figurate qḋ accipiendū n̄ sit secūdum
lrē sonū cū dicitur. non ꝯcupisces. sed aptissim̄ salu
berrimūq₃ p̄ceptum est: Qḋ si q̄s impleuerit nllm̄
habebit oīno peccatum: Nam hoc ideo elegit aposto
lus genēale q̄ddam quo ꝯcta ꝯplexus ē tāq̄ hec eēt
vox legis ab omni pcc̄o ꝓhibentis qḋ ait n̄ ꝯcupisc
es. Neq₃ enim ullū pcc̄m nisi ꝯcupiscendo ꝯmittit̄
Proinde q̄ hoc p̄cipit bona et laudabilis lex ē Sed
vbi scs n̄ adiuuat spūs inspirans proꝯcupiscencia
mala ꝯcupiscenciam bonam hoc est caritatem diffū
dens incordibus nr̄is profecto illa lex q̄uis bō augꝫ
prohibendo desiderium malū sic aque impetus si i eā
ptem n̄ cesset influere vehemencior fit obice opposito
cuius molem cū euicerit maiore cumulo precipita
tus violencius p prona ꝓuoluitur: Nescio quo enī
modo hoc ipm qḋ ꝯcupiscit̄ fit iocūdius dū vetatur
Et hoc est qḋ fallit pcc̄m per mandatum ꝛ per illud
occidit cū accedit etiam p̄uaricacio q̄ nulla ē vbi lex

non ē: Sed totum ipm̄ aplice ēplē locum si placet ↄsideremus. ⁊ sicut dn̄s adiuuerit ptractem⁹: Uolo enim si potuēo demōstrare illō qō ait apostolus. lrā occidit spūs āt viuificat non de figuratis locutiōi bus dictū. q̄uis ⁊ illic ↄgruēter accipiā. ꝫ potius de lēge aperte qō malum ē prohibente: Qō cum ostēde ro profecto manifesti⁹ apparebit. bene viuē. donū eē diuinum. non tātum quia homini deus dedit liberꝶ arbitrium sine q° nec male nec bene viuiᶻ. nec tātū quia p̄ceptum dedit quo doceat queādmodū sit vi uēō ꝫ q̄a p spm̄ scm̄ diffundit caitatē ī cordib⁊ eoꝶ qnos p̄sciuit vt predestiaret p̄destiauit vt vōcet. voca uit vt iustificaēt iustificauit vt glificaret: Hoc aūt cū apparueit videbis ut estīo frustra dici illa tm̄ eē possiblia sine exē° q̄ dī opera sunt sicut de cameli trā situ per foramen acus cōmemorauimus. ⁊ quecūqꝫ alia sunt apud nos inpossibilia. apud deum autem possibilia: Et ideo non intra hec humanam deputā dam esse iusticiam quod non ād dei ꝫ ad hominis opus pertinere debeat. cuius perfectio si ē in hac vi ta possibił. nullā esse causam cur sine exēplo eē cre datur: Hoc g° frustra dici satis elucebit cū ⁊ ipsam humanam iusticiam operacioni dei tribuendam eē claruerit. q̄uis non fiat sine hoīs volūtate: Et ideo ei⁹ perfectionē etiā in hac vita eē possibilē negaē n̄ possu⁹. q̄a oīa possibilia sunt deo. siue que facit sola sua voluntate. siue q̄ coopātib⁊ creatuē sue volūtati b⁊ a se fieri posse ↄstituit: Ac p hoc q̄cq̄d eoꝶ nō facit

sine exemplo est q̄dem in operibus f̄cis. s₃ apd̄ deum et in eius virtute habet causam qua possit fieri. et i eius sapiencia. quare nō f̄cm̄ sit: Que cā eciam si la teat hominē. non obliuiscat̄ se eē hominē. nec ꝓpte rea deo det insipienciam quia ñ plene capit eius sa pienciā: Attende ergo apostolū ad rōnos explicantē satisq₃ monstrantem qd̄ scripsit ad corinthios lrā oc cidit spūs autem viuificat sic magis accipiendum q̄₃admod̄ supra diximus quā legis lrā q̄ docet non eē peccandum. si spūs desit occidit: Sciri enim facit̄ pcc̄m̄ pocius q̄ꝫ caueri ⁊ ideo magis augeri q̄ꝫ minui quia male ꝯcupie. eciam ꝑuaricacio legis accedit: Volens ergo apostolus ꝯmendare ḡciam q̄ per ihm xpm̄ omnibus gētibus venit. ne iudei aduersus ce teras gentes de accepta lege se extollerent. postea q̄ꝫ dixit. pcc̄m̄ et mortem per vnū hominem intrasse i genus hūanum. et p vnū hominē iusticiam et vitā eternā. illū adam hunc aptissime xpm̄ insinuās ait Lex autē subintrauit ut hābūdaret delictū. vbi autē habūdauit delictū suphabūdauit ḡcia ut q̄₃ādmod̄ regnauit pcc̄m̄ sic ⁊ ḡcia regnet. per iusticiā in vitā eternam per ihm xpm̄ dnm̄ nrm̄: Deniq₃ opponēs sibi ipse q̄stionē. q̂d ergo dicemus inq̄t: Permane bimus in pccō ut gracia habundet: Absit: Vidit enī a peruersis peruerse posse accipi qd̄ dixerat lex subin trauit ut habundar₃ delictū. Vbi autem habūdauit delictū suphabūndauit gracia. tāq̄ꝫ dixerit: ꝓpter ha bundanciam gracie. ꝓdesse pcc̄m̄: Hoc diluēs respō

dit absit atq; subiecit: Qui mortui sumus xpō pec
cato quomodo viuemus in eo: Hoc est. cum id p̄s
titerit gracia ut moreremur peccato. quid aliud fa
cimus si viuimus in eo nisi ut gracie simus ingrati
Neq; enim qui laudat beneficium medicīe. prodes
se morbos dicit et vulnera a quib; illa hoīez sanat
Sed q̄nto maioribus medicīa laudib; p̄dicat᷑. tāto
magis vituperan᷑ vulnēa ⁊ horren᷑ morbi a quib;
libeāt qui ita lauda᷑: Sic et laus p̄dicacō gracie vi
tuperacō ⁊ dāpnacio ē delictoꝝ: Demōstranda eīn fu
erat hōi feditas lāguoris eius. cui ꝯtra iniquitatē
suā nec p̄ceptū sanctū et bonū ꝓfuit q° mag̃ aucta ē
iniq̄tas q̄ꝫ minuta. q̄n̄q̄dē lex s̄bīntrauit ut habūda
r; delictū. ut eo mō ꝯuictus atq; ꝯfusus videāt n̄ tm̄
doctorē sibi esse necessariū. verūeciā adiutoēm dm̄ a
quo eius itinera dirigantur. ne dn̄et᷑ ei oīs iniqui
tas. ⁊ ꝯfugiendo ad opē diuine mīe sanetur. atq; vbi
habūdauit delictū suphabūdet grā. nō peccātis meī
to s; veniētis auxilio: Cōseq̄; ter eandē medicīaz in
passione et resurrectiōe xpi mistice demōstratā. ostē
dit apostol9 dicēs. An ignoratis. q̄m q̄cūq; baptisa
ti sum9 in xpōihu in morte ipsius baptisati sumus
Cōsepulti g° illi sum9 p baptismū in mortē. ut q̄z ad
mod surrexit xp̄s a mortuis p gliā p̄ris ita et nos ī
nouitate vite ambulemus: Si enim ꝯplantati fue
rimus similitudini mortis eius s; ⁊ resurrectionis
erimus hoc sciētes q̄m vetus hō nr̄ sil᷑ crucifixus ē
ut euacuaētur corpus pcc̄i. ut ultra nō fuiam9 pcc̄ō

4

Qui eñ mortuus est iustificatus est a pctõ: Si autē mortui sumus cū xp̄o credimus q̄a sic viuemus cū illo scientes quia xp̄s surgens a mortuis iam non moritur et mors illi nō dominabit̄ vltra: Quod enim mortuus est pctō mortuus ē sel̄ qd autem viuit viuit deo. Ita et vos existimate vos eē mortuos pctō viuere aūt dō in xp̄o ihū. Nempe satis elucz misterio domīce mortis et resurrectionis. figuratum vite nr̄e vetis occasū. ⁊ exortum noue demonstratāq3 iniquitatis abolicionem renouacioneq3 iusticie: Unde ergo hoc tm̄ beneficiū hominī p lrās legis. ñ per fidē ihū xp̄i. Hec cogitacio scā fuat filios hominū ī protectione alaꝝ dei sperātes ut inebrientur ab vbertate domus eius ⁊ torrētem voluptatis potent. qm̄ apd ipm̄ ē fons vite ⁊ in lumine eius videbimus lumē qui p̄tendit miaz scientibus eum ⁊ iusticiā hijs qui rcō sūt corde: Neq3 enim quia sciūt. ß etiam ut sciāt eum p̄tendit miaz suam. nec quia rcī sūt corde ß etiā ut rcī sunt corde. p̄tendit iusticiam suam q̄ iustificat ipium: Hec cogitacio ñ aufert superbiam. qd vicium oriẗ cū sibi q̄sq3 p̄fidit. seq3 sibi ad viuendum caput facit Quo motu. recediẗ ab illo fonte. cuius solius haustu. iusticia bibiẗ. bō scilicz vita. et ab illo inmutabili lumīe cuius pticipacione anima rōnal̄ quodammodo accenditur ut sit etiam ipsa fcm̄ creatumq3 lumen. sicut erat iohēs lucerna ardens ⁊ lucens: Qui tñ vnde luceret agnoscens. nos inquit de plenitudine eius accepimus Cuius nisi illius ūtiq3

in cuius ɔpacioē nōn erat lumē iohēs: Illð eni erat verꝫ lumē qð illuiāt oēm hoīeꝫ veniētē in hūc mðū Proinde cū dixisset in eodē psal° ptende miaꝫ tuam sciētibus te et iusticiā tuam hijs qui rcō sunt corde sbiecit. non veiat michi pes supbie ⁊ man⁹ pcōris non moueat me. ibi ceciderūt omēs qui operant² ini quitatē ⁊ expulsi sunt nec potuerūt staē: Hac quippe ipietate qua tribuit sibi quisqꝫ qð dei est. pellitur i tenebras suas q̄ sunt opera iniquitatis: Hec enim plane ipse facit. ⁊ ad hec implenda sibi est idoneus Opera vero iusticie non facit. nisi quātum ex illo fō te atqꝫ ex illo lumīe percipit. vbi nullius indigēs vi ta est. et vbi non ē ɔmutacio nec momēti obumbra cio: Ideo paulus qui cū saulus prius vocaretur nō ob aliud quantum michi videtur hoc nomē elegit nisi vt ostēderet paruū tamquā minim⁹ apostoloꝝ multum ɔtra supbos ⁊ arrogantes ⁊ de suis meitis psumētes pro ɔmēdanda ista ði gracia fortiter atqꝫ acriter dimicare quia reuera in illo euidencior et cla rior apparuit qui cum talia operare² vehemēter ec clesiam dei psequens pro q̄bus sūmo supplicio dig n⁹ fuit. miaꝫ pro dāpnacioē suscepit ⁊ pro peā ɔsecu t⁹ ē grāꝫ. meito pro ei⁹ defēsioē clamat atꝫ ɔcertat nec iprofūda et nīs abdita ñ itelligēciū et verba sua sana i puersū sēsū detorquēciū curat iuidiand tñ in cunctāter pdicꝫ don dei: Quo vno salui fiūt filij pro missionis filij beneficij diui filij grē et mie filij testa menti noui: primū qð oīs salutacio ei⁹ sic se habet

Gracia vobis et pax a deo patre et domino ihū xpo

Deinde ad trōnos pene ipsa qō versatur sola tā pug
citer. tam multipliciter ut fatig; quidē legētis iten
cionem. ꝫ tn̄ fatigacione utili ac salubri ut in terio
ris hominis magis exerceat membra ꝙ̄ frāgit: In
sunt q̄ sup̄ ɔmemoraui: Unde ē ꝙ iudeū arguit. eūq;
dicit iudeum cognominari. ꝛ nequaꝙ̄ id qd̄ profite
tur implere: Si aūt inq̄t tu iudeus cognominaris
et requiescis in lege. et gloriaris in deo. et nosti vo
luntatē. et probas distanciam instructus ex lege. ɔfi
dis teipm̄ eē ducem cecoꝝ. lumen eoꝝ q̄ in tenebris
sūt. eruditorem insipienciū magrm̄ infanciū haben
tem formam sciē ꝛ veritatis in lege: Qui ergo aliū
doces teipm̄ non doces. Qui predicas n̄ furandum
furaris Qui dicis n̄ adulterandū. adulteras: Qui
abhominaris idola. sacrilegium facis Qui in lege
gloriaris. p preuaricacionē legis. deum inhonoras
Nomen dei per vos blasphemat̄ inter gentes: Sic
sc̄ptum est: Circumcisio quidē ꝓdest. si legem custo
dias. Si p̄uaricator legis sis circūcisio tua preputi
um fcā est: Si ergo preputiū iusticiam legis custo
diat nōne preputium eius in circūcisionem reputa
bitur. et iudicabit qd̄ ex natura est preputium legē
perficiēs te q̄ per litteram ꝛ circumcisioꝫ p̄uaricator
legis es: Non enim qui ī manifesto iudeus es neq;
q̄ ī manifesto ī carne ē circumcisio ꝫ qui ī abscondi
to iudeus est et circumcisione cordis q̄ spū nō littera
cuius laus n̄ ex hominibus sed ex deo est: Hic mani

festauit q̃admodū dixit gliaris in deo? Nam vti
ſi vē talis iude⁹ gliare' in deo eo modo quo poſtulat
gracia q̄ non operum meritis ſ; gratuita dat'. ex deo
eēt laus non ex hoibus: Sed ita gloriaban' in do
velō qui ſoli meruiſſent legē eius accipe. ſm illam
vocē pſalmi qua dictū eſt. Non fecit ſic ulli gnacōi
⁊ iudicia ſua non manifeſtauit eis: Quam tamen
dei legem ſua iuſticia ſe arbitrabantur implē. cum
magis eius preuaricatoēs eſſēt. vnde ill' ira opaba'
habundante peccato quod a ſcientibus perpetrabat'
quia et quicūq; faciebant qd lex iubebat non adiu
uante ſpū gracie. timore pene faciebant. non amore
iuſticie: Ac per h' coram deo non erat in volūtate qd
coram hoibus appaēbat in opere. pocius q; ex illo
rei tenebantur qd eos noueāt de⁹ malle ſi fieri poſſ;
īpune ɔmittē: Circūciſionem autē cord dicit puram
ſcilicet omi illicita ɔcupia volūtatē qd nō fit lrā do
cente et monēte ſ; ſpū adiuuante atq; ſanāte: Ideo
laus talium n̄ ex hoib; ſ; ex deo ē. qui p ſuam grām
pſtat vnde laudatur: De quo dcm̄ ē. In dn̄o lauda
bi' aīa mea: Et cui dr apud te laus mea. nō quales
illi ſūt qui dm laudaē volūt qd hoies ſūt ſe aūt qd
iuſti ſunt: Sz lauda⁹ inqūt ⁊ deū nrē iuſtificacōis
auctorē in eo qd legem dedit. cui⁹ ītuitu noueimus
q̃admod viuē debea⁹: Nec audiūt qd legūt q̄a nō
iuſtificabi' ex lege oīs caro corā deo: Poteſt ei fieri
coram hoib; nō aūt corā illo q̄ cord ipſius et ītime
volūtatis inſpector eſt vbi videt eciā ſi aliud faciat

qui legem timet. q̄d tamen mallet facere si liceret: An nequaq̄ putaret hoc apostolū ea lege dixisse nemi nem iustificari q̄ in sacramentis veteribus multa cō tinet figurata p̄cepta Unde etiam ip̄a est circumcisio carnis quam die octauo accipere puuli iussi sūt. Conti nuo subiunxit quam legem diceret et ait: Per legē enim cognicio peccati: Illa ergo lex est de qua postea dicit p̄ctm non cognoui nisi per legem. nam concupiā nesciebam nisi lex diceret nō concupisces: Nam quid est aliud. per legem enim cognicio pcc̄i. Hic forte di cat humana illa p̄sumpcio ignorās dei iusticiam et suam volens cōstituere. merito dixisse apostolū quia ex lege nemo iustificabit: Ostendit enim tm̄mō lex quid faciendum quid ve cauendū sit. ut q̄d illa ostē derit. volūtas impleat ac sic homo iustificetur: Sed o homo attende q̄d sequit̄: Nunc aūt inquit sine le ge iusticia dei manifestata est. testificata per legē et p̄phetas: Parūne insonat surdis. Iusticia īquit dei manifestata est. Hanc ignorāt q̄ suam volūt cōstitu ere. Huic nolūt eē subiecti: Iusticia inquit dei mani festata ē. Non dixit iusticia hominis l' iusticia p̄ prie voluntatis: Iusticia dei. nō q̄ iustus ē deus s; q̄ induit hominem cū iustificat impium Hec testifica tur per legem et p̄phetas: Huic quippe testimoniū perhibent lex et p̄phete lex quidē hoc ip̄o q̄d iubendo et minando et neminem iustificando. satis indicat dono dei iustificari hominem per adiutorium sp̄us Prophe aūt quia id q̄d p̄dixerunt. xp̄i implenit ad

uetus: Nã hinc sequi² ⁊ adiũgit dicẽs. Iusticia ãt dei p fidẽ ihũ xpi. hoc est. per fidẽ qua credi² in xpm: Hic ãt ista fides xpi dcã est ñ qua cdit xps. sic illa iusticia di. ñ qua iust9 ẽ ds: Vtrũq; eñ nrm ẽ: Sed ideo dei et xpi dic² q eius nobis largitate donat²: Iusticia g° sine lege ñ sine lege maifestata: Quõ ei per legẽ testificata. si sine lege maifestata: Sz iusticia dei sine lege ẽ. quã ds p spm grẽ credẽti cõfert sine adiuto rio legis. hoc ẽ non adiut9 a lege. Qñquidem per le gẽ ońdit hoi infirmitatẽ suã vt ad ei9 miã; p fidẽ cõ fugiẽs sanet²: De sapia ei9 q̃ppe dcm ẽ q legẽ ⁊ mi sericordiã i lingua port;. legẽ. s. q̃ reos faciat supbos. miã; vo qua iustificet huiliatos: Iusticia g° dei per fidem ihũ xpi in oẽs qui credũt: Nõ eñ est distictio Omnẽs eñ peccauert et egent glia dei. nõ gloria sua Quid eñ hñt qd ñ acceperũt: Si ãt acceperũt. qd glia² qi non acceperit: Egẽt itaq; glia di: Et vide quod se qui². Iustificati p grãz ipsius: Nõ vtiq; iustificati per legem. non iustificati per ppriam voluntatẽ. sed iustificati g̃tis per g̃ciam ipsius. nõ q sine volũtate nostra fiat sed voluntas nostra ostendi² infirma p le gẽ vt sanet g̃cia volũtatem ⁊ sana volũtas. impleat legem. nõ cõstituta sub lege nec indigens lege: Ius to eñ ñ ẽ lex posita: Que tñ bõ est si quis ea legitti me vta²: Hec duo apostol9 velut inter se ɔtraria con nectẽs mon; mouetq; lectorẽ ad pscrutãdã q̃stionẽ at; soluẽdã: Quõ eñ bõ est si qs ea legittĩe vtatur si etiã qd sequi² verũ est sciẽs hoc q iusto ñ ẽ lex posita:

Nam quis legittiē vtitur legē nisi iustus: At ei nō est posita. ꝫ iniusto: An et iniustus vt iustificetur id est vt iust9 fiat legittime lege vti deb; qua tamquam pedagogo pducat ad graciā. per quā solam quod lex iub; possit implē: Per ipā; quippe iustificat gratis id est nullꝰ suorū operum pcedentibus meritis: Alio qn gracia iam nō est grā qnquidem ideo datur non quia bona opera fecimus ꝫ vt ea facere valeam9 id est non qa legem ipleuimus. ꝫ vt legem iplere possimus: Ille enim dixit. nō veni legē soluē ꝫ adiplere de quo dcm̄ est. vidimus gloriā eius gloriā quasi vnigeniti a patre plenū gracia et vitate: Hec ē gloia de q dictū ē. omēs ei peccauerūt et egent gcia dei: Et hec ē grā de qua cōtinuo dicit. iustificati gtis per gciam ipsius: Iniust9 ergo legitie lege vtitur vt iust9 fiat qd cū factus fuit ea iā non vtatur tanquā vehiculo cum puenerit vꝰ poci9 supra dicta similitudie apostoli vtat tamq̄ pedagogo cum eruditus fuerit Quomodo enim iusto nō ē lex posita. si et iusto ē necessaria non quo iniustus ad iustificantem grām pducatur. sed quo legitime iam iustus vtat. An forte ymmo vō nō forte ꝫ sic certe legitime vtitur lege iam iustus cū eam terrēd impoit. Iniustus. vt cū ꝛ ipis cepit iolite ꝯcupie morb; incetino phibicionis ꝛ cumulo puaricacionis augei ꝯfugiaut per fidē ad iustificātem graciā ꝛ per donū spūs suauitate iusticie delectari. penam inanis littere euadant: Ita nō erūt ꝯtraria. neq; iter se duo ista pūgbūt. ut etiam

iustus bona legē legitĩe vtat̃. et tam̃ iusto lex posi
ta nō sit: Non enim ex ea iustificatus est. ꝫ ex lege
fidi. qua credidit. nullomō posse sue infirmitati ad
implenda que lex iuberet nisi diuina grā subueniri:
Ideo dicit: vbi est g° gloria tua: Exclusa est: p quā
legē: Factorum: Non: Sed per legē fidei: Siue gli
atione dixit laudabilē q̄ in dño ē. eaq; exclusam id
est. non vt abcederet pulsam. ꝫ ut eminēt expssam
vnde ⁊ exclusoēs dicunt̃ quidā artifices argētarij:
Hinc est ⁊ illud ī psal̃ ut excludant̃ hij. qui pbati
sunt argento ut emineāt q̂ pbati sunt eloq̄a dn̄i:
Nam et alibi dicit: Eloquia domini eloquia casta
argentū igne examinatū: Siue gliacionē viciosam
de supbia venietē cmeōrare voluit eoꝝ scilicꝫ qui cū
sibi iuste vident̃ viuē. ita gliant̃. quasi nō acceperīt
Eamq; nō p legē factoꝝ. sed per legē fidei dicit exclu
sam. id est eiectā ⁊ abiectā. quia p legē fidei quisq;
cognoscit. si quid bene viuit dī gracia se habere. ⁊ ut
perficiatur in dilectiōe iusticie. non se aliūde cōsecu
tuꝝ. Que cogitacio pium facit: Quia pietas ē vēa
sapiencia: Pietatem quā greci theosebiam vocant
Ipsa quippe conmendata est. cum dictum est homi
ni quod in libro iob legitur. ecce pietas est sapien
cia: Theosebia porro si ad vbi origīnē latīe expssam
īterptare. dī cult⁹ dici potāt. q̄ in h° maxie cstitut⁹
ē. ut aīa ei ñ sit ingta vñ ⁊ ī ipō veīl hō ⁊ singlaī sac
ficio dño dō nr̄o agē grās monem: Erit āt ingtū si
qd illi ex dō ē sibi tribuīt pcipueꝫ iusticiā. c⁹ opeibꝫ

veluti ꝓprijs et velut a semetipa sibimet ptas ñ vul
gaiter tamq̄ ex diuicijs ā mēbroꝝ fōr aut eloq̄ncia
ceterisqꝫ. siue externis. siue corpis siue aī bonis que
habē solent eciā scelāti. ꝫ tamqꝫ d his q̄ ꝓprie sunt
bona bonoꝝ inflat: Quo vicio repulsi a dine stabili
tate sbstācie eciā magni q̄dam vi ad idolatrie dede
cus defluxerūt. Vñ idē apostolus i eadē epistola in q̄
vehemēs defensor est gr̄e. cū se dixisset grecis ac bar
baris sapientibꝫ ⁊ insipiētibꝫ debitorem. ⁊ iō qd ad ip
sū pertinēt ꝓmptum esse et his q̄ rome essent euāge
lizare. non enim ꝯfūdor inq̄t de euangelio virtus eī
dei est in salutē oīni credēti iudo p̄mū ⁊ greco. Iusti
cia enī dei in eo reuelat̄ ex fide in fidē. sicut scriptum
ē. Iust9 aūt ex fide viuit. Hec est iusticia di que ī tes
tamto vetei velata. in nouo reuelat̄. Que iō iusticia
dei dr quod impciēdo eam iustos facit. sic domini ēst
salus q̄ saluos facit. ⁊ hec ē fides ex qua ⁊ in q̄ reue
lat̄. ex fide scꝫ ānūciancīū in fidē obediencīū. Qua fi
de ihū xpi id ē quā nob ꝯtulit xp̄s credim9 ex do no
bis eē pleniusqꝫ futuꝝ eē qd iuste viuim9 Vñ illi et
a pietate q̄ sol9 colend9 est grās agim9: Nec īmeī
to apostol9 ex hoc articulū ꝯuertit ad eos cum detesta
cione ꝯmeōrādos. qui vicio illo qd superi9 meōraui
leues ⁊ inflati ac pseipōs velut p iane sblati vbi ñ
reqescerent. ꝫ fracti dissilirent in fracmētā idoloꝝ
tamquā ī lapides deciderūt. Quia enim ꝯmēdaue
rat fidei pietatem q̄ deo iustificati grati eē debemus
velut ꝯmerciū qd detestaremur sbiferēs. reuelat̄ eī

ira dei de celo sup omnē ipietatē et iniusticiā hoim
eorū q̄ veritatē in iniq̄tate detinēt. ꝛ qd notū est dei
manifestū ē illis. ds em̄ illis reuelauit: Inuisibilia
em̄ eius a c̄atura mūdi p ea q̄ fcā sūt intellcā cōspi
ciūt: Sēpit̄na quoq; v̄tus ei9 ac diuinitas ut sint
inexcusabiles: Quia cognoscentes deū non ut deū
glorificauerūt. aut grās egerūt. ſ; euanuerūt i cogita
tionibus suis. et obscuratū est insipiens cor eoꝝ. di
centes se esse sapiētes stulti facti sūt. et mutauerūt
gloriā incorruptibilis di in similitudinē imaginis
corruptibilis hominis: et volucrū ꝛ quadrupedū ꝛ
serpenciū: Vide q̄ʒadmod nō eos dixerit veritatis ig
naros. ſ; q veritatē iniq̄tate detinuerūt: Quia occur
rebat animo ut quererēt. vnde illis esse potuit cog
nicō veritatis. q̄bus ds legē nō dederat. neq; hoc ta
cuit. vnde habere potuerūt: Per visibilia nāq; c̄atu
re. puenisse eos dixit ad intelligēciam iuisibiliū cre
atoris qm̄ reuēa sic magna ingenia q̄rere pstiterūt
sic inueniri potuerūt. Vbi g° impietas q̄ videlicet cū
cognouissēt deū. nō ut deū glorificauerūt aut grās
egerūt ſ; euanuerūt in cogitacōnib; suis. eoꝝ ꝓprie
vanitatis morb9 est q̄ seipōs seducūt dū vident̄ sibi
aliq̄d esse cū nich sint: Deniq; hoc tumore supbie
sese obūbrātes cui9 pedē sibi ñ venire dep̄caba² scs ille
cātator q̄ dixit i luīe tuo videbi9 lum: Ab ipō luīe i
ꝯmutabil' veritatis auersi sūt et obscuātū ē isipiens
cor eoꝝ Nō ei sapiēs cor. q̄uis ꝯgnouissēt deū ſ; isi
piēs poci9 q̄a nō sicut deū glificauerūt ā grās egerūt

Dixit enim homini. ecce pietas est sapiencia. Ac p hoc dicẽtes se eẽ sapientes. qḋ nõ aliter intelligenḋ est nisi hoc ipm̃ sibi tribuentes stulti fc̃i sũt: Iam q̃ sequitur quit opus ẽ dicere. Per hanc quippe ĩpitatem illi homines. illi inq̃ homines q̃ per creaturam creatorem cognoscere potuerũt. quo ꝑ lapsi sũt ḋs superb' resistit atq; v̇ demersi melius ipius epistole ↄsequencia docent q̃ hic ↄmemorant a nobis Neq; enim isto ope hanc epistolam exponendam suscepimus. ʒ eius maxime testĩonio quãtum possumus demõstrare nitimur. nõ in eo nos adiuuari diuĩtus ad operandam iusticiam. q̄ legem deus dedit plenã bonis sc̃isq; p̃ceptis. ʒ q̄ ipa volũtas nrã sine qua operari bonũ ñ possumus adiuuet. et erigatur. impti to spũ gracie sine quo adiutorio doctrina illa. littera est occidens quia reos pocius preuaricacionis tenʒ q̃ iustificet impios: Nam sicut illis per creaturam cognitoribus ea ipa cognicio nichil ꝓfuit ad salutẽ qua cognoscentes deũ. nõ sicut deum glorificauerũt ã grãs egerunt. dicentes se eẽ sapientes. ita eos q̃ p legem cognoscunt q̃ʒadmoḋ sit homini viuendũ nõ iustificat ipa cognicio q̃ suam volentes ↄstituere iusticie dei nõ sunt subiecti: Lex ergo factoꝝ id est operũ per quam nõ excluditur illa gloriacio. ⁊ lex fidei per quam excluditur quo inter se differant opepciũ ẽ cõsiderare. si tñ valemus aduertere atq; discernere: Recte enim quisq; dixit legem operũ eẽ in iudaismo. legem autẽ fidei in xpianismo. ꝓpterea quia circũcisio

ceteraq; talia ōpa legis sūt. q̄ xpiana iā disciplina nō hebuat: Sed quātū fallat ista discrecio. iā diu q̄d ē est ut molimur ostēdere et acutis ad dinoscendū ubiq; potissim̄. ac talibus fortasse iam ostēdim9: Verūtn̄ qm̄ res magna est. nō incōgruēter in ea maīfestanda. pluribus eciam atq; eciā testimonijs immoramur: Ipā em̄ dicit legē ex qua nemo iustificatur. quam dicit subintrasse. ut habūdaret delictum Quā tn̄ ne q̄sq; ob hoc imperitus argueret et saclegus accusaret. defendit eā dicens: Quid ergo dicem9: lex pccm̄ est: Absit: Sed pccm̄ nō cognoui n̄ p legē Nam cōcupiscenciā nō cognoui. n̄ lex diceret; nō cōcupisces: Occasione itaq; accepta pccm̄ p mā datū. operatū est in me oē; cōcupiscenciam: Dicit etiam. lex quidē sancta et mandatū sanctū et iustū et bonū: Sed pccm̄ ut appareat. p bonū operatū ē mortem: Ipsa est g° lrā q̄ dicit. nō cōcupisces: De qua itē dicit qd paulo ante cōmēoraui: Per legem em̄ cognicō pcc̄i: Nūc āt sine lege. iusticia dei maīfestata ē. testificata ē p legē ⁊ pphas: Iusticia aūt p fidē ihū x̄ in oēs q̄ credūt: Nō est distincō: Omnes em̄ peccauerūt ⁊ egēt gloria dei. iustificati gratis p grām ipi9 p redempcō; q̄ est in xpō quē proposuit d̄s ppiciatorē per fidem i sanguine ipi9 ad ostētacō; iusticie eius. pp. ppositū p̄cedēcīū delictorū in dei paciā ad ostēdendā iusticiā in hoc tpe ut sit iust9 ⁊ iustificās eū q̄ ex fide ē ihū: Deinde sbinfert vn̄ n̄c agi9 Vbi ergo est gloriacō tua: Exclusa est. p quā legem

Factorum nō: Sed per legem fidei. Lex ergo ista facto
rum ipa est que dicit non concupisces quia per illā cog
nicio peccati ē. Uolo ergo scire siquis michi dicere au
deat vtꝝ lex fidei non dicat. n̄ concupisces. Si enim n̄
dicit. q̄d cause est cur non in ea positi securi atq3 in
pune peccemus: Hoc enim ⁊ illi putauerūt apostolum
dicere. de quib3 ait. Et sic dicunt quidam nos quidē
dicē faciam9 mala vt veniant bō quoꝝ dampnacio
iusta est. Si autē dicit eciam ipa. non concupiscēs sic
multa p̄cepta euangelica testificari et clamare nō ces
sant. quare lex factoꝝ eciam ipa non dicit. Neq3 eī
quia nō h3 opera veterum sacramētorum circumcisio
nis videlic3 atque ceteroꝝ. ideo nō sunt opa q̄ hab3
in sacramētis suis huic tēpori congruis. Aut vero de
operibus sacramentoꝝ q̄stio fuit qn̄ mēcio legis ob
hoc fiebat. quia per ipā3 cognicio pcc̄i est ⁊ ideo neō
extra iustificat: Un̄ non per illam exclusa ē gloriaci
o ꝫ per legem fidei. ex qua iustus viuit. Sz nūquid
et per istam non fit cognicio peccati. cū ipa dicat non
cōcupisces. Quid ergo est. Breuiter dicam. Quod o
perū lex mundo impat. hoc fidei lex credēdo ipetrat. Il
la dicit non cōcupisces. Ista dicit. cū scirē quia neō
potest esse continens nisi d̄s det et hoc ipm̄ erat sapien
tie scire cuius esset hoc donū adij dn̄m ⁊ dep̄cat9 sū. Ipa
est illa sapiencia q̄ pietas vocatur qua colit pr̄ lumi
num a quo ē omne datum optimū et omne donum
perfcm̄. Colit autē sacrificio laudis actionib3 q3 gra
ciaꝝ. ut cultor eius non in seipso ꝫ in illo glorietur. Ac

per hoc lege operꝝ dicit deus. Fac qđ iubeo: Lege fidei dicit
deo. Da qđ iubes: Ideo enim iubet lex. ut ammoneat. qđ
faciat fides. id est ut cui iubetur. si nondum potest sciat quid
faciat: Si autem continuo potest ⁊ obedienter facit debet
etiam scire. quo donante possit: Non enim spiritum huius mun
di accepimus ait idem constantissimus gratie predicator. sed spi
ritum qui ex deo est. ut sciamus que a deo donata sunt nobis:
Quis est autem spiritus mundi huius nisi superbie spiritus. quo
cor insipiens obscuratum est eorum. qui cognitum deum non ut deum
gratias agendo glorificauerunt Nec alio spiritu decipiuntur
etiam illi qui ignorantes dei iusticiam et suam volentes con
stituere iusticie dei non sunt subiecti: Unde mihi magis vi
detur esse fidei filius qui nouit a quo speret qđ nondum habet
quam qui sibi tribuit id. qđ habet. quamuis utrique horum prefe
rendus sit qui et habet et nouit a quo habet: Si tamen non
se credat esse qđ nondum est. ne incidat in vicium illius pha
rizei. qui quamquam deo gratias ageret ex hiis que habebat. nichil
tamen petebat dari sibi tamquam nichil indigeret ad augen
dam perficiendamue iusticiam: Hiis ergo considera
tis pertractatisque pro viribus quas dominus donare dig
natur colligimus non iustificari hominem preceptis
bone vite nisi per fidem ihesu christi. hoc est. non lege ope
rum sed fidei. non littera sed spiritu. non factorum meritis. sed gratuita
gratia: Quamuis itaque illos quibus circumcisio persuadebatur ita
corripere atque corrigere videatur apostolus. ut legis nomine
eandem circumcisionem appellet. ceterasque eiusmodi legis ob
seruaciones. quas tamquam umbras futuri iam nunc christiani
respuunt id tenentes quod per illas umbras figurate

ꝑmittebatur. tamē legē ex q̄ neminem dicit iustifi
cari non tm̄ in illis sacmentis q̄ habuerūt ꝑmissi
uas figuras veterum. ꝫ etiam in illis operibꝫ vult i
telligi q̄ quisq̄s fecerit iuste viuit. vbi est ⁊ illud nō
ꝯcupisces. Atqꝫ vt hec qꝺ dicimus fiat planiꝰ ipm̄
decalogū videamus. Certe enim legem moyses mis
tādam populo accepit in monte sc̄ptam ī lapideis
tabul̄ digito dei: Hec decem p̄ceptis ꝯstringit. vbi
nichil de circumcisione mandatum est. nichil de vic
tīs pecorum q̄ nunc a xp̄ianis non īmolantur. In il
lis ergo decem p̄ceptis excepta sabbati obſuatioē
dicatur michi q̄d non sit obseruanꝺ a xp̄iano: Su
per de n̄ faciēdis colendisqꝫ idol̄ alijsqꝫ vllis dijs p̄
ter vnum deū veꝝ. super de nō accipiendo nomine dī
inuanum. sup de hōre parentibꝫ deferendo super de
cauendis fornicationibꝫ homicidijs furtis. falſ tes
timonijs. adulterijs. re aliena ꝯcupiscenda. Quid
hoꝝ quisq̄ᵐ dixerit xp̄ianum non debere obſuaē. An
forte non istam legem q̄ in illis duabus tabul̄ ꝯscp
ta est lr̄am occidentem appellat apostolus. Sed illā
circumcisionis alioꝝqꝫ veterū iamqꝫ abolitoꝝ sacramē
torum: Sed quō putabimus cū i ea sit non ꝯcupis
ces: Per quod mandatum q̄ᵐuis sanctum et iustū
et bonum. fefellit me inquit pc̄īm ⁊ ꝑ illud occidit.
Quid enī aliud ē. lr̄a occidit. Quamuis euidētius
eo ipō loco ad corīthios vbi ait littera occidit spiri
tus autē viuificat. non aliam velit intelligi lr̄aꝫ. q̄ᵐ ip
sum decalogum in illis duabꝫ tabul̄ scriptum. Di

eni dicit: Qm̄ estis xp̄i. epistola ministrat a p nos nō atramēto scripte. s; spū dei viui. non in tabulis lapi deis s; in tabulis cordis carnalibus: Confidenciam aūt talē habem⁹ per xp̄m ad deū. nō quia idonei su⁹ cogitare aliq̄d quasi ex nob̄metipsis. s; sufficiencia nr̄a ex deo est. qui ⁊ idoneos nos fecit mistros noui testam̄ti. nō lr̄a s; spū: lr̄a em̄ occidit spūs aūt viui ficat: Si aūt mistracio mortis ī litteris figurata in lapidibus fuit in gloria. ita ut nō possēt intēdere fi lij isrl' in faciem moysi p̄p gloriā vultus eius q̄ eua cuat̄. quare non magis ministracō spūs erit in glo ria: Ideo mistracō dampnacōis gloria ē. multo ma gis habundabit misteriū iusticie in gloria: Dici de hijs verb̄ multa possūt. s; postea forsitan oportuni⁹ Nūc aūt aduerte. quā dicat lr̄a; q̄ occidit. cui velō econtrario viuificantē ingerit spm̄: Ea certe est mis tracō mortis in lr̄is figurata lapideis. et ministracō dampnacōis q̄a lex subintrauit ut habundaret de lictū: Porro autē precepta ipsa tam sūt vtilia faci enti atq; salubria ut nisi quis ea fecerit. vitam ha bere n̄ possit An vero p̄p vnū p̄ceptum qd̄ ibi de sab b̄o positū ē dcs ē decalogus. lr̄a occidens. qm̄ q̄squis illū diē sic lr̄a sonat nūc us; obs̄uat. carnalit̄ sapit Sape em̄ s̄ carnē mors est Et illa nouē p̄cepta q̄ si rc̄e obs̄uāt̄ ut scp̄ta sūt nō ad legē ope⁊ ex qua nēo iustifica² s; ad legē fidei ex qua iustus uiuit ptinere putāda sūt Quis tā absurde senciat mistracō; mor tis ī lr̄is figuātā lapideis. nō dici ex oib; preceptis

ꝫ ex vno solo qđ ad sabbm̄ pertinꝫ. Vbi ergo potiꝰ
lex iram opatur. Vbi enim nō est lex nec p̄uaricacio
et vsꝫ ad legem pc̄m in mundo fuit. Pc̄m autē nō
deputabatur cū lex nō esset. Et illđ qđ iam totiens
cmeōrauiꝰ per legem cognicio pc̄i. Maxime qꝫ illđ
vbi euidēcius exp̄ssit vnde agit̄. cncupiaꝫ nesciebam
nisi lex diceret. non cncupisces. Quē totum locū at
tende. et vide vtꝝ q̄tq̄ꝫ ꝓpter circumcisionē ꝉ sabbm̄
vel q̄d aliud vmbratil̄ sacramn̄ti ac nō totum ꝓpter
hoc dicat ꝙ littera ꝓhibens peccatum non viuificat
hominem ꝫ pocius occidit augendo cncupiscenciā et
iniquitatem p̄uaricaciōe cumulando nisi liberet gr̄a
per legem fidei q̄ est in xp̄o ih̄u cum fundit̄ in cordi
dibꝰ nostris per sp̄m sc̄m qui datus ēst nob̄. Cum
enim dixisset vt fuiamus in nouitate sp̄us et non
in vetustate lr̄e. Quid ergo dicemus inq̄t. lex pc̄m
est. Absit. Sed pc̄m non cognoui nisi per legē. Nā
cncupiāꝫ nesciebam nisi lex diceret n̄ cncupisces. Oc
casione accepta pc̄m per mandatum operatum ē in
me omnem cncupiaꝫ. Sine lege enim pc̄m mortuū
ēst. Ego aūt viuebam aliq̄n sine lege. Adueniēte āt
mādato pc̄m reuixit. Ego aūt mortuꝰ sū ⁊ īuētū ē
michi mādatū qđ erāt ī vita hoc eē ī morte. Pc̄m
eī occasiōe accep̄ per mādatum fefellit me ⁊ per illđ
occidit. Itaqꝫ lex quidē sancta. et mandatum sanc
tum et iustum et bonum. Qđ ergo bonū est. michi
factum ē mors: Absit. Sed peccatum ut appareat
peccatum per bonū opatum ē michi mortem ut fiat

supra modũ peccans pccm̃ per mãdatũ: Scim⁹ em̃
q̃a lex spũalis est. ego aũt carnalis sũ venũdat⁹ sub
pcc̃o: Qđ em̃ operoꝛ ignoro: Nõ em̃ qđ volo hoc a
go ꝫ qđ odi illđ facio: Si aũt qđ nolo facio cõsẽcio
legi qm̃ bõ est: Nũc aũt iã nõ ego operoꝛ illđ. ꝫ qđ
habitat in me pccm̃: Scio em̃ q̃a ñ habitat in me
h° est in carne mea bonũ: Velle em̃ adiacet m̃. pficẽ
aũt bonũ: nõ: Nõ em̃ qđ volo facio bonũ ꝫ qđ nolo
malũ hoc ago. Si aũt qđ nolo ego hoc facio. iã nõ
ego operoꝛ illud. ꝫ qđ habitat in me pccm̃: Inueĩoꝛ
ergo legẽ volẽti m̃ facere bonũ. qm̃ m̃ malũ adiacet
Cõdelectoꝛ em̃ legi dei scđm ĩteriorẽ hoĩez: Video ãt
aliã legẽ in mẽbris meis repugñtẽ legi mẽtis mee
et captiuãtẽ me ĩ lege pcc̃i q̃ ẽ ĩ mẽbꝭ meis: Miser
ego hõ q̃s me liberabit de corpe mortis hui⁹ Grã dĩ
p ihm xpm̃ dnm̃ nrm̃. Igit̃ ego ipẽ mẽte deseruio le
gi dei. carne aũt lege peccati: Apparet ig² lr̃e vetusta
tẽ si desit nouitas spũs. reos facere pocius cognicõe
peccati. q̃ꝫ liberare a peccato: Unde et alibi scriptũ est:
Qui apponit scienciã apponit dolorẽ. non quia lex
ipsa malũ est. ꝫ quia mandatum bonum in littera
demonstrante. non adiuuante spiritu: Quod man
datum si fit timore pene non amore iusticie. seruili
ter fit. non liberaliter. et ideo nec fit: Non em̃ ẽ fruc
tus bonus qui de caritatis radice non surgit: Por
ro autem si assit fides que per dilectionem operatur
incipit condelectari legi dei. secundum interiorem ho
minẽ: Que delectatio non lr̃e ꝫ spiritus donum est

etiam si alia lex in membris adhuc repugnat legi mentis donec in nouitatem q̄ de die in diem in interiore homine augetur. tota vetustas mutata pertranseat. liberante nos de corpore mortis huius gr̄a dei p ihm̄ xp̄m dnm̄ nrm̄: Hec gr̄a in testamento veteri velata latebat. q̄ in xp̄i euāgelio reuelata ē dispēsatione tempoꝝ ordinatissima sicut deus nouit cu̇cta disponere. et fortasse ad illud ipm̄ eius latibulum ptinet qd̄ in eo decalogo q̄ datus est in monte syna hoc solum precepto figurato occultatum est qd̄ ad sabatum pertinet: Sabbatum aūt sc̄ificacionis est Nec vacat qd̄ inter omnia opera q̄ fecit deus illic p̄mo sc̄ificacio sonuit vbi ab omnibus operibus req̄euit: Vnde nunc nō est disserēndi locus: Verūtn̄ qd̄ rei de qua agit̄ satis eē arbitror nō frustra illo die populus ab omni ope seruili abstinere p̄ceptus est quo significat̄ pcm̄. nisi quia nō pc̄are sc̄ificacoīs est. hoc ē muneris dei p spm̄ scm̄: Qd̄ in lege q̄ duabus tabulis lapideis ↄscripta ē solum inter cetera in vmbra figure positum ē. in qua iudei sabbatum obs̄uant ut hoc ip̄o significaret̄ tunc tempus fuisse occultande gr̄e. quo nouo testamento fuerat per xp̄i passiōꝫ tamq̄ scissionem veli reuelata: Cū ei inquit transierit ad xp̄m aufet̄ur velamē: Dn̄s autem spiritus est: Vbi autē sp̄us domini ibi lib̄tas: Hic aūt sp̄us dni cuius dono iustificamur quo fit in nobis ut non peccare delectꝫ. vbi libertas est. sicut p̄ter hūc spm̄ peccare delectat. vbi seruitus a cuius operibus

abſtinēdū eſt. hic ſpūs ſcūs per quē diffūdit̃ caitas in cordibꝰ nr̄is. que pleītudo legis ē ecīā digitꝰ dei in euāgeº dicit̃: Unde q̄a et ille tabule digito dei conſcp̄te ſūt. ⁊ digitꝰ ē ſpūs dī p quē ſcificam̃. ut ex fide viuētes p dilectionē bene opemur. quē non moueat iſta cōgruencia. ibidemqꝫ diſtancia: Dies eīn quinquaginta cōputant̃ a celebracione paſche q̄ occiſione figurate ouis per moyſen fieri precepta eſt in ſignificacione vtiqꝫ future dn̄ice paſſiōis vſqꝫ ad diē qua moyſes legem accepit in tabulis digito dei cōſcriptis: Similit̃ ab occiſione et reſurrectiōe illius qui ſicut ouis ad imolandū ductus eſt qnquaginta diebꝰ ↄpletis cōgg̃atos in vnū fideles digitus dī hº eſt ſpūs ſcūs ipleuit: In hac mirabili cōgruēcia. illd̄ certe plurimū diſtat qd̄ ibi populus accedē ad locū vbi lex dabat̃ horrēdo t̃rore ꝓhibetur h̄ aūt in eos ſupuenit ſpūs ſcūs q̄ eū ꝓmiſſū exſpectātes ī vnū fuerūt cōgg̃ati: Ibi in tabulis lapideis digitus dei opatus ē. h̄ in cordibus hoīm: Ibi gº lex extrīſecus poſita eſt q̄ iniuſti t̃rerēt̃. h̄ intrīſecus data eſt qua iuſtificarentur: Nam non adulterābis. non homicidium facies. non ↄcupiſces ⁊ ſi quod ē alīd mādatū qd̄ vtiqꝫ in ill̃ tabul̃ ſcp̄tū ē in hº inq̄t ſmōe recapitulat̃. in eo ꝙ diligēs ꝓximū tuū ſicut teipſū dilcō ꝓximi malū n̄ opat̃: Pleitudo āt leg̃ ē dilc̄io: Nec n̄ ī tabul̃ ↄſcp̄ta lapidis ſ; diffuſa eſt in cordibꝰ noſtris p ſpm̄ ſcm̄ q̄ datꝰ ē nob̄: Lex ergo dī ē caitas: Huic prudēcia carnis non eſt ſbiecta neqꝫ eīn poteſt

Sed ad hanc prudenciam carnis terrendam. cū in tabulis scribuntur opera caritatis. lex est opm. et lrā occidens preuaricatorē. Cum autem ipa caritas diffūdit in corde credenciū. lex est fidei. et spūs viuificans dilectorem. Vide nunc q̄zadmod ɔsonet ista discrecio illis apostolicis v̄bis. q̄ paulo añ. ob alid ɔmemorata ⁊ diligencius pertractanda distuleram Manifestati inquit qm̄ estis epistole xp̄i ministrate per nos. scpte nō atramento ꝫ spū di viui. non in tabul' lapideis ꝫ in tabulis cordis carnalibꝫ: Ecce q̄zadmod ostend quia illd extra hominē scbit ut eū forinsecus terrificet. hoc in ipō homine ut eū intrinsecus iustificet. Carnales autē tabulas cord dixit ñ carnal' prudēcie ꝫ tamq̄ viuentis sensūqz habentis in ɔpacione lapidis q̄ sine sensu ē. Et qd paulopost dicit. Qd nō poterāt intendere filij israhel vsqz in finem vultus moysi. et ido eis per velum loquebatur hoc significat ꝙ lrā legis neminem iustificat ꝫ velamen positum est ī lectione veteris testamti. donec ad xp̄m transeatur et auferatur velamen id ē trāseatur ad ḡciam et intelligātur ab ipō nobis eē iustificacioꝫ qua iustificatur qd iubet. q̄ ꝓpterea iubet ut nos deficientes ad illū ɔfugiamus. Ideo vigilantissime cū dixissꝫ. ɔfidēciam habemus per xp̄m ad deū. ne nr̄is hoc viribꝫ tribuētur ɔtinuo ɔm̄dauit. vnde agitur dicens. Nunq̄ idonei sumus cogitare aliq̄d a nob quasi ex nobmetipis ꝫ sufficiencia nr̄a ex deo ē q̄ et idoneos nos fecit ministros noui testamti. nō lrē ꝫ

spiritus: littera enim occidit spiritus aũt viuificat
Pro inde q̃a lex sicut alibi dicit preuaricacionis gra
cia posita est. id est littera ista extra hominem scrip
ta. propterea eam et ministracionem mortis et mi
nistracionem dampnacionis appellat: Hanc autem
id est noui testamenti. ministracionẽ spiritus et mi
nistracionem iusticie dicit. quia per donũ spũs opa
mur iusticiam ⁊ a preuaricacionis dampnacione li
beramur: Ideo illud euacuatur. hoc manet: Cũ ter
rẽs pedagogus auferetur. cum timori successeit cari
tas: Vbi eñ spũs dñ ibi libtas: Hanc autẽ mistra
cionẽ. nõ ex meritis nr̃is. ȝ ex misericordia dicit esse
sic: Propter qđ habentes ministracõnẽ hãc. sicut mi
sericordiã ↄsecuti. nõ infirmem[2] ȝ abiciam⁹ occulta
confusionis non ambulantes in astucia neque dolo
adulterantes verbum dei Hanc astuciam ⁊ dolũ ypo
crisim vult appellaȇ. q̃ volũt supbi iusti videȋ: Vnde
et ĩ illo psalmo quẽ ad hui⁹ ipsi⁹ grẽ testificacõꝫ cõ
meõrat idẽ apostol⁹ Btũs ĩquit cui nõ imputauit
dñs pccm̃. neqꝫ ẽ in ore eius dolus: Hec est humili
um scõꝝ confessio. non iactanciũ se eẽ qđ nõ sũt: Et
paulopost Non eñ nosmetipsos p̄dicamus ȝ ihm
cristum dominũ. nos autem seruos vestros per ihm̃
Quia deus qui dixit de tenebris lumen clarescere
claruit in cordibus nostris. ad illuminacionẽ scien
cie glorie eius in faciem cristi ihesu: Hec est sciẽcia
glorie eius qua scimus ipsum esse lumen. quo tene
bre nr̃e illuiantur: Et ipm̃ attẽde q̃ꝫadmođ inculcet

Habemus autē thesaurū istum ī vasis fictilibus ut
eminencia v̄tutis sit. et non ex nobis: Et paulopost
cū eandē ḡciam vberius in dño ihū xp̄o ꝯmendans
vsq; ad illud veniret indumētum iusticie fidei. quo
induti. non nudi inueniamur. ꝛ ꝓpter hoc ingemis
cens mortaliter p̄grauati. hītaculū nr̄m qđ de celo ē
superindui cupientes. ut absorbeat mortale a vita
vide q̄d adiungat: Qui aūt operatus est nos īquit
in hoc ipm̄ deus. q̄ dedit nob pignus spūs: Et post
pauca intulit. ut nos simus iusticia di in ipo: Hec
est illa iusticia di. nō q̄ ipē iustus ē. ꝫ qua nos ab eo
fcī: Nemo ergo xpianoꝝ aberret ab hac fide. q̄ sola
xpiana est: Neq; quisq̄ cū verecundatus fuerit di
cere p nosipōs nos fieri iustos nō hoc in nob opā
te grā di quia videt hoc a fidelibꝫ et plus fieri n̄ pos
se cū di: ad hoc se ꝯuertat ut dicat ideo sine opacōe
di grā nos iustos esse n̄ posse. quia legē dedit. quia
doctrīaz instituit. quia bō p̄cepta mandauit: Illa enī
sine adiuuante spū. ꝓculdubio ē lr̄a occidēs: Cū ve
ro adest viuificans spūs hoc ipm̄ itus ꝯscptum fcīt
diligi qđ foris scptum lex fciebat tīeri Inspice hoc
paululū ꝛ in eo testimoīo qđ per ꝓphetam de hac re
preclarissimū edictū est. Ecce dies veniēt dicit dñs
et ꝯsūmabo sup domū israhel ꝛ sup domū iuda testa
mentum nouū. nō scđm testamtū qđ feci cū p̄ribus
eoꝝ in die qua apphendi manū eoꝝ ut educerē eos
de terra egipti. quia ipi nō p̄seuerauer̄t in testamto
meo. ꝛ ego neglexi eos dicit dñs. Quia hoc testam̄

tū ē quod ordinabo domui israhel: Post dies illos
dicit dn̄s dabo leges meas in cor illorum et in mēte
eoꝝ scribam eas et ero illis in deum et ipsi m̄ erūt in
ꝑplm̄: Et non docebit vnusq̄sq; ciuē suū et vnusq̄ꝫ
fratrem suum dicens cognosce dn̄m quia omēs ꝯg
noscent me a minore vsq; ad maiorē eoꝝ quia ꝓpici9
ero iniq̄tati eoꝝ et pc̄ca eorū non memorabor vltra:
Quid ad hec dici9: Nempe in veteribꝰ libꝰ aut nusq̄
aut difficile p̄ter hunc ꝓpheticū locū legi² fc̄a ꝯmemo
racio testamēti noui vt omnino ipō nomine appella
retur: Nā multis locis significat᷑ ꝛ p̄nūciat᷑ futurū
ſ; nō ita ut eciam nomen legat᷑ expꝛ̄ssum: Considera
ḡ diligent̄ q̄ differēciā int̄ duo testamēta id est vetus
et nouū. ds esse testatus sit: Cū dixisset nō ꝫm testa
m̄tum qd pfeci pr̄ibus eoꝝ. in die qua app̄hendi ma
nū eorū. ut eicerē eos de t̄ra egipti. vide q̄d adiunx
it. quia ipi nō pseūauerūt in testam̄to meō. vicio e
orū deputat q̄ in testamēto dei nō pseuerauerūt ne
lex quā tūc acceperūt. culpāda videat᷑: Ipsa est enim
quā n̄ venit xp̄s soluē ſ; implē. n̄ tn̄ p eandem legem
iustificatis impijs sed p ḡciam: Hoc quippe agit vi
uificās spūs sine quo lr̄a occidit: Si enim data eēt
lex que posset viuificaē. oīno ex lege eēt iusticia: S;
ꝯclusit oīa scriptuā sub pcō nt ꝓmissio ex fide ihesu
xp̄ dare² credentibus: Ex hac ꝓmissiōe. hᵒ ē ex dei bn̄
ficio. ipā lex implet᷑: Sine qua ꝓmissione preuai
catores fc̄it. vel usq; ad effectum mali operis si eciam
repagula timoris et cō cupie flamma transcenderet

vel certe i sola volūtate. si timor pene suauitatē libi
dis vicerit: Qd enī ait Cōclusit scptura oīa sub pcō
ut pmissio ex fide ihū xpī daretur credētibꝰ. ipsius
cōclusiōis utilitas dca est: Nā cōclusit ad quos vsus
nisi quēadmod alibi dicit: Prius aūt qȝ veniret fides
sub lege custodiebamur cōclusi in eandē fidem q̄ pos
tea reuelata ē: lex ergo data ē ut grā q̄reretur: Grā
data est ut lex impletur: neq; enī suo vicio nō iple
batur lex. ȝ vicio prudencie carnis: Qd viciū per le
gem demōstrandū. p grām sanād fuit: Qd enī ipos
sibile erat legi in quo infirmabatur p carnē. misit
deus filiū suū i similitudinē carnis pecī et de peccato
dapnauit pcm̄ in carne. ut iusticia legis ipleretur
in nob q̄ nō ꝑ carnē ambulamus ȝ scd spm̄: Vn̄ et
in isto ꝓphetico testimoīo. cōsūmabo iquit sup domū
isrl et sup domū iuda testamtū nouū: Quid ē cōsū
mabo nisi implebo. n̄ ꝑ testamtū qd feci pribꝰ eoꝝ in
die qua apprehēdi manū eoꝝ ut eicerē eos de terra
egipti: Et ergo illd vetus erāt. quia hōc nouū ē: Vn̄
igitur illd vetus. hōc nouū. cū lex eadē impleatur p
testamtū nouū q̄ dixit in veteri nō cōcupisces Quia
inquit ipi non pseuērauerūt in testamto meo. ego ne
glexi eos dicit dn̄s: Ergo ꝓpter veterīs hoīs noxam
que per lrāȝ iubentē et minantē minime sanabatur
dr illd testamtū vetꝰ: Hoc aūt nouū ꝓpter nouitatē
spūs que hoīeȝ nouū sanat a vicio vetustatis: De
niqȝ attende qd sequitur. et vide q̄ta luce fiat pspi
cuū qd sibi fidentes. nolūt homines intueri: Quia

hoc testamentum est inquit quod ordinabo domui israel: Post dies illos dicit dominus. dabo leges meas in cor illorum et in mente eorum scribam eas: Ecce unde ait apostolus quod supra commemorauimus. non in tabulis lapideis sed in tabulis cordis carnalibus. quia non attramento sed spiritu dei viui: Nec ob aliud arbitror. in eo loco apostolum voluisse commemorare testamentum nouum: Ibi quippe ait: Qui et idoneos nos fecit ministros noui testamenti non littere sed spiritus. nisi quia istam intuebatur prophetiam cum diceret. non in tabulis lapideis sed in tabulis cordis carnalibus: Quoniam hic dictum est in cordibus scribo eas. vbi noiatum promissum est testamentum nouum: Qui ergo sunt leges dei. ab ipso deo scripte in cordibus. nisi ipsa presentia spiritus dei qui est digitus dei: Quo presente. diffunditur caritas in cordibus nostris. que plenitudo legis est. et finis precepti: Nam quia veteris testamenti promissa terrena sunt. licet exceptis sacramentis que vmbra erant futurorum sicut est circumcisio et sabbatum et alie dierum obseruaciones et quarundam escarum cerimonie. et multiplex sacrificiorum sacrorumque ritus que vetustati carnali lege iugoque seruili congruebant. talia contineat precepta iusticie. qualia nunc quoque obseruare precipimur. que maxime duabus. illis tabulis. sine figura adumbrate significacionis expressa sunt. sicuti est non adulterabis non homicidium facies non concupisces et si quod est aliud mandatum. quod in hoc sermone recapitulatur. diliges proximum tuum sicut teipsum. tamen quia in eo sicut dixi promissa terrena et temporalia recitantur. que bona sunt huius corruptibilis carnis

q̃uis eis sempiterna atq; celestia ad nouū sc; testam
tū ptinētia figurēt nūc ipius cord bonū ꝓmittitur
mētis bonū. spūs bonū. hoc ē itelligencie bonū. cū dr
dans leges meas ī mēte eoꝝ ⁊ ī cordibꝰ eoꝝ scribam
eas. vñ significauit eos ñ forisecꝰ terrētē legē formi
daturos. ꝫ itrīsecus hītantē ipā; legis iusticiā dilec
turos: Deinde addid ⁊ mercedē. ⁊ ero eis ī deū. ⁊ ipi
erunt michi in populū. Hoc est illd qd de do ait ille
Michi aūt adhēre deo bonū est Ero illis inqt in deū
et ipi erūt michi populus: Quid hoc bono melius
Quid hac felicitate felicꝰ Viuere do viuere de do
apd quē ē fōs vite ⁊ ī cuiꝰ luīe videbimꝰ lumē. De
hac vita dic ipē dñs: Hec ē aūt vita eterna ut ꝯnos
cant te vnū veꝝ deū. ⁊ quē misisti ihm xpm̄. id ē te ⁊
quē misisti ihm xpm̄ vnū deū veꝝ Hoc ei ⁊ ipē ꝓmit
tit dilectoribꝰ suis dicēs: Qui diligit me mādata
mea custod: Et q̃ diligit me diliget a prē meo. ⁊ ego
diligam eū ⁊ ostēdam meipm̄ illi. vtiq; ī forma di
ī qua equat ē prī nō in forma sui ī qua se et ipis
ostēdꝫ: Tunc ei fiet qd sciptū est. Tollat ipius ⁊ nō
videat gliam dni. qñ ibunt sinistri in ignem eternū
iusti aūt in vitam eternam: Que vita eterna sicut
ꝯmeōraui definita est. ea eē ut ꝯnoscant vnū veꝝ deū
Hinc dic ⁊ iohēs Dilcīssimi. filij di sumꝰ ⁊ ñdū ap
paruit qd erimꝰ Scimus qa cū apparuerit silēs ei
erīꝰ quia videbiꝰ eū sicuti est: Hec silitudo nūc incip
reformari q̃diu hō iteriꝰ renouat de die ī diē scdm
ymaginē eius q̃ creauit eū Sed ad illiꝰ eminencie

perfectionem que tūc futura est. quid hoc aut quā tum est: Siqdem apostolus ad illa ieffabilia ɋlcꝰ adhibens de rebꝫ notis exemplū puulā etatem viri li ꝯparaut etati: Cum essem inqt puulus quasi puu lus loqbar quasi puulꝰ sapiebā. quasi puulꝰ cogi tabā: Cū aūt factꝰ sū vir q̄ puuli erāt deposui: Cur aūt hoc dixit ꝯnter ostendēs. videmꝰ inquit nūc per speculū in enigmate. tūc aūt facie ad faciem: Nunc scio expte. tunc aūt cognoscā sicut et cognitus sum: Proinde etiā p hūc ꝓpham cuiꝰ testioniū ptracta mus. hoc additur. ut in eo mces. in eo finis. in eo p fcīo felicitatis. in eo btē eterneqꝫ vite sūma consistat Cum enim dixissꝫ. et erō illꝭ in deū et ipi erūt m̄ popu lus. ꝯtinuo addidit: Et. nō docebit vnusq̄sꝫ ciuē suū et vnusquisꝫ frēm suū dicēs cognosce dn̄m. q̄a oēs cognoscēt me a minore usꝫ ad maiorē: Nunc certe iam tēpus est testamēti noui cuiꝰ p ꝓpham fcā ē ꝓ missio p hec v̉ba q̄ ex illa ꝓphia ꝯmēorauimꝰ: Cur gͦ adhuc dicit vnusquisꝫ ciui suo ⁊ frī suo ꝯgnosce dn̄m: An forte nō dicit. cum euāgeliū predicetur et eiꝰ ipsa sit predicacō vt hoc vbiqꝫ dicat: Nam vtī se apostolus gēciū dicit eē doctorē. n̄ q̄a hoc fit qđ ip se ait: Quomō inuocābunt in quē n̄ crediderūt. ā quō credēt quē nō audierūt: Quomō aūt audient sine predicāte: Cū ergo nūc ista p̄dicatio usq̄qꝫ crebres cat: quomō tēpus ē testamenti noui de qua ꝓpheta dixit: et non docebit vnusquisqꝫ ciuem suum ⁊ vnꝰ quisqꝫ fratrē suū dicēs cognosce dn̄m quia omnes

cognoſcẽt me a minoꝛe uſ; ad maioꝛẽ eoꝝ. niſi q̃a e
iuſdem teſtamti noui eternã mercedẽ id ẽ ipſius dei
btiſſimam ↄtẽplacionẽ ꝓmittendo ↄiũxit: Quid ẽ
ergo. omnes a mĩoꝛe uſq; ad maioꝛẽ eorũ. ñ omẽs
ptinentes ſpũaliter ad domũ iſrł. et ad domũ iuda.
hoc eſt ad filios iſaac ad ſemen abꝛahe: Ipa eſt enĩ
ꝓmiſſio q̃ ei dcm̃ eſt. In yſaac vocabitur tibi ſemen:
Non enĩ qui filij carnis hij filij dei. ꝫ filij ꝓmiſſio
nis deputanł in ſem̃: Promiſſionis aũt v̇bũ hoc ẽ
Ad hoc tẽpus veniam et erit ſare filius non ſolum
aũt ſed et rebecca ex vno ↄcubitu habens yſaac pr̃is
nr̃i. De nõdũ enim natis neq; qui aliq̃d opati ſũt
boni ã mali ut ſcd̃m electionem ꝓpoſitũ dĩ manẽt nõ
ex operibꝫ ꝫ ex vocante dictum eſt ei quia maioꝛ ſer
uiet minoꝛi. Hec ẽ domus iſrahel et domus iuda ꝓp
ter xp̃m qui venit ex tribu iuda: Domus filioꝛũ ꝓ
miſſionis hec eſt. non operum ꝓpꝛioꝝ ꝫ beneficij dei
Hoc enim d̃s ꝓmittit. qd̃ ipẽ facit: Non enĩ ipſe
ꝓmittit. ⁊ alius facit quod iam nõ eſt ꝓmittere
ꝫ ꝓdicere. Ido non ex opibus ſed ex vocante ne ipõ
rũ ſit non dei ne merces ĩputetur. non ſecund̃ grãm
ꝫ ſecudum debitũ atq; ita grã iam non ſit grã. cuiꝰ
vehemẽs d̃fenſoꝛ eſt atq; aſſertoꝛ. minimus apoſto
loꝝ qui plus omĩbꝫ illł laboꝛauit non aũt ipẽ ꝫ grã
dei cũ illo: Omnes enim inquit agnoſcent me om
nis domus iſrł ⁊ omnis domus iuda: Neq; eĩ oẽs
qui ex iſrahel hij ſũt iſrahel. ſed omnes quibꝫ dicił
ĩn pſalmo ꝓ ſuſceptiõe matutina. hoc eſt ꝓ luce

nouā. testamēti scilicet noui. vniūsum semē iacob
magnificate eum: Timeat eum om̄e semen israhel
vniūsum omnino semē: Prorsus omne semē pmis
soꝝ atqꝫ vocatoꝝ: Sed coꝝ qui scđm ꝓpositū vocati
sūt: Quos eñ predestiauit. illos ꝛ vocauit. quos aūt
vocauit. illos ꝛ iustificauit. q̄s aūt iustificauit. illos
ꝛ glorificauit: Ideo ex fide vt ꝫm graciam. firma sit
pmissio omni semi. nō ei tm̄ qđ ex lege est. id ē qđ
ex veti testamento venit ad nouū. ꝫ ei qđ ex lege est
nō sibi p̄missa lege: Ex fide aūt abrahā. id est muta
tores fidi abrahā. q̄ est pr̄ omniū nostrū. sicut scptū
est quia prēm multaꝝ gēciū posui te: Omnes ergo
hij p̄destinati. vocati. iustificati. glificati. cognoscēt de
um. grā testamēti noui. a minoꝛe usqꝫ ad maioꝛē eoꝝ
Sicut ergo lex factorum scpta in tabul lapidis mer
ces qꝫ ei⁹ tra illa pmissiōis. quā carnal dom⁹ isra
hel cū ex egipto libata eēt accepit. ptiet ad testam
tum vetus. ita lex fidi scripta in cordib⁹ merces qꝫ ei⁹
species ꝯtēplacionis quā spūal dom⁹ israhel. ab h⁹
mūdo libata pcperꝫ ptinꝫ ad testamētū nouū: Tunc
fiet quod apostol⁹ dicit: Siue ꝓphecie euacuabūt
siue lingue cessabūnt siue sciencia euacuabit illa sci
licet paruuloꝝ sciencia in q̄ hic viuit que ex parte
est per speculum in enigmate: Propter hanc enim
necessarie sunt ꝓphecie cum adhuc preteritis futurā
succedunt: Propter hanc lingue id est multiplici
tas significacionum cū ex alio atqꝫ alio aliud atqꝫ
aliud āmouet q̄ nōdū etnam luce pspicue veritatis

mente purgatissima ɔtēplat: Cum aūt venit qđ per
fcm̄ ē et totū hoc qđ ex pte ē fueit euacuatū. tūc qui
assupta carne carni apparuit ostēdet seipm̄ dilectoī
bus suis: Tūc ei erit vita eterna ut coguosca9 vn̄
verꝫ deū: Tūc filēs ei eri9. qm̄ tūc cognoscem9 sicut
et cogniti su9: Tūc non docebit vnusquisꝫ ciuē suū
ā frēꝫ suū dicēs cognosce dn̄m oēs ei ɔgnoscēt eū a
minōre usꝫ ad maiorē eoꝝ: Qđ multis moīs ītelligi
potest siue q̄a et illic quisꝫ scōꝝ tam̄q̄ stella a stella
dr̄t ī glīa nec ad r̄e quicquā īterest. vtꝝ a maioē us
qꝫ ad mīnorē hic dcm̄ ē. an si a minoē usꝫ ad maiorē
dicētur: Quod filiter nichil interest etiā si minores
intellex imus qui tm̄mō credere maiores autē q̄ eti
am intelligē quantū in hac vita potest lumen incor
poreū atqꝫ iconmutabile valueunt: Siue minores
tēpore posteiores. Maiores aūt pores tpe ītelligūt
Dix enim pmissam di ɔtēplacionē accepturi sunt
omnes quia et illi pro nob meliora puiderīt ne sine
nob perfcī pficerent: Et ideo veld priores repetiūtur
maiores quia minus dilati sūt sicut ī euangelico
illo denario p similitudinē di q̄ꝫ prius accipiunt q̄
posteriores venerūt ad vineā siue quolibet alio mō
qui me ī pn̄cia forsitā fugit minores maiores qꝫ ac
cipiendi sunt: Illud tn̄ q̄ptum potes diligenter attē
de qđ tāto molimīe conor ostendere cū testamentum
nouum pph̄a pmitteret non scđm testamntum q̄ p
us factū ē populo israhel ex egipto libato nichil eū
de sacficioꝝ ul quorūqꝫ sacramētoꝝ ɔmutacioē dix

ille q̃uis ⁊ ipsa sine dubio fuerat secutura sicut secu
tã videm⁹. cum multis alijs locis eadē scp̃tuã ꝓphi
ca testa² sed tantūmō istam cōmendasse distanciam
ꝙ leges suas daturus esset deus in mentem eorum
qui ptinent ad hoc testamentū ⁊ eoꝝ scp̃tuãs in cor
dibꝫ: Unde apostolus sumpsit non attramēto ꝫ spi
ritu dei viui non in tabulis lapideis ꝫ in tabul' cor
dis carnalibꝫ: Sempiternamqꝫ mercedē iustifica
cionis hui⁹ non t̃ram de qua pulsi sūt amorrei et ce
thei et alie gentes que ibi ꝯmemorãtur. sed ipm̄ do
minū cui adherere deo bonū est vt bonum dei qđ di
ligunt deus sit ipse quem diligūt inter quē ⁊ homi
nes nisi peccata nō separãt que nisi per eandē graci
am dimittant': Unde cū dixisset omnes em̄ cognos
cēt me a minore usꝫ ad maiorem eoꝝ mox addidit
quia ꝓpicius ero iniquitati eorū et peccata eoꝝ nō
memorabor vltra: Per legem ergo factoꝝ dicit dñs
nō ꝯcupisces: Per legē fidei dicit dñs sine me nichil
ptis facē: Agebat em̄ de bōis opib⁹ hoc ē de palmi
tū fructibꝫ: Cū g° hec appareat distãcia veteis ⁊ no
ui testamti. ꝙ lex ibi ĩ tabul'. ꝫ in cordibꝫ scribi² vt
ꝙ ibi extrīsecus t̃ret. hic delectꝫ intrīsecus. ibiqꝫ fiat
p̄uaricator p occidētē lrãꝫ. ꝫ delectator p viuificãtē spm̄
nō ideo dicēđ ē. ꝙ ds adiuuet nos ad opanđ iusticı
am atqꝫ oper' in nob' et velle et opari p bō volūtate
q̃a p̄ceptis iusticie forisecus insonat sensibꝫ nostris
Sed q̃a intrīsecus incremētū dat diffūdēdo caritatē
in cordibꝫ nr̄is p spiritū sanctum qui datus ē nob'

Uidendum est aūt. quomodo dicat apostolus: Cū eni
gentes q̄ legem non hn̄t naturaliter q̄ legis sunt fa
ciunt. hij legem non habentes ipsi sibi sunt lex. qui
ostendūt opus legis scriptum in cordibus suis. ne
videatur nō esse certa distancia noui testamēti ꝙ le
ges suas dn̄s in cordibꝰ populi sui scripturum esse
ꝓmisit. qn̄quidē hoc gētes naturaliter habeāt. Per
tractanda ḡ hec q̄stio q̄ nō mediocris exorta ē: Di
cit enim aliquis: Si deꝰ hinc discernit a veteri tes
tamento nouū ꝙ in veteri legem suam scripsit in ta
bul. In nouo aūt scripsit in cordibꝰ. fideles noui tes
tamēti. vnde discernūtur a gentibꝰ q̄ hn̄t opꝰ legis
scriptum in cordibus suis quo naturaliter q̄ leḡ sūt
faciant. quosdam illi populo veteri pociores. qui le
gem accepit in tabul et nouo populo pociores. q̄bꝰ
hoc p̄statur per testamētum nouū ꝙ hijs iam natura
prestitit: An forte eas gētes ꝯmemorauit apostolꝰ
scriptam in cordibus hr̄e legem que ad nouū perti
nent sacramētum: Ad hoc enim vnde venerit ītuend
est p̄mo ꝯmendans euangelium ait: Virtus eni dei
est in salutem omni credēti iudeo p̄mū et greco: Ius
ticia enim dei in eo reuelatur ex fide ī fidem sic sc̄ptū
est. Iustus aūt ex fide viuit: Deinde loquitur de ill
impijs quibꝰ ꝓpter supbiam nec cognicio dei ꝓfu
it quia non sicut deum glorificauerīt ā grās egerūt
Inde transit ad eos qui iudicant et agūt talia q̄lia
ꝯdēpnant. nimirū propter iudeos qui lege gloriaban
tur. q̄uis eos adhuc nominatī nō exprimat: Et in

eo dicit. ira et indignacio tribulacio et angustia. in omnem animā hominis operantis malū. iudei pri mū et greci: Gloria aūt et honor et pax omni opā ti bonum. iudeo pmū et greco: Non em̄ est acceptio psonarū apd deum: Quicūqȝ em̄ sine lege peccaue rūt. sine lege peribūt: Et quicumqȝ ī lege peccauerīt per legem iudicabunī: Nō em̄ auditores legis iusti sunt apd deum ȝ factores legis iustificabūt: Hijs verbis hoc vnde agit. subiungit et dicit: Cum enim gentes q̄ legem nō hn̄t naturalit̄ q̄ legis sūt faciūt et cetera q̄ supra iam ꝯmemoraui: Proinde nō vide tur alios hic significasse sub noīe gentiū. q̄ eos. q̄s noīe greci supra significabat. cū diceret iudo primū et greco: Porro si euangeliū dī vtus ē. in salutē om ni credēti iudo pmū et greco. et ira ꝛ indignacō. tri bulacō. ꝛ angustia in omnē aīam opantis malum iudi pmū et greci. Glia aūt et honor ꝛ pax oī opā ti bonū iudo primū et greco: Iste aūt grecus nomīe gentiū significatus est. natualit̄. q̄ legis sūt faciēciū et q̄ scriptū hn̄t opus legis in cordibꝯ suis profecto ad euāgelium pertinēt gētes q̄bꝯ lex in cordibꝯ scp ta est: Eis q̄ppe credētibꝯ vtus dei ē in salute: Qui bus aūt gētibꝯ bene opantibꝯ gloriā ꝛ honorem p mitteret extra euāgelij grām ꝯstitutis: Quia enim psonaꝝ acceptio nō ē apud deū. et nō auditoēs leḡ sed fcōres iustificant. ido siue iudeꝰ siū grecus hoc ē quilibȝ ex gentibus credidit. salutē in euangelio pi ter habebit: Non enim ē distīctio sicut postea dicit

22

Omnes eni͞ peccauerūt ꝛ egent glīa dei iustificati ḡ tis per ḡciam ipsi⁹: Unde aūt fcōrem legis gtecum iustificari diceret sine gr̄a saluatoris: Neq₃ ei ꝯtra seipm̄ diceret qḋ ait factoēs legis iustificabunt̄ tā ꝙ p opa non p gr̄a₃ iustificētur. cū dicat gratis iustificari hoīe₃ per fidem sine opeib₉ legis. nichil aliḋ velit intelligi in eo ꝙ dicit ḡtis nisi q̄a iustificacoē₃ opera non precedūt: Apte quippe alibi dicit. Si ex gracia. iam non ex opibus. alioquin gr̄a iam nō est gracia: Sed sic intelligenḋ est factores legis iustificabūtur. ut sciamus eos aliter non esse factoēs leḡ nisi iustificētur. ut nō iustificacio factoib₉ accedat. ſ₃ ut factores iustificacō precedat: Quid est eni͞ aliḋ iustificati ꝙ iusti facti ab illo scilic₃ q̄ iustificat ipiū ut ex impio fiat iustus: Si eni͞ ita loq̄remur ut diceremi⁹ homines liberabūt̄ hoc utiq₃ intelligētur eis q̄ hoīes iam essēt accedē libacionē: Si aūt dicere⁹ hoīes c̄abūtur nō utiq₃ ītelligēt̄ eos creati. q̄ erāt ſ₃ ipā c̄acione hoīes fieri Ita si dcm̄ esset. fcōtes legis honorabūt̄. rc̄e nō accipe⁹ n̄ honorē illis q̄ iam eēt fcōres legis accedere Cū vēo dcm̄ ē fcōres legis iustificabūt̄ quid aliud dcm̄ ē ꝙ iusti fiēt: Fcōres eni͞ legis utiq₃ iusti sunt. ac p hoc tm̄ dē est. ac si diceret̄ factores legis creabūtur. non quia erāt ſ₃ ut sint. ut sic intelligeretur eciā iudei legis auditores indigerē se gr̄a iustificatoris ut possint eē factores: Aut certe ita dcm̄ est iustificabūtur. ac si diceretur. iusti habebūtur. iusti deputabūtur. sicut dictū ē de quodā Ille

aũt volẽs iustificari. id est ut iustus haberet̃ ꝛ deputaret̃: Unde aliter dicamus. de⁹ sc̃ificat sanctos suos aliter. sc̃ificet̃ nomen tuũ: Illd ideo q̃a ipẽ illos fecit scõs eẽ qui nõ erãt sancti: Hoc aũt ideo. ut ꝗ semp apud se sanctũ est. scm̃ eciã ab hominibꝰ habeat̃ id est sancte timeat̃: Si ergo gentes ꝯmemorãs naturaliter q̃ legis sunt facientes et sc̄ptũ hñtes opus legis in cordibꝰ. illos ĩtelligi voluit q̃ credũt in xp̄m̃ quia nõ sicut iudei p̄missa sibi lege veniũt ad fidem non est cur eos conemur discernẽ ab hijs quibꝰ dominꝰ p ꝓpħam ꝓmittens testamentũ nouũ dixit leges suas se scripturũ in cordibus eorũ quia et ipĩ p insercionẽ quã oleastro p̄stitã dicit ad eandẽ oleã hoc est ad eundẽ dei populũ ptinẽt: Pociuꝫ ꝯcordat ꝓpħico eciam hoc apostolicũ testimoniũ ut hoc sit ptinẽ ad testamẽtũ nouũ. legẽ dei habere nõ in tabulis ꝫ in cordibꝰ scriptã hoc ẽ in ĩtimo affcũ iusticiã legis amplecti. vbi fides per dilectionẽ operat̃. quia ex fide iustificat gẽtes deus. qd scriptuã preuidẽs ꝓnũciauit abrahe dicẽs: In semĩe tuo bñdicent̃ oẽs gẽtes ut per hãc ꝓmissionis graciam oliue insereretur oleaster. et fierent fideles gentes filij abraham ĩ semine abrahe qd est xp̄s sectantes eius fidẽ. q̃ non accepta in tabulis lege. nondũqꝫ habens ipsam circũcisionem credidit deo. et deputatũ est ei ad iusticiam: Ac sic tale erit hoc quod de eiusmodi gentibus dixit apostol⁹. qd op⁹ legis habẽ aũt scriptũ ĩ cordibꝰ suis. quale illd ẽ ad corĩthios ñ ĩ tabul̃ lapidis

ſ in tabul' cord carnalibꝰ. ita enim ſiūt d domo iſrl' cum prepuciū eorum in circumciſioēȝ deputatur. eo ꝙ iuſticiam legis nō pſciſione carnis oſtēdūt. ſȝ cordis caritate cuſtodiunt: Qm̄ ſi prepuciū iuſticias legis cuſtodiat. nōne prepuciū eius iquit. in circūciſione deputabitur: Et ꝓpterea in domo veri iſrahel. in quō dolus non eſt. pticipes ſunt noui teſtamti. quia dat ds leges in mente eoꝝ et in cordibus eorū ſcriptas digito ſuo ſpiritu ſcō quod ibi diffundit caritas q̄ legis ē pleitudo: Nec moueat ꝙ natuáliter eos dix it q̄ legis ſunt facere. non ſpū dei. non fide. non grā: Hoc eī agit ſpiritus ḡcie. ut ymaginē dei in q̄ natu raliter facti ſumꝰ inſtauret ī nobis: Vicium quippe ꝯtra naturā ē. qd vtiqȝ ſanat ḡcia. ꝓpter quam dō dr. Miſerere mei ſana aīam meam qm̄ peccaui tibi Proinde natuáliter homines q̄ legis ſunt faciunt: Qui enim hoc nō faciunt. viciose faciūt. quo vicio lex dei eſt deleta de cordibus: Ac per hoc. vicio ſana to. cū illud ſcribitur ſiūt q̄ legis ſunt naturaliter. nō ꝙ p naturā negata ſit ḡcia. ſȝ pocius per ḡciam. rep ata natuá: Per vnum quippe hominem. pc̄m itra uit in mundū et p peccatū mors. et ita ī oēs hoies pertranſijt in quo omnes peccauerūt: Et ideo quia non eſt diſtinctio egent glá dei iuſtificati ḡtis per ḡ ciam ipſius: Qua grā interiore hoīe renouato iuſti cia ſcribitur quam culpa deleueát: Et hec miſericor dia ſuper genus humanū per iħm criſtum dominū noſtꝝ: Vnꝰ eī ds vnꝰ ⁊ mediator di ⁊ hoīm homo

xp̄s ih̄s: Si aūt hij qui naturaliter q̄ legis sunt faci
ūt nōdum sunt habendi in numero eorū quos xp̄i
iustificat grā sed eoꝝ pocius quorū eciam impiorū
nec deum verū veracit' iuste colencium. q̄dam tamē
facta vel legim9 uł nouim9 ł audiuimus que ẜm
iusticie regulā. nō solū vituperare nō possum9. verūe
ciam merito recteq; laudam9: Quāq̄ si discuciātur
quo fine fiāt. vix inueniūtur q̄ iusticie debitā laudē
defensionē ve mereant': Verūtn̄ q̄a nō usq; a deo i aīa
humana ymago dei terrenorū affectuū labe detrita
est ut nulla in ea velð lineamēta extrema remāserit
vnde merito dici possit eciam in ip̄a impietate vite
sue. facere āqua legis vel sape. si hoc est qð dcm̄ est.
q̄a gentes q̄ legē nō habent. hoc ē legem dī naturali
ter q̄ legis sūt faciūt. et quia eiusmoi hoīes ipī sibi
sūt lex. et scp̄tum opus legis hn̄t in cordib9 suis id
ē. nō oīno deletū ē qð ibi per ymaginē dei cum crea
rētur impssū est: Eciam si illa differēcia non pturba
bit' qua distat a veteri testamētum nouū eo q̄ p no
uum scribitur lex dī in corde fidelium que per vetus
in tabulis scripta est: Hoc illic scribitur per renoua
cionem quod omnino deletum est per vetustatē: Nā
sicut ipsa ymago dī renouatur in mēte credencium
per testamentum nouum quam nō penitus impietas
aboleuerit: Nam remanserat vtiq; id quod anima
hominis nisi rōnał eēt. nō p̄t. Ita eciā ibi lex dī nō
ex omni pte deleta per iniusticiam. pfecto scribitur rē
nouata p grāz: Nec istā iscp̄cōez que iustificacio est

poterat efficere in iudeis lex in tabul' scpta ꝫ solum
p̄uaricacioꝫ: Nam ⁊ ipsi homines erāt. et ius natu
re inerat eis. qua legittim̄ aliqd animal' rōnale et
sentit et facit: Sed pietas q̄ in aliam vitā transfert
beatam ⁊ eternā. legē hꝫ īmaculatam ꝯuertentē ani
mas ut ex illo lumine renouentur. fiatqꝫ in eis. sig
natū est sup nos lum̄ vultus tui dn̄e. vn̄ auersi. abo
lescere meruerīt. renouati aūt n̄ grā xp̄iana. hoc ē n̄
mediatoris intercessione n̄ pn̄t: Vn⁹ enī ds ⁊ vnus
mediator di et hominum hō xp̄s ih̄s. q̄ dedit semet
ipm̄ p omnibꝫ: A cui⁹ grā si alieni sūt illi de q̄bus a
gim⁹ q̄ scd̄m illū mod de quo supius satis diximꝰ
naturaliter q̄ legis sūt faciūt. quid eis pderūt excu
sātes cogitaciones in die qua iudicabit ds occulta
hominū. nisi forte ut mici⁹ puniantur: Sic enim n̄
impediūt ad vitam eternam iustū. q̄dam pc̄ta veni
alia sine q̄bꝫ hec vita nō ducit'. sic ad salutē eternā
nichil psūt impio aliq̄ bō opa sine quibus difficili
me vita cuiuslibꝫ pessimi hoīs inuenit' Verūtam̄ sic
in regno di velut stella a stella ī glia differt sc̄i. sic ⁊ ī
dampnacōe pene eterne. tollerabilius erit sodome q̄
ciuitati alteri: Et erīt q̄dam duplo amplius. q̄busi
dam gehenne filijs: Ita nec illd in iudicio vacabit
q in illa impietate dampnabili magis alius alio
minusue peccauerit Quid ergo hinc apostol⁹ effice
re voluit qd iactanciā cohibens iudeoꝝ cū dixisset n̄
auditores legis iusti sūt apd deū ꝫ factoēs legis iusi
tificabūtur. ꝯtinuo subiecit de hijs q̄ legē nō h̄ntes

naturaliter que legis sunt faciunt. si nõ illi sũt intel ligendi qui ptinent ad grãm mediatoris. sꝫ illi po cius qui cũ deum verũ vera pietate nõ colant. habẽt tamẽ bona opera in vita impia: An forte hoc ipse ꝓ bandum credidit qđ supra dixat quia nõ est psoã rum acceptio apđ deum. et qđ postea dixit quia nõ iudeoꝝ est deus tãtũ sꝫ et genciũ: Quod q̃talacũqꝫ legis opera natualit insita nõ inueniret² in eis qui le gem non acceperũt nisi ex reliquijs ymaginis dei q̃ nõ cõtẽpnit cũ in eum credit apud quẽ nõ est psoã rũ acceptio: Sed qđlibet hoꝝ accipiat. cõstat grãꝫ dei ꝓmissam esse testamto nouo. etiam p ꝓphiam eandẽqꝫ graciã in eo diffitam. vt scribantᷣ legis dei in cordibꝰ hoiũ. pueniãtqꝫ ad agnicioẽꝫ dei. vbi ñ docebit vnusquisꝫ ciuẽ suũ et frẽm suũ dicẽs. cognos ce deũ. oẽs ei cognoscẽt eũ a miore vsꝫ ad maiorem eoꝝ: Hoc donũ spũs sci est. quo diffũditᷣ caritas in cordibus nr̃is: Caritas nõ q̃libꝫ sꝫ caritas dei. de cor de puro et cõsciã bona. et fide nõ ficta. ex qua iustus in hac peregnacione viuẽs ad speciẽ quoꝫ pducitᷣ pꝰ speculũ et enigma. et q̃cquid erit ex pte ut facie ad faciem cognoscat. sicut et cognitus est: Vnam enim pecijt a domino hanc requirit. vt inhabitet in do mo domini per omnes dies vite sue. ad hoc vt con templetur delectacionem domini: Nemo itaqꝫ glo rietur ex eo quod videtur habere tamquam non ac ceperit. aut ideo putet se accepisse quia littera extũ secus velut legeretᷣ apparuit. velut auditeᷣ insonuit

Nam si per legem iusticia. ergo xp̄s ḡtis mortu9 ē
Porro aūt si nō ḡtis mortu9 est ascēdit in altū cap
tiuā duxit captiuitatē et dedit dona hoīb9. Inde ha
bet q̄cūq3 h3: Quisq̄s aūt inde se negat hr̄e. q̄ n̄ h3
q̄ id qd h3 aufert̄ ab eo. Prius ei ds q̄ iustificat cir
cūcisio3 ex fide et prepuciū p fidem Nō n̄ ad aliquā
differēciaz dcm̄ est tamq̄ aliud sit ex fide et aliud p fi
dem. s3 ad veritatem locucionis: Alio quippe loco cū
de gentib9 diceret. hoc est d p̄pucio p̄uidens inquit
scptuā quia ex fide iustificat gētes ds itēq3 cū de cir
cumcisione loq̄retur vn̄ erat. nos inq̄t natura iudei
et nō ex gētibus pc̄tores. scientes quia n̄ iustificat̄
hō ex opibus legis n̄ p fidē ih̄u xp̄i. et nos ī xp̄o ih̄u
credim9: Ecce prepuciū dixit iustificari ex fide et cir
cumcisio3 p fidem. si tn̄ circūcisio iusticiam dei teneat
Hic eni gētes q̄ n̄ sectabant̄ iusticiam app̄henderūt
iusticiam. iusticiā: q̄ ex fide est impetrādo eā ex do nō
ex semetipis p̄sumēdo. isrl' vero psequēs legē iusticie
in legē nō puenit: Quare: Quia n̄ ex fide. s3 q̄si ex
operibus. id ē tamq̄ eam p semetipōs opantes n̄ in
se credentes opari deū. Deus ē eni q̄ opat̄ in nob et
velle et opari p bō volūtate: Ac p hoc offēderūt in la
pidē offensiois: Nam q dixerit. quia n̄ ex fide s3 tā
q̄ ex operib9. aptissie exposuit dicēs: Ignorātes dei
iusticiam et suā volētes cōstituē iusticie dei n̄ sūt sub
iecti: Finis eni legis xp̄s ad iusticiam oī credēti. Et
adhuc dubitam9 que sūt opera legis. quib3 hō non
iustificatur si ea tamq̄ sua crediderit sine adiutoio

naturaliter que legis sunt faciũt. si nõ illi sũt intel ligendi qui ptinent ad grãm mediatoris. sz illi po cius qui cũ deum verũ vera pietate nõ colant. habẽt tamẽ bona opera in vita impia: An forte hoc ipse p bandum credidit qd supra dixat quia nõ est psoã tum acceptio apd deum. et qd postea dixit quia nõ iudeoꝝ est deus tãtũ sz et genciũ: Quod q̃talacũqz legis opera naturalit insita nõ inueniretur in eis qui le gem non acceperũt nisi ex reliquijs ymaginis dei q̃ nõ cõtẽpnit cũ in eum credit apud quẽ nõ est psoã tũ acceptio: Sed qdlibet hoꝝ accipiat. cõstat grãz dei pmissam esse testamẽto nouo. etiam p pphiam eandẽqz gracia in eo diffinitam. vt scribant legis dei in cordibꝰ hoim. pueniãtqz ad agnicioez dei. vbi n docebit vnusquisqz ciuẽ suũ et frem suũ dicẽs. cognos ce deũ. oẽs ei cognoscẽt eũ a miore vsqz ad maiorem eoꝝ: Hoc donũ spũs scĩ est. quo diffũdit caritas in cordibus nr̃is: Caritas nõ q̃libz sz caritas dei. de cor de puro et cõsciã bona. et fide nõ ficta. ex qua iustus in hac pegrinacione viuẽs ad speciẽ quoꝝ pducit pꝰ speculũ et enigma. et q̃cquid erit ex pte ut facie ad faciem cognoscat. sicut et cognitus est: Vnam enim peciȷt a domino hanc requirit. vt inhabitet in do mo domini per omnes dies vite sue. ad hoc vt con templetur delectacionem domini: Nemo itaqz glo rietur ex eo quod videtur habere tamquam non ac ceperit. aut ideo putet se accepisse quia littera extri secus velut legeret apparuit. velut audiret isonuit

Intantū iustus in q̄tū saluus: Per hanc enī credi
mꝰ fidem q̄ etiā nos d̄s a mortuis excitet: Interim
spū in nouitate eiꝰ grē tēperāter ꝛ pie ꝛ iuste viuaꝰ
in hoc seculo. post etiam carnē nr̄am ad īmortalita
tē resurrecturā qd̄ ei meritū spūs q̄ eā ī resurrectioēꝫ
sibi ꝯgruam hoc ē ī iustificacōꝫ p̄cedit: Cōsepulti ei
sumꝰ xp̄o per baptismū in mortē ut queādmod̄ xp̄s
resurrexit a mortuis p gloīaꝫ p̄ris ita et nos in no
uitate vite ambuleꝰ. Fide igiẗ ihū xp̄i impetramus
salutē. et quantū nob̄ inchoaẗ in re et q̄tū pficiēda
exspectatur in spe: Omnis enī q̄ūqꝫ īuocauerit nō
mē dn̄i saluꝰ erit: Quam multa magnitudo ait ps
almista dulcedinis tue dn̄e quā abscōdisti timenti
bus te. Ex lege tīeꝰ deū. ex fide spêaꝰ ī deū ꝫ tīentibꝰ
p̄eaꝫ. abscōdiẗ grā: Ob quo tīore aīa laborās qn̄ ꝯcu
piaꝫ malā n̄ vicerit. nec tīor ille q̄si custos seuerꝰ ab
scesserit. p fidē ꝯfugiat ad mīaꝫ d̄i ut det qd̄ iubꝫ at
qꝫ īspirāte grē suauitate. p spm̄ scm̄ faciat plꝰ delc̄a
re qd̄ p̄cepit q̄ delcāt qd̄ īpedit. ita multa multitu
do dulcedīs eiꝰ. hoc ē lex fid̄i caritas eius ꝯscp̄ta in
cordibꝰ atqꝫ diffusa. pficiẗ sperātibꝰ ī eā. ut aīa sa
nata nō tīore pene ꝫ amore iusticie operetur bonum
Liberꝫ ergo arbitriū euacuamꝰ per grāꝫ. Absit. Sed
magis liberꝫ arbitriū statuimꝰ. Sic enī lex p fidem
sic liberꝫ arbitriū p grāꝫ n̄ euacuaẗ. ꝫ statuiẗ. Neqꝫ
eī lex ipleẗ sine libero arbitrio. ꝫ p legē ꝯgnicio pcc̄i
p fidē īpetracio grē. ꝯtra pcc̄m. p gr̄aꝫ. sanacio aīe a
vicio pcc̄i. per anime sanitatē libertas arbitrij. per

liberū arbitriū iusticie dilcō. per iusticie dilcionem legis operacō: Ac per hoc sicut lex non euacuat̄ ꝫ sta tuit̄ p fidem quia fides impetrat grām qua lex iplea tur ita libeꝝ arbitriū nō euacuat̄ p grām ꝫ cōstituit̄ quia grā sanat volūtatē qua iusticia libere diligat̄: Omnia hec q̄ velut cathenatī cōnexui. hn̄t voces su as in scp̄turis scīs: lex dicit nō cōcupisces. fides dic̄ sana aīaꝫ meā qm̄ peccaui tibi: Grā dicit. ecce sanꝰ factus es iā noli peccare. neq̄d deteriꝰ t̄ cōtigat: Sani tas dicit. dn̄e ds meus clamaui ad te et sanasti me liberꝫ arbitriū dicit. volūtarie sacrificabo tibi: Dilcō iusticie dic̄. narrauert̄ m̄ iniusti delcācōes ꝫ nō sic lex tua dn̄e: Ut quid ergo miseri homines aut de libero arbitrio audent superbire anteq̄ liberet̄. aut de suis viribꝫ si iam liberati sūt. nec attēdūt in ipō nomine liberi arbitrij vtiqꝫ libertatem sonare: Ubi aūt spūs dn̄i. ibi libertas: Si igit̄ sūt serui peccati. quid se de libero arbitrio iactant A quo em̄ q̄s deuictus ē huic et seruus addictꝰ est: Si autem liberati sūt. quid se iactant velud de opere ꝓprio. et gloriant̄ quasi non acceperīt: An ita sunt liberi ut nec illū velint habere dn̄m qui eis dicit sine me nichil potestis facere. et si vos filiꝰ liberauerit tūc vē filiꝰ liberauit: Queret āq̄s v trꝫ fides i qua salutis vel ad salutē ꝯnexiōis hꝰ quā ꝯmeōraui eē viᶻ exordiū. i nrā ꝯstituta sit ptāte Quod facile videbis si pus q̄d sit ptās aliq̄to diligēcius ꝓ spexeim:ꝰ Cū ei duo q̄dā sint velle ⁊ posse vn̄ nec q̄ vult ꝯtinuo pt. q̄a sic volumus āqn̄ qd n̄ possumus

hic ẽtiaꝫ possumus aliq̃n qđ ñolu⁹ satis eluꝫ ipis e
ctiam võbul resonat qđ ab eo qđ ẽ velle volũtas. ab
eo aũt qđ ẽ posse ptãs nomẽ accepit. Qua ꝓpter si
aut q̇ vult hꝫ volũtatẽ. ita potestatẽ q̇ potest Sed ut
ptãte aliq̃d fiat siq̃d fecit inuitus Quãq̃ si subtili
us aduertam⁹ etiam qđ quisq̃s iuitus facere cogi
tur. si facit. volũtate fcĩt. Sed quia aliđ mallet. iđo
inuitus hoc ẽ nolẽs facere đr: Malũ quippe aliqđ
facere ꝯpellit̃ qđ nolẽs se vitare. vel a se remouẽ fcĩt
qđ cogit̃. Nam si tanta volũtas sit ut malit hoc nõ
facẽ q̃ illđ ñ pati. cogẽti ꝓculdubio resistit nec facit
Ac per hoc si facit. nõ q̇dẽ plena et libera volũtate ꝫ
tñ ñ facit ñ volũtate: Quã volũtatẽ quia effcs ꝯseq̃
tur ñ possumus dicere potestatẽ defuisse faciẽti: Si
enĩ cogẽti cedens vellet facere et nõ posset. ei volũta
tẽ licet affuisse extortam. ꝫ potestatẽ defuisse dicere
mus. Cũ vẽo ideo ñ faciebat quia nolebat. erat vti
q̇ꝫ potestas ꝫ volũtas deerat q̃ diu cogenti reluctan
do non fecit: Hinc est q̇ etiam illi q̃ cogunt vel q̃ sua
dent solent dicere. qđ habes in potestate. quare nõ
facis ut hoc malo careas. Et q̃ oĩno facẽ nõ possũt
q̇ ideo cogũtur ut faciant quia posse credũtur. solẽt
excusando respõdere et dicere. facerẽ si ẽẽt in potesta
te. Quid igit̃ vltra q̃ri⁹. q̃nquidẽ hãnc dicimus po
testatẽ. vbi volũtati adiacet facultas faciendi: Unde
hoc q̇sqꝫ ĩ potestate hrẽ đr qđ si vult fcĩt si ñ vult nõ
facit: Attẽde etiam illđ qđ excuciẽdũ posuimus vtrꝫ
fides in potestate sit: De hac enim fide nũc loq̃mur

quam adhibem⁹ cū aliquid credimus n̄ quā dam⁹
cū aliq̄d pollicet̄: Nā et ipā dr̄ fides: Sed aliter di
cimus nō m̄ habuit fidē. aliter nō m̄ fuauit fidem:
Nā illō est nō credidit qd̄ dixi: Illud n̄ fecit qd̄ dix
it Scdm hāc fidē qua credim⁹ fideles su⁹ dō Scdm
vero illā qua fit qd̄ pmittit̄. etiā ds ipē fidel' ē nob̄
Hoc em̄ dic̄ apostol⁹. fidel' ds q̄ nō vos pmittat tēp
tari supra id qd̄ ptis: De illa vtiq3 fide q̄ri⁹ vtrū in
ptāte sit q̈ credimus dō. vel credimus ī deū: Hinc ē
em̄ scptū: Credidit abrahā dō et r̄putatū ē illi iusti
ciā: Et credēti in eū q̄ iustificat impiū deputat̄ fides
eius ad iusticiā vide nūc vtrū quisq̄s credat si volu
erit. aut nō credat si noluerit: Quod si absurdū est
Quid est em̄ credere. nisi cōsentire ve҄ eē qd̄ dr̄ Cō
sencio aūt vtiq3 volentis est. pfcō fides ī ptāte ē: Sz
sic apostolus dic̄. n̄ est ptās n̄ a deo: Quid g° cause ē
cur non et de ista nobis dicatur̄. q̄d enim habes qd̄
non accepisti: Nā et vt credamus deus dedit: Nus
q̄͂ aūt legimus in scīs scptuꝛis non est volūtas nisi
a deo: Et rcē nō est scptū quia ve҄ non est Alioqn̄ eci
am pcō҄ qd̄ absit auctoꝛ est ds. si non est voluntas
nisi ab illo qm̄ mala voluntas iam sola peccatum est
eciā si desit effectus id est si non habeat potestatem:
Porro cū mala voluntas potestatem accepit imple
re quod intenditur ex iudicio dei venit. apud quem
non est iniquitas: Punit em̄ eciam isto modo Nec
ideo iniuste quia occulte: Ceterum iniq⁹ se puniri
ignorat. nisi cū manifesto supplicio senserit nolens

quantũ mali sit qd perpettauit volẽs: Hoc est qd de
qbusdam apostolus ait Tradidit illos ds i cocupias
cord illoꝝ ut faciant q ñ conueniũt: Hinc et dñs pila
to. nõ hr̃es inqt i me potestatẽ. ñ data eẽt tibi desup
Sed cũ ptãs datur ñ vtiqꝫ nccitas ipoñt: Unde cũ
dauid saul occidẽdi potestatẽ accepisset maluit pce
re q̃ꝑ ferire: Vñ intelligi9 malos accipe ptãtẽ ad dãp
nacõꝫ male volũtatis sue. bonos aũt ad ꝓbacõꝫ vo
lũtatis sue: Cũ ergo fides i ptãte sit. cũ vult q̃sqꝫ cre
dit. et cũ credit. volẽs credit: Deinde q̃rẽdũ est imo
recolẽdũ. quam fidẽ tanta cõflictioẽ cõmendat aposto
lus. Nõ ei qdlibꝫ credere bonũ ẽ: Nam vñ illd. frẽs
nolite oi spui credẽ. ꝫ ꝓbate spũs q̃ ex do sũt: Nec
in laudibꝫ caritatis qd dcm̃ ẽ. oĩa credit. sic accipiẽ
dũ ẽ ut caritati cuiuspiam deroge9 si qd ñ audierit
statĩ crediderit. q̃cquid eadẽ caitas ãmonet. ñ facile
de frẽ mali aliqd eẽ credẽdũ. Et cũ aliqd tale di hoc
ad se magis iudicet ptĩere ne credat: Postrẽo ipa
caitas que oĩa credit ñ oi spui cdit ac p hoc cdit ꝫ
do q̃a ñ dcm̃ ẽ oibꝫ cdit Nulli itaqꝫ dubiũ ẽ eã fidẽ
ab apostolo cõmẽdai q̃ credit do: Sed ad huc aliqd
discernẽdũ est. qm̃ et illi q̃ sub lege sũt. et tĩoẽ pcen
iusticiam suam facẽ conant. ⁊ ideo ñ faciũt di iustici
am quia caitas eam ñ facit Quam ñ libꝫ ñ qd licꝫ
nõ tĩor q̃ cõgitur in ope habẽ qd licet. cũ alid hẽat
in volũtate quam mallet si fiei posset licere qd nõ li
cet. et illi ergo cdũt deo: Nam si oĩno non crederẽt
nec penam legis vtiqꝫ formidarẽt: Sed nõ hanc si

dem cōmendat apostolus q̄ dicit. non eīn accepistis spm̄ seruitutis iterꝫ in timore ꝫ accepistis spm̄ adop cōnis filiorꝫ in quo clamaꝰ abba pr̄: Timor gᵒ ille fuit est et ideō in illo q̄uis dn̄o credat n̄ tn̄ iusticia dilig ꝫ dampnacō timet: Filij vero clamant abba pr̄: Quarꝫ duarꝫ vocū. vna est ex circūcisione. altera ex p̄pucō. iudei p̄mū et greci. qm̄ vnus est d̄s q̄ iustifi cat circūcisioꝫ ex fide. ꝛ p̄puciū p fidē: Cū āt clamant aliq̄d petūt: Et q̄d petūt. n̄ qd̄ esuriūt ꝛ siciūt: Et hᵒ quid est. n̄ qd̄ de illis dcīn̄ est. bt̄i q̄ esuriūt et siciunt iusticiam qm̄ ipsi saturabūt. Duc gᵒ transeūt q̄ sub lege sūt. ut ex suis filij fiant Nec sic tn̄ ut serui esse desistāt. ꝫ ut tanq̄ filij liberaliter dn̄o fuiant. quia ꝛ hoc acceperūt: Dedit eīn ptātē ille vnicus filios dī fieri credētibꝫ in noīe eius. eoꝫ āmonuit. petere. q̄re re. pulsare. ut accipiant. et inueniant. et aperiat eis addens increpacōꝫ et dicens: Si vos cum sitis mali nostis bō data dare filijs vr̄is. q̄to magis pater vr̄ de celis dabit bona petentibꝫ se: Cum ergo v̄tus pcc̄i lex inflāmauerit aculeū mortis. ut occasione accep ta pc̄m p mandatū opet omnē cōcupiaꝫ a quo petē da est cōtinencia. nisi ab illo q̄ nouit bona data dare filijs vr̄is: An forte nescit insipiēs qd̄ nemo esse pos sit cōtinens. n̄ deus det: Hoc gᵒ ut sciat. ipā indiget sapia. Cur itaqꝫ n̄ audit pr̄is sui spm̄ dicētē p apos tolū ꝑ vel ipm̄ xpm̄ q̄ dic in euāgelio. petite ꝛ accipi etis: loq̄ꝫtē suo etiā i apostolo ꝛ dicētē: Si q̄s vr̄m indigꝫ sapia postulet a deo. q̄ dat omnibꝫ affluenter

et nō improperat. et dabitur illi. postulet aūt in fide nichil hesitās: Hec ē fides ex qua iustus viuit: Hec est fides q̄ creditur in eum q̄ iustificat impium Hec ē fides p quam excluditur gliatio. siue ut abscedat q̄ in nob inflāmat. siue ut emineat qua in dño gloriamur: Hec ē fides q̄ impetratur largitas spūs de quo dr. nos eni spū ex fide. spē iusticie exspectam9 Vbi q̄dē q̄ri adhuc potest vtrum spē iusticie dixeit quā sperat iusticia. an quo speatur ipa iusticia Quoniam iustus ex fide viuens sperat vtiq3 vitam eternā: Itēq3 fides esuriēs sitiēsq3 iusticie renouatioz. de die in diē interioris hoīs pficit ī ea et speat in ea saciari in vita eterna. vbi fiet qd in psalmo de dō dr. q̄ saciat in bonis desideriū tuū Hec ē fides qua salui fiūt q̄bz dr Grā salui facti estis p fidē. et hoc ñ ex vob sz di donū est. nō ex opibz. ne forte q̄s extollat. Ipi9 eni sum9 figmētū. creati in xpō ihu ī operibꝰ bonis. q̄ prepauit ds ut ī ill ambule9: Postrēo hec ē fides q̄ p dilcōz opatur. ñ p tiorē. ñ formidando penam sz amādo iusticiam. Vñ ergo ista dilcōo. idest caritas p quā fides opatur. nisi vñ illam fides ipa impetrauit: Neq3 eī in nob eēt q̄ntacūq3 sit ī nob. ñ diffūdētur ī cordibꝰ nr̄is p spm scm̄ q̄ datus ē nob: Caritas q̄ppe dī dc̄a est diffūdi in cordibꝰ nr̄is non qua ipē nos diligit sz qua nos facit dilcōres suos sic iusticia dī qua iusti ei9 munē efficimur. et dñi sal9 qua nos saluos fecit et fides ihū xpi. qua nos fideles fecit: Hec ē iusticia dī qua ñ solū docz p legis p̄ceptū. verū etiam donat p

spūs donū: Sed cōsequens est paululū q̄rere. vtrū volūtas illa q̄ credim⁹ etiā dei ipā donū sit. an ex il lo naturaliter insito arbitrio. adhiberet arbitrio Si em̄ dixeri⁹ eā n̄ eē donū dei. metuēdū ē ne existime⁹ i venisse nos aliq̄d qd aplō increpāti ⁊ dicēti. q̄d em̄ habes qd n̄ accepisti. si āt et accepisti q̄d gliaris q̄si nō acceperis respondere possimus: Ecce habemus vo luntatem credendi quā non accepimus. ecce vbi glo riamur qd non accepimus: Si autē dixerimus eti am huiusmodi voluntatem non esse nisi donum dei. metuendum est rursus ne infideles atq; impii non inmerito se veluti iuste excusare videantur ideo non credidisse quod dare illis deus istam noluit volūta tem: Nam illud qd dicti est. deus em̄ est q̄ opat̄ in nob ⁊ velle ⁊ opari p bona voluntate iam grē est qd fides impetrat ut possit eē hoīs opa bona q̄ opat̄ fi des p dilcionem q̄ diffūdit̄ in corde p spm̄ scm̄ q̄ da tus est nobis Sed credimus ut impetremus hanc grām et vtrq; volūtate credimus: De hac q̄rit̄ vnde fit: Si natura. quare nō omnibz cum fit idem deus omnium creator: Si dono dei etiam hoc quare non omnibz. cum omnes hoīes velit saluos fieri ⁊ in ag nicionē veritatis venire: Prius g° illd dicamus ⁊ vi deamus vtrū huic satisfaciat questioni qd liberū ar bitriū naturaliter attributū a creatore aīe rōnali il la media vis est. q̄ vel intēdi ad fidē vel inclinari ad infidelitatē p̄t: Et ideo nec istā voluntatē q̄ credit deo dici p̄t hō hrē quā non accepit. qn̄q̄dem vocante deo

ſurgit de libero arbitrio qđ naturaliter cū caret accē
pit: Vult aūt ds oēs hoīes ſaluos fieri ꝛ in agnicio
nē veritatis venire. nō ſic tñ ut eis adimat liberū arbi
triū. quo ꝑ bene vl' male vtētes. iuſtiſſime iudicent
Qđ cū ſit infideles q̄dē ɔtra di volūtatē faciūt cū eꝰ
euāgelio non credūt. nec ideo tñ eam vincunt verū ſe
ipōs fraudāt magno ꝛ ſūmo bono maliſq; penalibꝫ
īplicant. experturi in ſuppliciis poteſtatē eiꝰ. cuius in
donis miā; ɔtēpſerit: Ita volūtas di ſēp inuicta eſt
Vincētur aūt ſi nō inueniret q̄d de ɔtēptoribꝫ facēt ā
vllo mō poſſent euadere qđ de talibus ille ɔſtituit
Qui ei dicat vbigrā volo ut hii oēs ſui mei opent
in vinea et poſt laborē requieſcentes epulentur ita ut
q̄ſquis eorū hoc noluerit in piſtrino ſemper molat. vide
tur q̄dē q̄cūq; ɔtēpſerit ɔtra volūtatē dm̄ ſui facē: Sz
tūc eā vincet ſi ꝛ piſtrinū ɔtēpnēs. effugerit qđ nullo
mō fieri p̄t ſb dei poteſtate: Vnde ſcriptum eſt. Semel lo
cutus eſt deus hoc eſt incōmutabiliter q̄q̄ ꝛ de vni
co verbo poſſit itelligi: Deinde ſbiungēs quod incō
mutabiliter ſit locutus. duo hec inquit audiui qm̄
ptās di eſt ꝛ tibi dn̄e miſericordia qui reddes vnicui
q; iuxta opa ſua: Ille ergo reus erit ad dampnacio
nē ſub poteſtate eiꝰ qui cōtēpſerit ad credēdū miā;
eius: Quiſq̄s aūt crediderit ei qui ſe a pctīs oībꝫ ab
ſoluend ꝛ ab omnibꝫ viciis ſanand ꝛ calorē ac lume
eius accēdendū illuīandq; n̄ ɔtēpſerit: habebit ex eꝰ
grā bō opa ex quibꝫ eciam ſm corpus a mortis cor
rupcioē redimatur coronetur: bonis q; ſacietur. non

temporalib; ꝫ eternis supra quã petimus. aut intel
ligim⁹: Hunc ordinem tenuit psalmus ubi dicit:
Benedic anima mea dnm̃ et noli obliuisci omnes
retribucões eius: Qui ꝓpicius fit omnib; iniqui
tatibus tuis. q̃ sanat omnes languores tuos: Qui
redimit de corrupcione vitam tuam q̃ coronat te in
miseracione ⁊ mia: Qui saciat in bonis desiderium
tuũ: Et ne forte hec tanta bona hui⁹ vetustatis hoc
est mortaltatis deformitas desperaret. renouabit̃ in
quit sicut aquile iuuentus tua Tanq̃ diceret: Hec
que audisti ad nouũ hominẽ. et ad nouũ pertinent
testamentum: Recole mecum eadem ipsa paululum
obsecro te. et inspice delectabiliter. laudem misericor
die. hoc est gracie dei: Benedic inquit anima mea
dominũ. et noli obliuisci omnes retribuciones eius
Non attribuciones eius ꝫ retribuciones. quia ret̃
buit bona pro malis: Qui ꝓpicius fit omnib; iniq̃
tatib; tuis hoc agit̃ in baptismatis sacmẽto Qui
sanat oĩs languores tuos: Hoc agit̃ in hac vita
fidelis hois dũ caro cõcupiscit adũsus spm̃ et spũs
adũsus carnẽ. ut ñ que volum⁹ faciam⁹ dũ alia lex
in mẽbris repugñt legi mẽtis. dũ velle adiac; pficere
bonũ nõ: Qui lãguoẽs vetustatis si pseuerãte itẽcõe
ꝓficim⁹ de die in diẽ crescente nouitate sanãt̃ ex fide
q̃ per dilcõnẽ opat̃: Qui redimit decorrupcõe vitã
tuã. h° fit in vltia resurrectioẽ mortuoꝝ Qui coroãt
te i miseracõe ⁊ mia Hoc fit i iudicio v̇ rex iust⁹ sede
bit in throno redditurus vnicuiq; scd̃m opera eius

Quis gliabit castū se hrē cor: Aut q̄s gliabit mū
dū se eē a pc̄o: Jdo illic necessariū fuit commeōra
re miseacionē et miām dm̄ vbi iam exigi debita et
reddi merita hic pn̄t videri. ut nullus eēt mie locus
Coronat ergo in miseacioe et mia ꝫ eciam hic scd̄m
opa: Segregabit em̄ ad dexterā cui dicet. Esuriui
ꝛ dedistis michi mādućare. qm̄ iudiciū sine mia erit
illi q̄ nō fecit miām: Bti aūt miseicordes qm̄ ipoꝝ
misebitur ds: Jam vero cū sinistri ierit in ꝯbustionē
eternā. iusti aūt in vitam eternam. qm̄ inq̄t hec ē
vita eterna ut cognoscāt te vnū veꝝ deū ꝛ quem mi
sisti ihm̄ xpm̄. illa cogniciōe. illa visiōe. illa ꝯtēplaci
one saciabit in bōis desideriū aīe: Hoc enim solū ei
adest. vltra ñ hꝫ qd appetat quo inhiet qd reqrat: Ex
desiderio h9 sacietatis ardebat. q̄ xpō dño ait. ostēde
nob̄ prēꝫ ꝛ sufficit nob̄: Cui rn̄sū ē. Qui me uidet
uidꝫ et prēꝫ. q̄a ipa ē uita eterna. ut cognoscāt vnū
veꝝ dm ꝛ quē misisti ihm̄ xpm̄: Si ille q̄ uidit filiū
vidit ꝛ prēꝫ. pfcō q̄ uidꝫ prēꝫ ꝛ filiū. uidꝫ ꝛ spm̄ scꝫ
pr̄is et filij: Jta nec arbitriū libeꝝ tolli9 ꝛ bn̄dicit
aīa nr̄a dominum. ñ obliuiscēs oēs retribucioēs e9
nec ignorās dei iusticiam suam volēs ꝯstituē. ꝫ cre
dit in eū q̄ iustificat ipiū viuēs ex fide donec ad spēꝫ
pducatur fidei scꝫ q̄ per dilc̄ionem operatur: Que di
lectio diffundit in cordib9 nostris nec psufficiaꝫ pro
prie volūtatis nec per lr̄am leg̃. ꝫ per spm̄ scm̄ qui
datus est nob̄: Hec disputacō h q̄stioni illi soluēde
sufficit sufficiat: Si aūt respōdet cauēdū eē ne q̄s ꝗ

deo tribuendū putȝ pccīm quod admittitᷣ per liberū arbitriū. si ī eo qđ dicitᷣ. q̄d habes. qđ non accepisti ꝓpterea etiā voluntas qua credim⁹ dono di tribuitᷣ quia ex lib̄o arbitrio est qđ nob̄ naturaliter cōcreatū est. sed etiā ꝙ visoꝝ suasioib; agit deus ut velimus ⁊ ut credam⁹ siue extrīsecus p euāgelicas exhortaci ones v̄ et mandata leḡ aliquid agūt si adh° admo nēt hominē infirmitatis sue vt ad graciā iustifican tem credendo cōfugiat: Nū intrīsecus v̄ nemo habe at in potestatē qđ ei veniat in mentē: ȝ ꝯsentire vel dis sentire ꝓprie volūtatis est: Hijs ergo moīs qn̄ deus agit cū aīa racōnali ut ei credat Neqȝ eīm credē p̄t q̄dlibȝ libero arbitrio si nulla sit suasio vel vocacō cui credat ꝓfecto et ipm̄ velle credere ds operatᷣ in hoīe ⁊ inoībȝ mīa eius preueit nos: Cōsētire aūt vocacōni dei. vel ab ea dissentire sicut dixi. ꝓprie voluntatis est: Que res ñ solū ñ infirmat qđ dcm̄ ē: q̄d eīm habes qđ nō accepisti veꝝ etiā ꝯfirmat: Accipe qppe et hr̄e aīa nō potest dona. de quibȝ hoc audit nisi ꝯsenciēdo ac p hoc qđ habeat et qđ accipiat dei est. accipere āt et hr̄e utiqȝ accipientis ⁊ habentis: Eciam si ad illā ꝓfūditatē scrutandā quisꝙ nos coartet. cur illi ita suadeat. illi autē nō ita. duo sola occurrūt interī q̄ respondere m̄ placeat: O altitudo diuiciarū sapie ⁊ scie di ⁊ nūq̄d ē iniq̄tas apđ deū: Cui responsio ista displicȝ q̄rat doctioēs ȝ caueat ne iueiat p̄supcioēs: Cōcluda⁹ g° libꝝ āqn̄ cui⁹ tanta ꝓlixitate vtꝝ aliq̄d egeri⁹ nescio. ñ apđ te cui⁹ fidē scio. ȝ apđ aīas eoꝝ

ꝑpter quos me scribere voluisti. qui nō ɔtra nr̃a; ꝫ ut mitius loq̄r nō dicā illius q̄ in suis apostol' ē locut⁹. certe ɔtra apl̄i pauli tantam n̄ vnam sentētiā ꝫ tam vehemētem tam intētam vigilēq; ɔflictacōe; malūt suam defēdē sentētiam q̄ꝫ eū audiē obsecrātē p misericordiā dei ꝛ dicentē. p grām di q̄ data ē illi n̄ plus sape. pter q̄ꝫ oꝫ sapere sed sapē ad tēperātiam vnicuiq; sicut d's ptitus est m̄suram fidi: Tu autem q̄d michi ꝑposueris. et quid tam lōgo disputacōis hui⁹ ope effecerim⁹ aduerte: Mouet te certe quēadmod dictū fuerit et fiei possit. ut sit homo sine pc̄co si volūtas eius non desit ope adiuuante dina q̄uis nēo tam pfecte iusticie in hac vita fuit ul' sit ul' futur⁹ sit: Sic em̄ h° ipm̄ in ill' pus ad te ɔscriptis libris ꝑposui: Si a me q̄rat' inquam. vtꝝ homo sinē pc̄co esse possit in hac vita. ɔfitebor posse. p dei grām Hoc aūt ad dei donum pertinē nō ambigēs nec tm̄ ut sit veꝝ eciam sit id est ad facienda mandata dm̄ cōuertat' atq; ita dei grā non solū ostendat quid faciend sit. sed iuuet eciam ut fiei possit ostendit: Tibi autē absurdum uisū est sine exemplo esse rem q̄ fieri potest: Hinc exorta est huius lib q̄o. ac per hoc ptiēbat ōstendere fieri posse aliq̄d q̄uis desit exēplū Hinc ex euangelio et ex lege quidā posui⁹ i ꝑmois hui⁹ exordio sicut de cameli trāsitu per foram̄ acus ꝛ de duodecī milibus legionū angeloꝝ qui potuerūt si vell; pugn̄re pro x° et de illis gentib; quas deus dicit potuisse se a facie populi sui sel' extermiare q̄ oia

facta nō sūt: Pňs addi pňt etiam illa q̄ leguntᷣ in li
bro sapie. q̄p multa posset noua tormenta ds exerce
re in impios ad nutum seruientē sibi creatura. q̄ tn̄
nō exercet. Potest et de monte illo quē fides in maȓ
trāsfert. qd tn̄ nusq̄ꝑ fcm̄ vel legimus vel audiuimus
Quis q̄s em̄ hoꝝ aliq̄d deo dixerit esse i possibile vi
des q̄ꝑ desipiat: Quāq̄ꝑ adu̇sus fidē scp̄tura ei⁹ loq̄tᷣ
Multa alia pňt occurrere vel legenti uł cogitanti q̄
possibilia deo negare nō possu⁹ q̄ꝑuis eoꝝ desit exem
plū: Sꝫ quia dici p̄t illa opa eē dīna. iuste aūt viuȓ
ad nr̄a opa ptinȓ suscepi ostendere etiā h⁰ opus esse
dīnū. et hoc egi libro isto loquacius q̄ꝑ sat eēt Sed
ꝯtra inimicos grē di etiā parū m̄ dixisse videoꝛ. nichi
ilq̄ꝫ me tā multū dicere delcāt q̄ꝑ v̇ m̄ ex scp̄tuā eius
plurimū suffragatᷣ. ⁊ id ag̃ ut q̄ gliatᷣ in dn̄o glietᷣ
⁊ in oibꝫ grās agim⁹ dn̄o do nr̄o sursū coꝛ hn̄tes vn̄
a prē luminū omne datū optimū et oē donū pfcm̄ ē
Nā si ꝓpterea nō ē opus dei quia p nos ag̃ ł quia
in illo donāte nos agim⁹. nec illd ē opus di ut mōs
trāsferatᷣ i mare q̄a fide hoīm fieri posse dn̄s dixit. et
h⁰ ipoꝝ opi attribuit dicēs Si habueritis i vob̄ fidē tā
q̄ꝑ gn̄ū sinapis dicetis huic mōti tollȓ et mittere in
mare et fiet. ⁊ nichil impossibile erit vob̄: Certe vob̄
dixit et nō m̄ aut pn̄: Et tn̄ hoc nullo modo facit hō
nisi illo donāte aut opante Certe quēadmodū sine ex
emplo est in hoibus per fecta iusticia. et tn̄ impossi
bilis nō est Fieret em̄ si tanta voluntas adhiberetur
quāta sufficit tante rei: Esset aūt tāta si ⁊ nichil eoꝝ

q̄ ptinent ad iusticiā nos lateret. et ea sic delectarent
aīm. ut qcq̄d alid volūtatis doloīs ue īpedit. delectā
tio illa superet: Qd ut nō fit. nō ad īpossibilitatē
ꝫ ad iudiciū dei ptinet: Quis eīm nesciat non eē in
hoīs ptāte. ut sciat nec eē ꝯsequēs ut qd appetendū
cognitū fuit appetat. ñ tm̄ delectet. q̄tum delectādū
est: Hoc aūt. sanitatis ē aīe: Sed fortasse q̄spiam
putauit nichil nobis deesse ad cogniciōez iusticie. qd
dn̄s vbū ꝯsūmans ⁊ breuiās sup terrā dixit in duo
bꝫ p̄ceptis totā legē ꝓphas qꝫ pēdere nec eā tacuit
ꝫ vbis aptissis ꝓmsit: Diliges īquit dn̄m deū tu
um ex toto corde tuo ⁊ ex tō anima tua et ex tō mē
te tua. et diliges ꝓximum tuū tam̄q̄ teipm̄: Quid
verius. hijs ipletis impleri oem̄: Verūtn̄ qui hoc at
tēdit. etiā illd attēdat qd in multis offēdiꝰ oēs. dū
putaꝰ deo quē diligiꝰ placē. vł nō displicē qd faci
mus. et postea p scptura eius. siue certa et pspicua
racione ꝯmoniti cū didiceriꝰ qd ei nō placeat. peni
tendo p̄camur ut ignoscat: Plena huāna vita est do
cumētis tlibus: Pn̄ āt minus nouimꝰ qd ei place
at. ñ quia et ipē minus notꝰ est nob: Videmus eīm nc
per speculū in enigmate. tūc āt facie ad faciē: Quis
vēo existiare audeat tū et ventū fuerit qd ait. ut cog
noscā sic ⁊ cognitus sum. tantā dilcīonem fore cōtē
platoibꝫ eius quanta fidelibus nc ē. ā nullomō hāc
illi tam̄q̄ de ꝓprio ꝯparandam: Porro si q̄to maior
noticia tāto maior erit dilcīo. pfecto nunc q̄tū deest
dilcīoni tm̄ pficiende iusticie deesse credēdū ē: Sed cum

THE ALLAN LIBRARY

enĩ vel credi aliquid et tñ nõ diligi potest: Diligi
aũt qd neqȝ scit neqȝ credit potest: Ac si credendo ad
tantã dilcionẽ sci pvenire potuerũt. q̃ certe maiorẽ
ĩ hac vita esse nõ posse. dñs ipẽ testatus ẽ. ut aĩaȝ suã
ꝓ fide vel frĩbȝ poneret. cũ ab hac pegrinacõe. ĩ qua
p fidem nũc ambulat̃ pventũ erit ad speciẽ quã non
dũ visam speam⁹. ⁊ p pacienciã expectamus ꝓcul
dubio ⁊ ipã dilcõ nõ solũ supra q̃ꝫ h̃ habemus. ſꝫ lõ
ge supra q̃ꝫ petim⁹ et intelligimus erit: Nec ideo tñ
plus eẽ poterit q̃ꝫ ex toto corde. ex tota anima. ex tõ
mente: Neqȝ enĩ restat in nob̃ aliq̃d qd addi possit
ad totũ. quia si restabit aliq̃d illd nõ erit totũ Pro
inde hoc p̃mũ p̃ceptũ iusticie. quo iubemur diligere
dnm̃ ex toto corde et ex tõ mẽte. cui ẽ de ꝓximo dili
gẽdo alterũ cõsequẽs in illa vita implebim⁹ ul̃ vide
bim⁹ facie ad faciẽ Sed ideo nob̃ hoc eciã nũc p̃cep
tũ est ut ãmonem² q̃d fide ex poscẽ. quo spem p̃mit
tere et obliuiscẽda q̃ retro sũt. in q̃ anteriora nos ex
tẽdere debea⁹: Ac p hoc q̃ꝫtũ m̃ videt̃ in ea q̃ pficiẽda
iusticia multa ĩ hac vita ille ꝓficit. q̃ q̃ꝫ longe sit a p
fcõne iusticie ꝓficiẽdo cognouit: Sed si dici potest
quedã iusticia minõr huic vite cõpetẽs. qua iust⁹ ex fi
de viuit. q̃ꝫuis pegrin⁹ a dño ⁊ ideo p fidẽ ambulãs
nõdũ p spẽȝ. nõ absurde dicit̃ eciã ad istã ptinere ne
peccet: Neqȝ enĩ si eẽ nõdũ p̃t tanta dilcõ dei q̃ꝫta il
li cognicõi plene pfcẽȝ debet̃ iã culpe deputãdũ ẽ Alid
est enĩ totã nondũ exeq̃ caritatem. aliud nullã sequi
cupiditatẽ Quãobrẽ debet homo q̃ꝫuis lõge minus

amet deū q̄ eum potest amare cōspectū. nichil tn̄ ap
pete illicitū sic eciam in hijs q̄ adiacēt sensibus corpis
p̄t oculus nulł tenebris delctari q̄uis n̄ possit infulgē
tissima luce defigi: Per ecce iam talē cōstituamus aīam
rōnalē in hoc corruptibili corpe q̄ et si nondum illa
supereminētissimā pfcōne caritatis dī oēs motus t'rene
libidīs absorbuit atq̄z cōsupseit. attn̄ in ista minore
iusticia ad illicitū aq̄d operād eidē libidini nllā iclīā
tōe cōsēciat. ut ad illā vitā iam īmōrle ptineat. dili
ges dn̄m deum tuū ex toto corde tuo et ex tō anima
tua ₇ ex tō mēte tua: Ad hāc autē. nō regnet pc̄m in
nr̄o mōrli corpe ad obediēdū desiderijs eius: Ad illā
nō cōcupisces: Ad istā. post cōcupiās tuas n̄ eas: Ad
illam. nichil amplius q̄rē q̄ in ea perfcōne persistē.
Ad istam. hº quod ait in ope hr̄ē et illius perfcōnem
p mercede spare. vt per illā iustus sic fine viuat in spe
tie. quam in ista desidrauit: Per hāc āt iustus viuat
ex fide. in q̄ illam certo fine desidat: Hijs cōstitutis.
pc̄m eit ex fide viuētis aq̄n acui delectacōi cōsentire
illicite. nō tm̄ in illł horrēdis facinoribus et flagicijs
ppetrādis. verūeciam leuioribus. vt vel aurē alicui vo
ci q̄ audiēda non eēt accomodaē. vł in ipō corde ali
q̄d ita cogitet. vt mallet licitū qd̄ mal edelectz. ₇ per
p̄ceptū scit illicitum: Eciam ista q̄ppe cōsencio est ad
pc̄m que vtiq̄z fiēt n̄ pena t'reret: Tales iusti ex fi
de viuentes. non opus hn̄t dicē. dimitte nobis debita
nostra sicut ₇ nos dimittimus debitoribus nr̄is. falsūq̄z
eē conuincūt qd̄ sc'ptum est nō iustificabit in cōspcū

tuo omnis viuēs: Et illō. qm̄ si dixeri⁹ q̄a pc̄m nō habe⁹ nosipōs decipi⁹ et veritas ī nob̄ n̄ ē: Et illō. q̄a nō ē hō q̄ n̄ peccet. et illō. q̄a nō ē iustus ī t̄ra q̄ faciat bonū et n̄ peccabit: Vtrūq3 em̄ h⁹ testimoniū n̄ de p̄te rito dic̄ id ē peccauit. s3 de futuro peccabit. et siqua a lia in hāc sentēciā scā sc̄ptura cōmeōrat: Sz qm̄ hec falsa eē n̄ pn̄t illō eē cōsequēs video. ut quamlib3 vel q̄tālib3 ī hac vita potueimus desimē iusticiā. nullus in ea sit hoīm q̄ nullū habeat oīno pc̄m oiq3 hoi sit nec̄riū dare ut deī illu. dimittere ut dittat̄ illi. ⁊ siq̄d h3 iusticie n̄ de suo sibi eē p̄sumē. s3 de gr̄a iustificatus di. ⁊ adhuc tn̄ ab illo esurire ⁊ sitiē iusticiā q̄ est pa nis viuus ⁊ apd̄ quē fons vite q̄ sic opat̄ iustificacō3 ī scīs suis. ī huius vite t̄ptacōe laborantib3. ut tn̄ sit q̄ petētib3 largit̄ adiciat. et cōfitētib3 clemēter ignos cat: Sz iueniāt isti si pn̄t aliq̄3 sub onē corrupcois h⁹ viuēt̄e cui iā n̄ hēat d̄s qd̄ ignoscat. n̄ tn̄ eū fateā t̄ nō doctr̄ia legis datū s3 etiam infuso sp̄ū gr̄e ut ta lis esset adiutum non huiuscemodi peccati crimen s3 ipsius impietatis incurrent: Sane q̄q̄ talem si tes timonia diuina illac cōpetenter accipiat prorsus in uenire non possunt. nullo tamen modo dicendū deo deesse possibilitatem. qua voluntas sic adiuuetur hu mana. ut nō solū iusticia ista q̄ ex fide ē. omni ex pte mō pficiat̄ in hoīe. verū etiam illa scd̄m qua postea ieternū ī ipsa ei⁹ cōtēplacōe viuēdū ē. q̄nq̄dem si nūc velit in quoq̄ etiam hoc corruptibile induere incor rupcō3. atq3 inter hoies morituros eum iubere viuē

minime moriturꝝ. vt tō penitus vetustate ꝯsūpta nulla lex in membris eius repugnet legi mentis deūꝫ vbiꝫ ꝑsentē ita cognoscat sicut sci postea cognituri sūt: q̄s demēs audeat affirmaē ñ posse: Sed q̄re ñ faciat querunt homines. nec q̄ querunt attendunt se esse homines: Scio ꝙ sicut ipossibilitas ita ⁊ iniquitas non est apō deū. et scio ꝙ superb̄ resistit humilibus autem dat graciā: Et scio ꝙ illi cui ne extollētur datus erat stimulus carnis angelus sathane q̄ eum colaphizaret semel ⁊ iteꝝ ⁊ tercio deprecāti dictū ē sufficit tibi grā mea nam uirtus in infirmitate perficit̄: Aliquid ergo est in abdito et ꝓfundo iudicioꝝ dei vt etiam iustorum oīne os obstruat̄ in laude sua et non aperiat̄ nisi in laudem eius: Hoc autē aliquid. q̄s possit scrutari: quis inuestigare. q̄s nosse: Tā sunt inscrutabilia iuditia eius et inuestigabiles vie eius: Quis eīn cognouit sensū dn̄i. ā q̄s ꝯsiliarius eius fuit. aut quis prior dedit illi et retribuet̄ ei: Qm̄ ex ipso et per ipsum et in ipō sūt oīa ipsi gloria in secula seculoꝝ Amen

Explicit liber beati Augustini episcopi de spiritu ⁊ littera

Incipit tractat⁹ de piculis q̄ ɔtigūt circa sacmētū eucaristie ⁊ de remedijs eorūdē ex dc̄is sc̄i thoē de aquino

Primū periculū ē: Qd̄ si sacerdos morte vel ɋui infirmitate p̄occupet̃ anq̄ missā finiat Tūc dicendū q̄ aut ɔtigit an̄ cōsec̄cōꝫ corpis ⁊ sanguīs ā post cōsec̄cōꝫ vtꝰꝫ l̾ vni⁹ illoꝝ Si āt an̄ ɔsec̄cōꝫ. nō oportet q̄ missa p aliū suppleat̃ quia adhuc de essēcialibꝫ nichil actū est: Si aūt post cōsecracōꝫ vtꝰꝫ vel alteri⁹ acciderit. tūc debet alius sacerdos supplere et icipere vbi alt̾ dimisit Jta habet̃ in decretis. vij. q.i. C. Pōtifices: Nec debet fieri vnq̄ nī ex patēti necessitate ul̾ grauedine primi sacerdotis

Scd̄m periculū ē: Si sacerdos recolit se aliq̄d circa mediā noctē comedisse vel excōicatū fuisse: Ad qd̄ dicendū q̄ si sacerdos nō ꝓcessit ad cōsecracioꝫ tucius et melius eēt missā dimittere oīo nisi de ɋui scā dalo tieret̃: Si aūt processit iam et fcā est ɔsecracō tūc non debet dimittere ſꝫ perficē cū dolore magno et ꝓposito cōfitēdi et absolucionem petendi ab excōicatione et satisfaciendi et sic absolucionem consequit̃ ab inuisibili pontifice q̄tum ad hunc actū ut perficiat diuina misteria inchoata

Tercium periculum est: Si recordat̃ se esse in peccato mortali: Ad qd̄ dicendum est. q̄ siue sit ante consecracionem siue post consecracionem nō oportet qd̄ dimittat maxime v̾ esset scandalum ſꝫ debet multum conteri et dolere cū ꝓposito cōfitēdi et satisfaciendi qn̄ poterit bono mō

¶ Quartū periculū ē Si sacdos ñ recolit se dixisse v̓ba ꝯsecc̄ōis oīa vel āqua q̄d debeat facē in tali casu Dicēd ꝙ sacdos ā recolit se nō dixisse v̓ba ꝓbablīt et quasi c̄tus ā dubitacōe solū. Si ꝓbablīt recolit ł eciā c̄tificat⁹ tc̄ tlī caū dēt resumē et reīcipē ab illꝰ verb ꝯsecc̄ōis et sic totū p ordinē ꝓsequi et pficē nec mutet̄ ordo. Si aūt nō bñ recolit tūc in tlī caū ñ debet mēte turbaī. nec debet eē scrupulosus q̄a q̄ sepi⁹ c̄osueuim⁹ dicē eciā c̄ū dēā fuerīt nō recolim⁹ q̄nq̄ȝ. Jdo talē dubitacōeȝ posponēdo ꝓcedat. Sed si illa v̓ba q̄ non recolit se dixisse non sūt de nēcitate sacramti nō estio ꝙ ꝓpt̄ hoc debet resumē muñdo ordinē sacficij ȝ debȝ ꝓcedere et pficē q̄d incepit ¶ Quītū piculū est. si mister ł ipē celebrās posuit aquā in calice pro vino. Ad q̄d dicēd ꝙ si añ verba ꝯsecc̄ōis hoc cognoscat̄ c̄osecto iam corpe debȝ mutaī mateīa. ⁊ poni vinū. et sic post ꝯpleī: Si āt post c̄osecc̄ōȝ vtrusq̄ȝ scȝ c̄orporis et sanguis hoc ꝯgnoscat̄. si nondū sūpsit corp⁹ dn̄ tūc debȝ aq̄ illā in calice inuentā ꝓicere i piscinā et poñe vinū in calice et sic resumē a ꝯsecc̄ōe sanguis et ꝓsequi usȝ in finē: Si aūt sūpsit corpus dn̄ añq̄ ꝯgnoscat debȝ apponē. tunc aliā hostiā ⁊ vinū in calice ⁊ sic debȝ resumē a ꝯsectacōe vtrusȝ: Causa aūt quaē oportet accipe aliā hostiā et ꝯsecrare. est q̄a hostiam nō ꝯsecrarēt ȝ solū sanguīeȝ v̓ba q̄ dicūt̄ i canone sup corpus et sanguinē nō essent c̄oueni ēēa soli c̄osecc̄ōi sanguis: Dimittē eciā sacrm̄ inpfcm̄ omnino nō licȝ. Sed nūq̄d itē ꝯicabit sumē

do illā hostiam secundam:: Dicendū q̄ sic etiā posi to q̄ aquā illam q̄ erat in calice sūpsisset: Quia pre ceptū de perceptiōe sacramēti ꝑponderat illi qd scz mā dat q̄ a ieiuno sumat. Idem habet i sūma pysana Idē sentire videt beatus bernardus in eplā ci suo pte pūa. eplā. xxvi. vel circa ad guidonē abbatē. de trib9 fontibus: ¶ Sextum periculū. q̄ si sacerdos vel mi nister nō posuit aquā in vino: Ad q̄ dicendū. q̄ sac dos aut percipit hoc añ cōsecracōz. et tūc aquā appo nere et ꝓsequi debet sic faciebat añ: Aut pcipit hoc post cōsecracōnē et tūc nō debet apponere aquā sang uini. quia seqret corrupcō speciecū ex aliqua parte ꝫ debet ꝓsequi totū: Quia appo aque nō est de ne cessitate sacramenti. ꝫ debet penitere ḡuiter ille ex cu ius negligēcia hoc cōtingit ¶ Septimū periculū ē Si aliqñ ꝓpter frigus qd sacdos patit i maibz hos tia vel ps hostie cadat in calicē: Ad qd dicēdū. q̄ in tali casu nō est magnū periculū qa q̄ vna ps mitti in calicē ⁊ alia nō: ptinet ad significacōz corpis cristi mistici Vñ impfcō in hijs nō facit mutacōz i sacficio nec debet ex hoc aliqd de precedētibz iterari. licet debe at cauei iquātū pt: ¶ Octauū periculū ē Si musca vel aranea cadat aut ēpiat in calice: Ad qd dicēdū. si cōtingat añ cōsecrcōz debet mutari vinū. si aūt post consecracōnē hoc contingat. debet aīal caute capi et diligenter lauari ⁊ postea comburi ⁊ cineres cū ablu cione in sacrario debent mitti: Vel si fuerit musca vel animal non venenosū debet tunc sumere sanguinem

Si aūt aranea grossa de cui9 veneno timeat̄ pba
bilit. vel etiā venenū deprehēdat̄ esse positū l' fuisse
in calice nō deb; sumē nec alteri dare ne calix vite v̄
tatur in mortem ꝫ deb; diligēter in vasculo aliq̄ ad
hoc apto cū alijs reliquijs cōseruari: Et ne sacramē
tū maneat impfcm̄. deb; vinū iterū appouē in calice
⁊ denuo resumē a ꝯsecrōe sanguis ⁊ sacrm̄tū pficere
Et hoc verū ē si venenū dephēdat̄ in fine. sūpto iam
corpoē. videt̄ tūc faciēdū sicut dcm̄ ē supra ī periculo
qrto ut sc; alia hostia ꝯsecret̄ ⁊ sic totū pficiat̄ ¶ No
nū periculū est si sanguis de calice cadat ā effūdat̄
vel in toto vl' in parte sc; qn̄ aliq̄ stilla. Ad qd dicē
dū sicut leg̃ de cōsecrōe d. ij. ex decretis. ij. pte Qd̄ si p
negligētiā sanguis stillauerit ī tabula q̄ ē ad pedes
sacerdotis vel in terra q̄ ē iuxta pedes. stilla illa lābat̄
et terra l' tabula illa radat̄ et rasurā cōburat̄ et cinis
iuxta altarē cōdat̄ et sacerdos q̄dragita dieb9 penite
at. Si āt stilla ad secūdū lintheam̄ puenerit q̄tuor
dieb; peniteat. si vsq; ad terciū nouē dieb;. si ad quā
tū. xx. dieb; peniteat. et lintheamia q̄ stilla tetigit ēb;
vicibus calice supposito lauēt et aqua illa sūat̄ ⁊ bi
bat̄ a ministro n̄ sit abhoiabil' et tūc iuxta altare de
bet recōdi et illa ps lintheaminū deb; scindi ⁊ cōbu
ri et cinēs in sacrario poni ¶ Decim̄ periculū ē Si
aliq̄s hostiā euomuerit: Ad qd̄ dicēdū sic leg̃ in peni
tēciali bede. Si q̄s p ebrietatē vel voracitatē eucaristiā e
uomuerit. lx diebus peniteat: Clīcus aūt nonaginta
diebus Si etiā causa infirmitatis euomuerit septē

diebus peniteat: Undecimū periculū est: Si negligencia sacerdotis mus comedat hostiam vel aliud animal: Ad qd dicēdū sic legr ex cōsilio aurelianēsi q negligēt custodierit sacrificiū. vt mus vl aliud aial illd comederit .xl. dieb penitent: Et si aial pt capi statī extrahātur spēs de ventre eius et aial cōburatr et in sacrario cineres ponantr: Hic incidētalit mouetr dubium: An tale aial irracōnale comedit realiter corpus xpi siu ipm xpm: Ad hoc quodā aliq doctoes cōsueuert dicere q imediate qm cito brutū aial suscipit sacmtū tā cito desinit ibi esse corpus xpi: Et istius opionis videtur fuisse magister sētēciaz. iiij° .d. xiij. ca° pmo in fine: Sed iam dicunt doctores cōmuniter et hoc eciam sine omni ambiguo tenendū. q quā diu species sacramētales mutate nō fuerit p digestionē siue calorē naturalē stōchi aut alias quouis alio modo tā diu remanet sub eis corpus xpi ymmo totus xps Recte namq est sicut ē ex speciali pacto dimo q ad vltimā dispōnē corporis hūani ipa anima rōnalis a deo creando corpi infūdit et infūdendo creat atq in eodem quam diu durat huiuscemoi disposicō cōseruatur: Hic eciam est dīnū pactū secūdū doctores q qm diu manēt spēs panis et vini post ɔsecracōz tā diu manet sub eis realiter xps: Alias em non esset ecclia certa quando ibi xps esset et quādo nō: Istud eciā potest applicari de vomitu alicuius cōmunicātis

Duodecimū periculū ē. Si ps hostie ɔsecte cecide rit nec inueniri possit aut si eucaristia perdita fuerit:

Ad qd dicedū q in hoc casu sacerdos debz .xxx. diebz penitere: Et cadē pnīa dign9 videt sacdos p cui9 negligētiā hostie putrescūt: Terciūdecim periculū est: Si hostia inuēta fuerit sub palla vl corporali et dubitet si est cōsecta an nō: Ad qd dico q i hoc casu sacerdos i fine misse post recepcōz sanguinis potest eā recipe: Et idē est de aliqua pte hostie si inuēta fuerit in altari 7 dubitet vtz sit cōsecta. l etiā dyacon9 et subdyacon9 si essēt pnītes et ieiuni et alias mēte dispositi recipe possēt et os lauare bibendo: Quartūdecim periculū ē qn apparet in spē carnis vl pueri vel alteri9 rei: Ad q dicedū. q tal apparicō q fit miraculose. qnqz cōtigit ex pte videciū quoz oculi imutant tali mutacōe ac si expresse exteri9 viderūt carnē vel puerū vel sanguinē. nulla trāsmutacōe facta ex pte sacramti: Et hoc cōtigit qn vni videt sub spē panis. alteri sub spē carnis a pueri: Et tūc si sacerdoti appareat i spē panis sumere debet i tēpore suo. qtūcūqz alteri in spē altera videat et appareat: Qnqz tal apparicō ē non p solā imutacōz videnciū s per spēz realem exteri9 existētē: Et hoc esse videt qn sub tali spē ab oībo videt et nō ad horā s p lōgū tēpus: Et in casu tali vbi ipi sacerdoti vel alteri appareat in forma tali nullo mō esset sumēdū ab eo cui sic apparet: Sz tūc qrit qd faciet sacerdos celebrās si sibi in tali forma appareret: Nūqd si nō acciperet peccabit: Quia dcm ē supra q sēp utrāqz spēm sacramti sumere debet Dicēdū q in tali casu iterz debet aliā hostiā accipere

et de nouo resumēdo cōsecrare. Sȝ ponatᷣ ꝙ iterū alia cōsecrata appareat sibi sb forma pueri ꝗ carnis Tūc dicūt aliq ꝙ vſ ad terciā vicē debet tēptare. ſȝ ſi ſep sibi appareat sub tali forma ñ debȝ āplius ɔsecrare ſȝ nec aliꝗ mō talē ſpēȝ sumē. Nec tūc peccat quia tūc aliꝰ facē ñ pt ñ hoc cōtigēt ex pc̄o suo ł infirmitate et tūc debet cōteri ꝗ eciā penitē. ꝛ nō sumē sub illa ſpē ñ ſpēs in panis ſpēȝ vtetᷣ qꝺ ivitis prim̄ legˀ ſcłʼ ſcm̄ Sȝ nō ad euidēciā dcōꝝ ꝙ qñ dˀ supra ꝙ ſacꝺos ēbȝ diebȝ ł. xxx. vel. xl. peniteat ꝙ hec pn̄a hic debȝ itelligi: ꝙ illo die a cōmunōe abstineat et vltra hº ieiunet vel faciat aliꝗ aliā pn̄aȝ ꝑ arbitū imponētis ꝗ pēsa re debȝ cō dicōnē. culpā. merita pſoē ꝛ negocij. et ꝑ hº plꝰ ꝗ minꝰ iponē. Itē ſcꝺo nō ꝙ vbicūqȝ fuerit ſpēs eucharistie ibi ad huc ē eucharistia ꝛ ſūt reuerēt ꝑuā de ñ multa ab hoīacō eēt ut eciā supra dcm̄ ē i. viijº. et. xiº. periculº: Qꝺ ſi ſacꝺos infra missā adūtit hosti am ñ eē ēticiā ł corruptā: Respondeo ꝑ petrū: Qꝺ ſi añ ɔsecꝛōnē adūtit. remota illa hostia aliā ponat et a canone recipiat: Si vō post ɔsecracōnē idē faciat ponēdo aliā hostiā et eā sumēdo et nichilominꝰ postea ꝑmā illam hostiam ſūat ꝗ alijs sumēdam tradat ꝗ reuerēt rebuet: Si vō adūteit postꝗ̄ ſūpſeit in isto casu variantˀ doctoēs: Thomas tn̄ in tercia pte tenȝ ꝙ debet aliam hostiam ponē et ɔsecraē et ſumē qꝛ ꝑ ceptū de ꝑcepcōe ſacmēti maioris est pōdeis ꝗ̄ pre ceptū ꝙ a ieiunis sumatᷣ Explicit de periculis

should be 40 a blank is omitted

Utrū suffragia fcā p multis eq̄lit̄ psint singu
l' Re² ɓm thomā ⁊ petꝝ. Si valor suffragi oꝝ
cōsidet̄ ɓm q valet ex vtute caitatis sic tm̄ psūt sin
gul' ac si p vno tm̄ fierēt. q̄a caitas n̄ minuit̄ si dis
tribuat̄ affcs i multos ymmo magis auget̄: Et si
militer etiā gaudiū ex caitate pcedēs q̄tū plurib⁹ ē
cōmūe tāto fit mai⁹. vt dicit Augustinus i libro cō
fession̄ Et sic q̄tū ad ꝯgtulacōꝫ p̄t intelligi. de. cō. d.
q̄ita Nō mediocrit̄. Si aūt ꝯsideret̄ valor suffragi
oꝝ i q̄tū sūt satisfcōnis q̄dā p itecōꝫ faciētis tn̄slate
in mortuos: magis valēt ei p q̄ specialit̄ fiunt Sic
em̄ effcūs suffragij diuid² ex diuina iusticia int̄ eos
p q̄b⁹ fiūt: Utꝝ vtꝝ suffragia spēalit̄ p aliq̄ eqꝫ
psint alijs: Re² ɓm thomā et petꝝ: Cū suffragiū sit
vtutis finite ⁊ detinet̄ p itecōꝫ faciētis q̄ voluerit va
let ei p q̄ fit. q̄tū ad liberacōꝫ a pēa. tn̄ q̄tū ad cōgtu
lacōꝫ ⁊ interiorē ꝯsolacōꝫ. ɓm q vn⁹ in caritate exn̄s
de bonis alteri⁹ gaudꝫ sic valꝫ oībꝫ in caitate exn̄tibꝫ
et plus ei q̄ in maiori caritate est: Utꝝ vtꝝ missa
p defūctis fcā eq̄lit̄ valeat defūctis sic alia missa de
scīs l' de tpe: Re² ɓm thomā in .iiij. d. xlv. In officio
misse n̄ solū ē sacficiū ꝫ etiaꝫ sūt orōes: Et iō suffra
giū misse ꝯtīꝫ duo de p̄dcīs scꝫ orōꝫ ⁊ sacficiū Qn̄tū
igi² est ex pte sacficij oblati missa deq̄cūqꝫ dicat̄ p
dest defūcto: Et h° ē p̄cipuū qd̄ fit i missa: Sꝫ ex pte
orōnū magis pdest illa in q̄ sūt orōnes ab ecclia ad
hoc determinate Sꝫ tn̄ iste pfcs r̄cōpēsai potest per
maiorē deuocōꝫ vel eius q̄ dicit missam vel ei⁹ qui

facit dici: Uel iterū p intercessioȝ scā cui⁹ suffrgiū im
ploraẗ. Item in visioē ꝛ disputacōe spūs guidōis ꝛ
ꝑoris dr. q̄ missa de spū scō ꝛ de scā trinitate lcā mul
tū valꝫ defūctis et plus q̄ꝫ alie et ad iungiẗ cā. vide
ibidē si placꝫ. Item ibidē etiā dr. q̄ vn⁹ sacerdos sit
et semel pt celebraē ꝓ oibꝫ viuis ꝛ defūctis fidelibꝫ
et q̄libꝫ eoꝝ hꝫ integrā missā: Nā v̄tus sacri corpis
ẋ extēdit se ad oēs sic in oblacōe ẋ in ara crucis: ꝛ.
ceteā. vt in sequēti auctoritate: Vn̄ adeo bn̄ pt sacer
dos celebraē ꝓ oibꝫ sic̄ sic ꝓ duobꝫ ꝛ melius Quia
bonū spūale q̄to magis ptiẗ tanto magis in se aug
mētaẗ. vt sup̄ de suffrḡijs: Sꝫ bonū tpale q̄to plus
ptiẗ tātomagis i se diminuiẗ. Cōcordat cū sequēti
bꝫ et asscribiẗ btō augustino: Si missa vna ꝓ plui
bꝫ defūctis dica². tātū valꝫ vnicuiqꝫ ac si ꝓ vnoq̄ꝫ spe
cialiẗ dica². vnū b Si missā dicis vnā ꝓ mille defūc
tis: Ecce suā q̄uis r̄tinet si credere velꝭ: Qualē effica
ciā habuit passio ẋ cū actualiter in cruce penderꝫ ad
remissioꝫ pc̄oꝝ talē hꝫ r̄mēoracō passionis ẋ i altaī
Et q̄tū habuit ds acceptam oblacōꝫ sacrificij filij in
cruce pendētis tm̄ ipē hꝫ acceptā iteātā oblacōꝫ ꝛ im
molacōꝫ in altari: Et eodē affcū et amore bulieti q̄
pr̄ aspiciebat plagas filij sui ꝓ nob̄ inflictas ꝛ q̄si
filij sui oblitus cogebaẗ hūano generi r̄cōciliai eodē
affcū aspicit nunc filiū suū. sibi in altari oblatum et
sacrificatū. Explicit. de suffragijs misse

LONDON LIBRARY
CANCELLED
By the Committee

Incipit sermo btī Augustini epī de resurrectio ne futura mortuorum:

Animaduḋtimus. cū apli epistola lege retur. laudabilem motum fidei caritatis vestre: q̄zadmodū et horruerit is homines. q̄ putantes hanc solam eē vitam. quā cū pecoribꝫ habemus cōmunem: post mortem aūt finiri totū hominis: nec eē spem ullā vite alterius melioris: ptuitū malaꝝ autiū corrū pentes dicūt. manducemus et bibamus: cras em̄ moriemur: Hinc ergo sumatur. nrē disputacōis exordium. et hic sit nostri velud cardo sermonis. quo cetera que dn̄s suggerere dignatus fuerit. referantur: Spes em̄ nostra. est resurrectō mortuorum: fides nostra est resurrectō mortuoꝝ: Caritas etiā nr̄a. quā p̄dicacō reꝝ q̄ nōdū vident̄ inflāmat et accendit desideriū. cui⁹ magnitudine fiāt corda nr̄a capacia btītudinis q̄ ventura ꝓmitti. q̄diu creditur qd̄ nōdū videtur: caritas ergo ipā nr̄a. ñ circa hec tpalia et visibilia debet occupari. vt tale aliquid nos habituros in resurrectioē speremus quale modo si cōtempnimus melius viuim⁹. me lioreꝭ sumus: carnales videlicꝫ voluptates atꝫ delicias: Sublata itaqꝫ fide r̄surrectionis mortuoꝝ. omnis intercidet doctrina cristiana: Fundata vero fide r̄surrectōis mortuoꝝ. nō cōtinuo securitas est de animo xp̄iano. ñ dissimuatur. vita illa q̄ futura

LONDON LIBRARY
CANCELLED
By the Committee.

est ab ista que transit Itaq3 sic proponendum est
si non resurgent mortui. nulla spes nobis est fu
ture vite. si autem resurgent mortui. erit quidem
vita futura: Sed secunda questio est. qualis erit
Prima itaq3 disputacio est. vtrum futura sit re
surrectio mortuoꝝ. secunda vero disputacio e. qua
lis futura est in resurrectione vita sanctorum Qui
ergo dicunt mortuos non resurgere cristiani non
sunt. qui vero putant mortuos cum resurrexerint
carnaliter esse victuros. carnales cristiani sunt:
Quicquit ergo disputacionis est aduersus opi
nionem eorum qui resurrectionem mortuorum ne
gant. aduersus eos est qui foris sunt. ex quorum
numero nō hic arbitror esse aliquem: Vnde super
flua videri potest nostra dissercio si fuerit immora
ta. vt docere conemur resurgere mortuos. auctori
tatis enim pondere cristianus ducendus est qui
iam cristo credidit. qui nullo modo putat menti
ri apostolum: Sufficit ergo ut iste audiat. si mor
tui non resurgunt. inanis est predicacio nostra. in
anis est et fides vestra: Si mortui inquit non re
surgūt neq3 xpūs resurrexit. si āt xpūs resurrexit in
qua salus ē xpianoꝝ ñ vtiq3 īpossibile est resurgē
mortuos: quoniā ille qui suscitauit filium suum
et ille qui suscitauit carnem suam. cetero corpori
quod est ecclesia. in capite demonstrauit exemplū
Poterat ergo eē superflua disputacō de resurrcōe

mortuorum. ut iam susciperemus eam quā inter se cristiani solent habere. cū resurrexerim⁹ quales erimus. q̄zadmodū viuemus. que erūt negocia nrā. erūtne aliqua. aut nulla. si nulla erūt. desidiose victuri sumus nichil agendo. aut si aliq̄d agemus. q̄d agemus. deinde manducaturi et bibituri su⁹. cōuictoies marū femiarūq3 futurē sūt. an aliq̄ simplex et incorrupta vita cōmunis. et si ita ē. q̄l erit ipā vita. qualis mot⁹. qualis figura ipōr corporum. Iste disputacōnes xpianor sūt. salua fide resurrectōnis: Ad hāc ergo disputacōz. q̄ntū vel suscipi vel promi p homines hominib3 pōt. quales vel nos sum⁹ vel vos estis. iam iamq3 transire. nisi me in illam questionem vbi querit̄. vtrum omnino resurgant mortui. aliq̄ntū inmorari cogeret sollicitudo quedam de nimis carnalib3 fratrib3 nr̄is et prope paganis: Nam neminem hic paganū nunc esse arbitror s3 oms xpianos: Pagani vero et irrisores resurrectionis cotidie in aurib3 xpianorum inmurmurare non cessant. manducemus et bibamus cras eīm moriemur: Et qm̄ dixit aplūs. subinferens sollicitudinē suam et subiungens huic sentencie: corrūpūt moēs bonos colloquia mala. metuentes ista mala et sollicitudinem gerentes p infirmis. nō solum paterna s3 etiam materna quadam caritate. etiam hinc dicemus aliquid q̄ntum forte sufficiat xpianis. q̄a hodierno die hos oms

qui cōuenerūt. deuotio circa scripturas maior ad duxit neqꝫ eñ diei alicui⁹ festi sollemnitas ad ecclesiam dei eciam turbas theatricas conuocauit: solent eñ quidam nō de pietate ꝫ de solēnitate cō currere. hec cōsideracō fecit vt primo dicamus de resurrēctōne mortuoꝝ. ⁊ deinde si copiam dn̄s dederit qualis sit postea vita futura iustoꝝ: Timeo inquit aplūs. ne sicut serpens euam seduxit astucia sua. sic et vestre mentes corrūpanť a castitate que est in xpō. Poꝝ aūt mentes corrūpūt illa colloq̄a manducemus et bibamus cras enim moriemur Qui hec amant qui hec sectanť. q̄ solam eē vitā istam arbitranť q̄ nichil de cetero sperant. q̄ deū aut non rogant aut ꝓpter hoc rogāt. quibꝫ onerosus est sermo diligencie. audiāt nos cū magna tristicia ista dicentes māducarē volūt et bibē cras eñ moriūtur: Utinam vere cogitarent se cras esse morituros: Quis eñ tā demēs atꝫ pusus ē. q̄s tā hostis aīe sue q̄ crastino moritur⁹ nō cogitꝫ finita eē omnia ꝓpter que laborat. Sicut eñ scptum est. in illo die peribunt oīs cogitacoēs eius: Et si hoīes ꝓpter eos quos hic rlinquūt. testamēti curam gerunt iminnēti die mortis sue. q̄tomagis debent de anima sua aliq̄d cogitarē: Cogitat homo quos rlinquat et se qui hec oīa rlinquit nō cogitat: Ecce habebūt filij tui qd dimittis. tu nichil habebis et tota cogitacō tua in eo cōsumetur. qua peregrī

x2

post te transeant. et nõ cõsumentur quo transeuntes p
ueniant: Utinam ergo eẽt cogitatõ de morte: Dẓ
cũ q seruitur mortui cogitat mors q dicit: De mi
sero talis fuit. heri ambulabat aut añ septẽ dies
illum vidi. illd atqz illd mecũ locutus est michil ẽ
homo: Murmurat ista. si forte cũ mortuus plan
gitur. cũ funus curat. cũ exequia pparant. cum et
fertur cũ itur. cũ sepelit vigz iste smo. sepulto aũt
mortuo etiã talis cogitatõ sepelit: Redeũt ille cuẽ
mortife. obliuiscitur quẽ deduxerit. de successione
cogitat decessurus. redit ad fraudes. ad rapinas.
ad piuria. ad vinolentiam. ad infinitas corporis
voluptates nõ dico perituras cũ exhauste fuerit. sz
hauriũt pereuntes. et qd est pniciosius de sepulto
mortuo argumẽtũ sepeliendi cordis assumit q di
citur. mãducemus q bibamus cras em morimur
Irrident etiam fidem asserẽtium resurrecturos eẽ
mortuos dicẽtes sibi. ecce iste positus ẽ in sepulch
ro audiatur vox illius: Sed hui9 ñ pot pris mei.
vocem audiã aui mei. paui mei: Quis inde sur
rexit. quis indicauit quid agatur apud inferos:
Bene nob facia9 cũ viuimus cũ aũt mortui fueri
m9 etiam si pntes aut cari aut ppinqui afferant
ad sepulchra nrã. sibi afferent q viuũt. nõ nobis
mortuis: Et hec quidem irrisit etiam scriptuã di
cens de quibusdam. bõ pñcia nõ sentiẽtibus. tãq̃
si epulas inquit mortuo circũponas. et maifestũ

est hoc ad mortuos non ptinere et cōsuetudinem hāc eē paganoꝝ. nō venire de ꝓpagine illa et vena iusticie prm̄ nrōꝝ patarchaꝝ qb; exeq̄as celebratas eē legimus. parentatū eē n̄ legimus: Hoc etiā ī moribꝰ iudeoꝝ aiadūti pōt. nō em̄ tenuerūt inde virtutis frugem. ꝫ tn̄ tenuerūt in quibusdā solemnitatib; ꝯsuetudinis vetustatem: Et qd obiciūt quidam de scptuis. frange panē tuū. et effūde vinū tuū sup sepulchra iustoꝝ. et ne tradas eū iniustis. nō est quidem de hoc dissēndū ꝫ tn̄ posse dico intelligere fideles qd dcm̄ est: Nam q̄ʒadmodū ista fideles faciāt r̄ligiose erga memoriā suoꝝ notū est fidelib;. quia n̄ sūt ista exibenda iniustis idest infidelib;. quia iustus ex fide viuit. etiā hoc fidelib; notū est: Nemo ergo querat de medicina vulnus et de scptuis conetur torquere ariculum vnde laq̄um mortis iniciat aīe sue: Manifestum est illd q̄ʒamodū intelligatur. ⁊ a pta atq; salubris est hec celebracō xpianoꝝ: Illud ergo vt ceperam dicere videamus ꝓpt hoīes īmurmurantes in aures infirmoꝝ. manducemus ⁊ bibamus cras em̄ moriemur. quia dicūt. nullus inde resurrexit. nō audiui vocem cuiuspiam. exquo ibi positus ē auꝰ meus. exquo attauus. exquo pr̄. nullius audiui vocem. respondete cristiani si cristiani estis. ne forte cū vultis in ꝓplis inebriari. pigeat vos corruptoribus respondere: Habetis quid respondeatis ꝫ

fluctuatis cõcupiscentia voluptatū. ꝛ vultis igit̄ agitari et viui sepeliri: Surgit cupiditas ebetatis et quasi fluctus quidam irruit in aiam. attract9 flatu male suadentis Tempestatem ergo magnā pateris non vis respōdere corruptori cū faues ꝓpinatori. ꝫ fluctus cōcupiscencie nimis erigit̄ et obruere vult tamq̄ȝ nauem cor tuū: Cristiane dormit in naui tua xp̄s. excita illū. iubebit tempestatibus vt oia tranquillent̄ Illo eni̅ tempoꝛe qn̄ discipuli in naui fluctuabant xp̄o dormiente significauerūt fluctuaꝛe xpianos. xpiana fide dormiēte: Vides eni̅ q̄d dicit aplūs: Habitare inq̄t xpm̄ p fidem in cordibus vr̄is: Scdm eni̅ p̄nciam pulchritudinis ꝛ diuinitatis sue semp cū prē est. scd̄m p̄nciam corpalem iam sup̄ celos ad dexterā p̄ris est. scd̄m presenciam vero fidei in oib; xpianis est: Et ideo ergo fluctuas quia xp̄s dormit: Hoc est. ideo cōcupias illas q̄ excitant̄ flatibus male suadenciū nō supetas quia fides dormit: Quid est fides dormit So pita est: Quid ē sopita ē Oblit9 es eā: Quid gͦ ē excitaꝛe xpm̄ Excitaꝛe fidē ꝛmisci qd ꝛdidisti: Ergo recordare fidem tuam excita xpm̄. ipā fides tua iubebit fluctibus quibus turbaris et ventis perūsa suadenciū statim discedent. statim oia cōq̄escent. quia et si nō desistit malus suasor loqui. iam nō cōmouet nauem. nō fluctū excitat. nō mergit pericculū quo portaris: Quid ergo facis excitās xpm̄

quid tibi dixerat malus ille submotinator. qd dixerat ille corruptor corrumpens bonos mores p colloquia mala. quid dixerat: Certe hoc dixerat. nemo inde reuersus est. non audiui patrem meum. non auum meum. redeat inde aliquis. dicat quid illic agitur: Tu iam excitato xpo in naui tua recolens fidem tuam. responde illi et dic: Stulte. si pater tuus resurgēt crederes Dn̄s oīm resurrexit et nō credis: Dn̄ em̄ ita voluit mori ꝛ rsurgē. nisi vt om̄s vnū crederemus ne a multis deciperem̄: Et qd faceret pr̄ tu⁹ si rsurgēt et loqret. iterꝫ moriturus Attende cū qr̄ta ille ptāte rsurrexit q iā nō moritur ꝛ mors ei vltra n̄ dn̄abit: Ostendit seipm̄ discipulis et fidelibꝫ suis. cōtrectata est soliditas corporis. cū parꝫ eēt quibusdā vidē qd meminerant nisi eciam tangerent quod videbant Confirmata fides est non solum in cordibus ꝫ eciam in oculis hominum: Ascendit ille in celum qui hec demonstrauit. misit spm̄ suum discipulis suis predicatū est euangelium: Si mentimur hec. interroga orbem terrarum: Multa que pmissa sunt. facta sūt multa. que sperabantur impleta sunt. in fide cristiana totus orbis viget: Non audent cristi rsurrectioni detrahere. nec illi qui nondum cristo crediderunt: Testimonium in celo. testimonium in terra. testionīū ab angelis. testionīū ab īferis. Quid rmāsit qd n̄ clamꝫ. ꝛ tu dicis mādūcam⁹ ꝛ biba⁹.

cras enim moriemur? Sed tristis factus es. de sepul
to femio tuo. quia nō statim audisti vocem eius:
viuebat. mortuus est. manducabat iam nō man
ducat. senciebat nō sentit. nō interest gaudijs et
leticie viuorum. Nunquid plangeres semen. quando ara
res? Si ergo esset quispiam ita rerum imperitus. qui
quando afferetur semen in agrum et in terram mittitur. et
fracta gleba repellitur. si ergo esset quisque ignarus rerum
eciam propterea futurarum. qui plangeret triticum. quia me
miniscet estatis. et cogitaret apud se dicens. hoc
frumentum quod modo sepultum est. quanto labore messium
aportatum. tritum purgatum. seruabatur in hor
reo. videbamus eius decorem et gratulabamur. modo
ablatum est ab oculis nostris. terram exaratam video
frumenta vero nec in horreo nec hic cerno. frumentum
quasi mortuum atque sepultum lugubriter plangeret
fleret vbertim. attendens glebas et terram. messem
autem non videns. quomodo irrideretur a quibuslibet indoc
tis sed in illa re nō indoctis. imperitis quidem aliarum
rerum. peritis autem illius rei. quam plangebat ille de
formiter imperitus Et quid ei dicerent illi qui sci
rent si forte propterea ipse plangebat. quia nichil horum
sciebat. noli esse tristis. hoc quod sepeliuimus certe iam non
est in horreo nō est in manibus nostris. veniemus ad
agrum hunc. et delectabit te videre speciem segetis vbi
nunc plangis nuditatem aracionis Ille quoque nouerat
quod esset de frumento venturum. et in ipsa aracione gauderet

ille vero incredulus vel potius insipiens aut vt ve
rius dicam inexpertus plangeret quidem forsitan
primo. sed experto credens consolatus absce deret et
futuram messem cum experto speraret Sed solent
videri per annos singulos messes. generis autem
humani vna vltima in fine seculi messis assurget
Ostendi nunc omnibus non potest. sed de vno principa
li grano datum est experimentum: Dicit ipse dominus.
Si granum sic manserit et non mortificatum fue
rit solum manebit. dicens de sua mortificatione
quia multiplex futura est in illo credencium resur
reccio: Exemplum datum est de vno grano. sed tale
exemplum cui crederent omnes qui grana esse vel
lent: quamquam et omnis creatura loquitur resurrectionem
si surdi non sumus. vnde conicere debemus quid in fine
semel de genere humano facturus est deus cum tot similia
cotidie videamus: Resurrectio xpianorum semel erit.
sompnus animalium et euigilacio cotidiana est Dor
mire morti simile est. euigilare resurrectioni simile est.
Ex hoc quod cotidie fit. crede quod semel futurum est Luna
per omnes menses nascitur. crescit. perficitur. minuitur. con
sumitur. innouatur: Quod in luna per menses. hoc in re
surrectione semel in toto tempore: Quomodo id quod de dor
mientibus cotidie. hoc de luna per singulos menses: Vnde
abeunt vnde redeunt frondes arboribus. in quam secreta dis
cedunt de quibus secretis adueniunt: Hiems est cerne nunc
arbores arentibus similes. verno tempore virescunt

Nūc pⁱmū fcm̄ est an ꝛ preterito anno ista fuit
Immo et preterito sic fuit: Interceptū est ab au
tūpno in hieme. redit pⁱuernū in estate: Ergo an
nus redit in tempe. et hoies fcī ad ymaginem di
cū mortui fuerīt interibūt Dȝ pōt m̄ aliquis dicē
minus diligent̄ inspiciens mutacōnes instauracō
nesqȝ rex. illa folia putruerūt. noua nascūtur. be
ne aūt cōsiderans videt. ꝙ et illa q̄ putrescūt in vi
res terre cedūt: Vn̄ em̄ terra pinguificatur nisi de
putredine terrenoꝝ: Attendant hec q̄ agrū colūt
et qui nō colūt quia in vrbe semp viuūt. de ortis
certe vicinis vrbis cognoscant cōtēptibilia queqȝ
purgamenta ciuitatis quibus seruent a quibus
eciam precio cōpentur quo portentur: Certe iam
cōtemptibilia exinanita omni vtilitate. ab inexp
tis possent putari. Et quis dignatur stercus intu
eri: Quid intueri homo horret. fuae curat: Illō
ergo qđ cōsūptū iam et abiectum videbatur. r̄dit
in pinguedinem terre. pīguedo in sucū. sucus in ra
dice. et qđ de terra in radicem transit. iuisibilibȝ
accessibus migrat ī robur. distribuitur p ramos.
a ramis ī germina. a germine ī fructus et folia:
Ecce qđ horrebas in putredine stercois. ī arboris
fecūditate et viriditate miraris: Nolo m̄ iam op
ponas qđ soles opponē. nō manet integꝝ corpus
sepulti mortui. nam si maneret r̄surgē crederem:
Egipcij ergo soli credūt r̄surrcōnem. qa diligent̄

curant cadauera mortuorū. morem enim habent siccare corpora et quasi enea reddere. gabbaras ea vocant. ergo scdm istos qui secretos nature sinus ignorant vbi omnia salua sūt conditori. etiam cū mortalibus sensibus subtrahuntur. soli egipcij bene credunt resurrectionem mortuorum suorum. aliorum vero xpianorum spes in angusto est: Sepe enim vel vetustate vel aliqua nō sacrilega nccitate apertis vel nudatis sepulchris inuenta sūt corpora putruisse et suspirantes gemuerūt homines. qui solent corporali specie delectari et dixerunt in cordibus suis. itane iste cinis aliqn̄ habebit illam speciem pulchritudinis. reddetur vite reddetur luci. quando istud erit. quādo ego aliquid viuum de hoc stercore sperem: Qui hoc dicis. vides in sepulchro vel cinerē replica etatem tuam. si es verbi gracia. xxx. quinquaginta vel amplius annorum: in sepulchro saltem cinis erit mortui. tu ante quinqgīnta annos qd eras. vbi eras: Corpora oīm nrm q nūc loqm vel audimus. post paucos annos cinis erunt. ante paucos annos. nec cinis erant: Qui ergo potuit parare quod non erat. deficiet reparare quod erat Desināt ergo murmura male loquencium et corrumpencium mores bonos colloquijs malis: Figite pedes in via figite vt non relinquatis viam: nō vt remaneatis in via. sz q̄admodū dcm̄ ē sic currite vt cōprehendatis: Sēp vigeat xpūs in corde

qui voluit in capite ostendere qd mēbra cetera spe
rent: In terra quidem laboramus. capd nrm̄ in ce
lo iam nec moritur nec deficiet nec aliquid patie
passū tn̄ p nob. quia traditus est propter delicta
nr̄a. et surrexit ꝓpter iustificacō; nr̄am: Hoc nos
p fidem nouimus. quibus aūt se ostendit per ocu
los didicerūt. nō tn̄ nos ꝛ̄probati sumus quia re
surrexit. et eum videre ocul carnalibus nō potuiꝰ
Habē pnobis ipius dn̄i testimoniū qd dixit du
bitanti discipulo et tactu quērenti quid cdat: Nā
cū exclamasset cicatricū cōtestacione cōuictꝰ ⁊ dix
isset. dn̄s meꝰ ⁊ ds meus. ille cōtra q̄a vidisti iq̄t
et c̄didisti. bt̄i qui nō vident et c̄dunt: Expgiscimi
ergo ad bt̄itudinem vestram. nullus male suadꝰ
excruciat de cordibus vr̄is qd xp̄s isixit. nec in illd
dicatur. hoc em̄ dicitur ab oibus q̄ iam eciam in
viti auctoitati xp̄i cesserūt. om̄s em̄ pene pagani
eciam q̄ nolūt aut differūt xp̄m deuocōne apphen
dē. n̄ audēt c̄phēdē q̄quis audeāt xp̄ianos. xp̄m n̄
audēt. cedūt capiti. et adhuc corpi isultāt: Qz cor
pꝰ audiēs isultacoīes eoꝝ q̄ iā cedūt capiti. n̄ se p̄
cisum putet a capite ꝫ subnexū. nā si precisi eēmꝰ
debuimus timē voces insultanciū nō aūt nos esse
p̄cisos ille ipē testatur. q̄ paulo adhuc saulo eccle
siam psequenti ait. saule saule qd me psequeris:
Iam trāsierat p manus impietatis iudeoꝝ. iā in
ferna penetrauerāt. iam de sepulchro c̄surrexeāt.

iam in celum ascenderat. iam dono spūs sci creden
tium corda ditauerat atqȝ firmauerat ad dexterā
prīs sedens interpellans pro nobis. ñ se iterū mor
ti traditurus ȝ nos de morte liberaturus. q̄d pote
rat perpeti a saulo seuiēte. vñ illū manus illa tan
gebat q̄uis eēt ille sicut scptū est spirans cedem i
xpianos humi laborantes impetū facē poterat. in
xpm̄ aūt qñ ꝛ quō: Clamat tñ ꝑ ceteris mēbris
et nō dicit q̄d psequis meos. si em̄ diceret q̄d pse
queris meos credēmus suos: Sȝ nō tm̄ coherēt
sui dño. q̄tū xpiani xpō: Alia est ista cōpago. ali
us ordo membroꝝ. alia vnitas caritatis: Capd ꝑ
mēbris loquit̄. neqȝ hoc saltem dicit. q̄d psequε
ris membra mea. ȝ dicit q̄d me psequis: Nō tan
gebat capd ȝ tangebat q̄d capiti iunctū est: Iā se
pe diximꝰ. ȝ q̄a similitudo apta ē et rem bñ insinu
at repetenda est: Qui te in turba calcat. pedē tuū
p̄mit lingue āt nichil facit: Quid sibi ergo vult
q̄d lingua clamat calcas me: Pressūa pedis ē nul
la lingue lesio. ȝ vna cōpago: Et si vnū mēbꝝ pa
tit̄ cōpatiūt̄ oīa mēbra. ꝛ si glorificat̄ vnū mēbꝝ
cōgaudēt oīa mēbra: Si gº lingua tua ꝑ pede tuo
loq̄t̄. xp̄s i celo ꝑ xpianis nō loq̄t̄ Nō sic gº loq̄t̄
ligua tua ꝑ pede ut dicat calcas pedē meū ȝ calcas
me cū ipā ñ tacta sit. cognosce illū capd tuū cū ꝑ te
de celo loq̄t̄ ꝛ dicit saule saule q̄d me psequis Er
go fr̄es cur hº diximꝰ ne forte ita vob̄ surrīpāt illi

de quibus dicit aplus. corrupunt mores bonos col
loquia mala. quia dicunt manducemus et bibam9
cras enim morimur. vt dicant vobis. non audent enim
xpm reprehendere. contremiscunt maiestatis auctorita
tem toto orbe fundatam. sed quod scriptum est peccator vi
debit et irascetur dentibus suis frendet et tabescet. et
frendere pot et tabescere pot. blasfemare aut xpm non
audet. Ne forte ergo ita loquantur et dicant. xpo
tm licuit. aliqn enim et ex animo dicunt. aliqn aut ti
more dicunt. tu tn et quid audeant dicere attende.
et quid non audent: Dicturi ergo sunt: Dicis mihi quod
resurrexerit xpus et inde speras resurrectorem mortuo
rum sed xpo licuit resurgere a mortuis. et incipit iam lau
dare xpm. non vt illi det honorem. sed vt tibi faciat
desperacionem Serpentis astuta pnicies. vt laude xpi
te avertat a xpo. dolose predicat quem vituperare non audet
Exaggerat maiestatem illius vt singularem faciat
ne tu speres tale aliquid. quale in illo resurgente monstratum est
Et quasi religiosior apparet erga xpm cum dicit. ecce
quis se audet compare xpo vt quia resurrexit xpus et se
resurrecturum putet. noli conturbari pursa laude impera
toris tui hostiles insidie te perturbant. sed xpi humi
litas et humanitas te consolatur Ille predicat quod tum
erectus est xpus a te. xpus autem dicit. quantum descendit
ad te: Responde ergo et huic. excita illam fidem. tempes
tas est. fluctus sunt. laborat nauis. dormit xpus. ex
cita illam fidem. noli obliuisci quod credidisti: Dicati

re'spōdebis cū in te fides euglica vigilare ceperit. nō erit inops in respōdendo. nō em̄ tu eris qui loquris manens in te xp̄us. accipiet instrumētū suū lingā tuam velut gladiū suū. et vtēs corde tuo ꝛ voce tua tāq̄ possessor inhabitās ꝛ̄sistet adūsario securꝫ te faciet. tu tm̄ excita dormiētē id ē ꝛ̄cordare oblitā fidem: Modo ei qd dicturus sū vn̄ talibꝫ ꝛ̄spōsurus sis. nō nouū aliq̄d dicā ꝫ id qd credidisti: Excita ergo fidem et ꝛ̄spōde dicēti. xp̄us sol9 potuit. nos nō possu9. respōde ꝛ dic ideo xp̄us potuit q̄a deus ille vtiqꝫ q̄a ds: Si q̄a ds q̄a op̄s. ſi q̄a op̄s. cur despēabo qd potuit ꝛ i me. qd demōstrauit i se ꝑ ꝛ̄ me: Deinde quero. vn̄ ꝛ̄surrexit xp̄us: Respōdebit a mortuis: Quero quare mortu9 sit: Nūq̄d em̄ deus mori potest. illa eciam diuinitas verbum eq̄le patri. ars omnipotentis artificis per quem fcā sunt omnia. inconmutabilis sapiencia in se ipsa manens innouans omnia. attingens a fine vsqꝫ ad finem fortiter et disponens omnia suauiꝛ̄. mori potuit. Non inquit: Et tamen xp̄us mortuus est: Vnde mortuus est: Videlicet q̄ non rapinā arbitratus est esse equalis deo: ꝫ semetipm̄ exinaniuit formā ſui accipiens: Au aūt q̄d ait: Qui cū in forma dei esset: Formam dei acceperat. an in ea naturaliter erat: Distinuit apostolus. cum in forma dei diceret. esset dixit. cum formam serui nominaret. accipiens dixit: Cristus ergo erat aliq̄d

acrepit aliquid. vt cū illo vnum eēt qđ accepetat In forma dei erat equalis deo sicut euangelista il le piscator loquitur. verbū erat in pn̄cipio et ver bum apud deum. et deus erat verbum. hoc est cū in forma dei eēt nō rapinā arbitratus est eē equa lis deo: Qđ em̄ n̄ naturaliter inest ꝫ vsurpatꝰ illi tate rapina est: Equalitatem dī vsurpauit angelꝰ et cecidit et fcūs ē diabolus. equalitatem dei vsur pauit homo et cecidit. et fcūs ē mortalꝭ: Hic aūt qui natus equalis. q̄a n̄ natus ex tempoē. ꝫ sem piterno pr̄i sempiternus filius. semp natꝰ p quē fcā sūt omnia in forma dei erat: Vt aūt mediator eēt inter deū et hoīes. inter iustum ⁊ iniustos. int̄ mortalem ⁊ mortales. assūpsit aliq̄d ab iniustis et mortalibus. seruans aliq̄d cū iusto et īmortali Cū iusto em̄ et immortali fuans iusticiam. ab in iustis et mortalibus assumens mortalitatem. fac tus in medio recōciliator deiciēs murꝫ pc̄oꝫ nrōꝫ Vn̄ illi canitꝰ a pplō suo. et in deo meo tn̄sgrediar murꝫ. rddens dō qđ pc̄ā abalienauerant. rdimēs suo sanguine qđ diabolus possidebat. mortuꝰ est pnob. et r̄surrexit p nob. portauit pc̄a nrā n̄ illꝭ herēs. ꝫ eas sustinēs. sic iacob portauit pelles he doꝫ vt pilosus pr̄i bn̄dicēti videretꝰ: Esau malꝰ pi los ꝓprios hēbat. iacob āt bonꝰ alienos portabat Mortalibꝫ quippe hominibꝫ pc̄a inhorrent: Nō aūt inherebat ille q̄ dixeāt. ptātem habeo ponēdi

animam meam. et ptātem habeo iterꝫ sumendi eā Mors ergo in dn̄o nr̄o signum fuit alienoꝝ pc̄to rum nō pena ꝓprioꝝ: In oībꝫ āt hominibus mor talitas pena pc̄i est. trahit̄ eni͂ ab origine pc̄i vn de om̄s venimus. de illius hominis lapsu. non de huius descensu: Aliud eni͂ est cadere. aliud descende re: Cecidit vnus neq̄ter. descendit alius misericor diter Sicut enim in adam omnes moriuntur sic in cristo omnes viuificabuntur: Portans ergo a liena peccata. que non rapui inquit. tunc exsolue bam id est peccatum non habens moriebar. ecce in quit veniet pn̄ceps hui9 mūdi. ꝛ i me nichil īueniet Quid ē michi i me īueniet Nō i me īueniet meritum mortis: Meritū ei mortis pcc̄m est: Quare ergo moreris: Sequit̄ et dicit Sꝫ vt sciāt om̄s q̄a vo lūtatem pr̄is mei facio. surgite eam9 hinc: Et sur git pgens ad passionē. Quare Quia volūtatem pr̄is sui faciebat n̄ q̄a pn̄cipi pc̄oꝝ aliq̄d debebat in q̄ pcc̄m nullū erat: Ergo dn̄s nr̄ ih̄s xp̄us diui nitatē secū attulit. mortalitatē āt a nob̄ assūpsit Hanc accepit in vtero ūginis marie. cōiūgens se ipm̄ ūbū di hūane natuṙe tāq̄ spōs9 spōse in thala mo vtero ūginali. ut ipē tāq̄ spōs9 ꝓcedēt de thala mo suo Redi gͦ ad id qd̄ dicebam. mortalitas de pc̄o venit in omnes homines. in dn̄o āt demiseri cordia erat. ꝛ tn̄ vera erat quia talis caro vera erat ꝛ vere mortal̄ erat. similitudieꝫ habens carnis pc̄i

non similitudinē carnis. ꝫ similitudinem carnis
pcci. vera eñ caro ꝫ nō pcci caro: Nō eñ mortali
tatem illam vt dixi. merito pcci acceperat. q̃ semꝫ
ipm̄ exinaniuit formā ſui accipiens. ⁊ factus obe
diens vſꝫ ad mortem: Quid ergo erat. ⁊ q̂d habe
bat Diuinitas erat hn̄s mortalitatem: Unde aūt
mortuus est inde resurrexit: Ad eos iam respicite
q̃ dicūt xp̄us solus potuit resurgere n̄ aūt tu. ꝫ re
sponde et dic: Cristus in eo qd ex nobis acceperat
resurrexit: Tolle formam ſui. n̄ eēt in qua resur
gerꝫ. quia nō eēt in qua moreret̃: Quid m̄ ergo
de laude dn̄i mei. fidem vis destruē quā in me edifi
cauit dn̄s meus: Ex illo eñ qui formam serui ac
cepit mortuus est Scdm hoc aūt r̄surrexit scdm
qd mortuus ē Nullo mō ergo r̄surrectōꝫ ſui despe
rauerūt. cū in forma ſui dn̄s r̄surrexerit: Aut si po
tencie hominis tribuūt qd xp̄s r̄surrexit a mortu
is. nam et hoc solent dicere. quia homo erat tam
iustus. vt possꝫ eciam r̄surgē a mortuis. vt interī
scdm ipōs loquar. et dm̄ nr̄i diuinitatem nō dicā
ille tam iustus vt a mortuis eciam r̄surgē mereret̃
nullo pacto nos fallē potuit. cū eciam nob̄ r̄surrec
tionem pmisit: Uia ergo que dcā sūt frēs ad id
valent vt sitis instructi. si q̃ dicūt nō r̄surgē mor
tuos: Dicta sūt āt si meministis q̄tū ds suggerē
dignat⁹ ē necessaria. et de rerꝫ natura. cottidianisqꝫ
exemplis dcā sūt testimonia. et de ipsa oīpotencia

dei tui nichil difficile est. qui si potuit facere qd nõ erat. multomagis põt repaȓe qd erat. ⁊ de ipõ dño et saluatore ihũ xpõ quẽ cõstat resurrexisse. neq; eius ȓsurrcõ; fcã; ñ in forma serui. q̃a ne; mors fieri potuit vnde opus eẽt resurgȇ nisi p formam serui: Vñ qm̃ serui sumus. id in forma nr̃a sperarȇ debemus qd ille in forma serui premõstrarȇ digna tus est: Obticescãt gº lingue dicenciũ. manduce mus et bibamus cras em̃ moriemur: Prorsus et vos ȓspõdete et dicite. ieiunemus et orȇmus. cras em̃ moriemur: Restat vt dicamus. qualis erit in ȓsurrcõne vita iustoꝝ: Q; q̃a iã hodie moderatũ tempus videtis absũptũ. id qd reddidim⁹ rumi nate. hoc ãt qd debemus orate vt aliqñ reddam⁹ Illd maxime tenete q̈re locuti sum⁹ pb̄tim ꝓpter dies festos istos frẽs mei q̄s pagani celebrãt. at tẽdite vobis transit h̄ mũd⁹ ȓcordami euãgeliũ ŭ p̄dicit dñs sic futuꝝ nouissim diẽ quõ ĩ dieb; noe Manducabant et bibebant. emebant et vendebãt vxores ducebant. nubebant. donec intrauit noe in archam. venit diluuium et perdidit omnes: Ha betis apertissime dominum premonentem. ⁊ alio loco dicentem. non grauentur corda vestra crapu la ⁊ ebrietate. sint lumbi vestri precincti ⁊ lucerne ardentes in manibus vestris. et similes estote pu eris expectantibus dñm suũ qñ veniat a nupciis expectemus eum venturꝫ non nos turpes inueniat

non similitudinē carnis. ſ3 similitudinem carnis
pcti. vera eni caro ſ3 nō pcti caro: Nō eni mortali
tatem illam vt dixi. merito pcti acceperat. q̄ ſemz
ipm̄ exinaniuit formā ſui accipiens. ⁊ factus obe
diens vſ3 ad mortem: Quid ergo erat. ⁊ q̄d habe
bat Diuinitas erat hn̄s mortalitatem: Vnde aūt
mortuus eſt inde reſurrexit: Ad eos iam reſpicite
q̄ dicūt xpūs ſolus potuit reſurgere ñ aūt tu. ſ3 re
ſponde et dic: Criſtus in eo qd ex nobis acceperat
reſurrexit: Tolle formam ſui. ñ eēt in qua reſur
gerz. quia nō eēt in qua moreret̄: Quid m̄ ergo
de laude dn̄i mei. fidem vis deſtruē quā in me edifi
cauit dn̄s meus: Ex illo eni qui formam ſerui ac
cepit mortuus eſt Scd̄m hoc aūt r̄ſurrexit ſcd̄m
qd mortuus ē Nullo mō ergo r̄ſurrectōz ſui deſpe
rauerūt. cū in forma ſui dn̄s r̄ſurrexerit: Aut ſi po
tencie hominis tribuūt qd xp̄s r̄ſurrexit a mortu
is. nam et hoc ſolent dicere. quia homo erat tam
iuſtus. vt poſſ3 etiam r̄ſurgē a mortuis. vt interī
ſcd̄m ipōs loquar. et dn̄i nr̄i diuinitatem nō dicā
ille tam iuſtus vt a mortuis etiam r̄ſurgē mereret̄
nullo pacto nos fallē potuit. cū etiam nob̄ r̄ſurrec
tionem pmiſit: Qia ergo que dcā ſūt frēs ad id
valent vt ſitis inſtructi. ſi q̄ dicūt nō r̄ſurgē mor
tuos: Dicta ſūt āt ſi meminiſtis q̄tū dn̄s ſuggerē
dignatꝰ ē neceſſaia. et de rēx natura. cottidiaiſq3
exemplis dcā ſūt teſtimonia. et de ipſa oīpotencia

dei tui nichil difficile est. qui si potuit facere qd nō erat. multomagis pōt repaē qd erat. et de ipō dn̄o et saluatore ihū xpō quē cōstat resurrexisse. neqz eius r̄surrēoz fcāz n̄ in forma serui. q̄a nez moes fieri potuit vnde opus eēt resurgē nisi p formam serui: Vn̄ qm̄ serui sumus. id in forma nr̄a sperae debemus qd ille in forma serui premōstraē digna tus est: Obticescāt g° lingue dicentiū. manduce mus et bibamus cras em̄ moriemur: Prorsus et vos r̄spōdete et dicite. ieiunemus et oremus. cras em̄ moriemur: Restat vt dicamus. qualis erit in r̄surrēone vita iustoꝝ: Dz q̄a iā hodie moderatū tempus videtis absūptū. id qd reddidim⁹ rumi nate. hoc āt qd debemus orate vt aliqn̄ reddam⁹ Illd maxime tenete q̄re locuti sum⁹ p̄btim ꝓpter dies festos istos frēs mei q̄s pagani celebrāt. at tēdite vobis transit h̄ mūd⁹ r̄cordami euāgeliū v̄ p̄dicit dn̄s sic futuꝝ nouissim diē quō ī diebz noe Manducabant et bibebant. emebant et vendebāt vxores ducebant. nubebant. donec intrauit noe in archam. venit diluuium et perdidit omnes: Ha betis apertissime dominum premonentem. et alio loco dicentem. non grauentur corda vestra crapu la et ebrietate. sint lumbi vestri precincti et lucerne ardentes in manibus vestris. et similes estote pu eris exspectantibus dn̄m suū qn̄ veniat a nupciis expectemus eum venturū non nos turpes inueniat

crapula ⁊ ebrietatibus. ſ; ſollicitj exſpectantes. ac cincti lūbis et lucernis ardentibus. aduentū dn̄i nr̄i. ieiunemus et oremus. nō ideo quia cras mori emur. ſ; vt ſecuri moriamur: Qd̄ reſtat ergo fra tres in noīe dn̄i alio tempoē a nobis exigite:.

Finit de reſurrectōne ſmo primus btī Auguſti

Incipit de reſurrectōne: ſermo ſcd̄us eiuſdem

IN memoriam retinentes pollicitacionē nr̄am. cōgruas eciā ex euangelio et aplō fecimus recitari lcōnes: Quicumq; eīn vr̄m preterito ſmoni affuerūt recordant nobiſcū ꝓpoſitam de reſurrectōne queſtionem. in geminā diſputacōnem a nob̄ diſtributam vt primo diſſe remus ꝓpter eos qui dubitant vel eciam q̄ negāt vtꝝ futura ſit r̄ſurr̄ctō mortuoꝝ: Poſtea vō qn̄tū poſſum⁹ ſcd̄m ſcp̄turas q̄remus. qual' in reſurrec tione futura ſit vita iuſtoꝝ: In p̄ma ergo pte vbi tractauimus ꝙ reſurgant mortui. tam diu ſum⁹ īmorati ſicut meminiſſe dignamini. vt ſcd̄e qōni tractande tempus deficeret. atq; ita eā in hūc diē differre cogeremur: Hoc ergo a nobis debitū vr̄a poſcit intencio. et nos reddenti tēpus agnoſcim⁹ Pariť ergo pia cordis intencone dn̄m deprecem̄ vt ⁊ nos oportune ſoluamus debitum. ⁊ vos ſalu briter recipiatis: Eſt eīn hec qd̄ fatendum eſt ma ior qō. ſ; oībus qōnibus difficil'. Forcior eſt caitas

tui om̄s seruire debemus. vt deus q̄ hoc precepit.
om̄s nr̄as difficultates in facilitate gaudiūq; cōu
tat: Meministis eē a nob illo die r̄spōsū qbusdā
dicentibus sicut aplūs eos arguit. māducemus
et bibamus cras em̄ morim². subiungēs ⁊ dicēs
corrūpūt mores bonos colloq̄a mala. atq; ita con
cludēs. sobrij estote iusti et nolite peccare. ignoran
ciam em̄ dei q̄dam habent ad reuērenciam vob loqr
Hec verba aplica om̄s audierimus et cordi man
dauerimus. et q̄d quisq; audierit et cordi māda
uerit. opa indicent: Qui audit em̄ tamq̄ ager ē
semen excipiēs seminātis. q̄ āt cordi mādat simi
lis est glebam frangēti. et qd seiatū est operienti.
q̄ āt scd̄m id qd audiuit et cordi mādauit opat
ipē est q̄ surgit in messē ⁊ frcm̄ affert cū tolerācia
alid tricenū. alid sexagenū. alid centenū: Huic n̄
ignis veld palee: s; horrea sicut frumēto ꝑparantur
In ipis g° abditis horreis i r̄surrcōne mortuoꝝ
btitudo ē illa perpetua ecīā ipā secreta iustoꝝ. quo
eos recipiendo scptura cōmendat: Vasoꝝ eciā noie
alio loco cōmemorauit. qn̄ ait dn̄s ihs xp̄s silē
esse regnū celoꝝ sagene id est retibȝ. recia em̄ q̄dā
sagena appellant. silē ergo est inq̄t regnum celoꝝ
sagene misse in mare. ⁊ ex omi genē piscium con
greganti. que cū impleta esset educentes et secus
litus sedentes elegerunt bonos in vasa. malos au
tem foras miserunt. significare voluit dn̄s noster

modo sic mitti verbũ dei super p̄plõs ꝛ sup gentes
quõ sagena in mare iacitur: Colligit aũt mõ sac
mentis xpianis et bonos ꝛ malos ꝫ ñ oĩs quos
sagena tollit. etiam vasculis recõdũtur: Vascula
eñ sũt scõꝝ sedes ꝛ btē vite magna secreta. quo ñ
poterĩt oĩs pueire q̃cũq; xpiani appellãt. ꝫ q̃ sic
appellãt vt sint Nane ãt boi ꝛ mali pisces itra sa
genã natãt ꝛ boi tolerãt malos. donec i fine sepn
Dictũ est etiam quodam loco. abscõdes eos in ab
scondito vultus tui. loquebatur eñ de scis. abscõ
des eos inquit in abscondito vultus tui. id ē quo
nõ possũt sequi oculi hominũ. neq; cogitaciones
mortaliũ. secreta q̃dam significans nimis abscon
dita nimis occulta. in abscondito vultus di dixit
Nũquid carnaliter cogitandũ est habere deũ quã
dam faciem gñdem et in facie eius eē aliqd recep
taculum corporale vbi sci abscondendi sũt: Nec vi
detis fratres q̃admodũ carnalia sint et ab oĩm fi
delium corda respuenda: Abscõditũ ergo vultus
dei quid oportet intelligi. nisi qd tãtũmodo vultui
di cognitum est: Cũ ergo dicũt horrea vt significẽ
tur secreta. et alio loco dicũt vascula. neq; horrea
sũt que nouimus neq; vascula: Nam si aliquid
vnum tale esset. alterꝝ aliquid ñ dicẽtur: Sz q̃a p
similitudines homib; notas vt possũt insinuant
incognita. ad hoc vtrũq; noiatũ accipite vt secre
tum intelligatis. et horrei noie et vasculoꝝ: Sz si

queritis quale secretū. audite pphām dicētem ab scōdes eos in abscondito vultus tui: Que cū ita sint frēs i hac adhuc vita pegrinamur ad huc in illam nescio quam patriam fide suspiramus. et quare nescio q̄ unde ciues sumus nisi quia in lōgimqua peregrinando obliti eam sumus. ut patriam nostram possimus dicere nescio q̄ Hanc obliuionem expellit de corde dominus xpūs rex ipius patrie veniens ad peregrinos ꝛ susceptionem carnis diuinitas eius fit nob̄ via vt p hoīe; xpm̄ pergamus. et in deo xpō maneamus: Quid g° frēs secretū illd̄ qd̄ nec ocul9 vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs ascēdit quo eloquio vobis explicaturi sumus. aut q̄ oculo nos visuri. possum9 aliq̄d aliqn̄ nosse qd̄ eloq̄ tn̄ n̄ possū9 Qd̄ āt n̄ nouim9 aliqn̄ eloq̄ n̄ valem9: Qū g° fieri possit ut si ego illa possē eloq̄ ea vob̄ n̄ possē. q̄to difficili9 eloq̄um meū erit qn̄ ꝛ ego frēs vobscū p fidē ābulo n̄dū p spē;: Sz hoc ego an et ipē aplūs: Nā cōsolat̄ ignorāciā nrā; et edificat fidē dicēs Fratres ego me nō arbitror apphēdisse: Unū aūt. q̄ retro oblitus in ea q̄ an̄ sūt extētus. scdm intēcō; sequor ad palmā superne vocacōnis. vn̄ se demōstrat in via esse. Et alio loco. Quā diu sumus inq̄t i corpe pegrinamur a dn̄o. p fidē em̄ ambulamus nō per spē; Et itez: Spe em̄ inquit salui facti sumus: Spes āt que videt̄ n̄ est spes; Qd̄ em̄ vidz q̄s q̄d spe at

Si nō talia. quō ergo caro resurget: Carnis aūt resurrectōz habemus in regulis fidei. et eam cōfitētes baptizamur: Et q̄tq̄t ibi cōfitemur. ex veritate et in veritate cōfitemur. in qua viuimus et moriemur et sumus: Temporalibus em̄ gestis et transeuntibus quibusdam ac pretereūtibus frēs instruimur ad vitam eternam: Omnia q̄ gesta sūt vt salubre aliquid audiremus vt miracula fierent. vt nr̄ dn̄s nascēetur. esuriret et sitiret. cōprehenderetur. cōtumeliis afficeretur. vapularet. crucifigeretur. moreretur. sepeliretur. resurgēt. in celū ascēderet. oīa transierūt. et cū predicantur fidei nrē actiones quedam tpales et transitorie predicantur: Nūq̄d quia ipē transeūt. qd̄ p eas edificatur simi liter transit: Intendat em̄ scitas vrā vt videatis hoc p similitudinē: Architectus edificat p machinas transituras domum mansuram: Nam in isto tam magno et amplo qd̄ videmus edificio. cū instrueretur machine fuerūt q̄ h̄ mō nō sūt. q̄a qd̄ p eas edificabatur iam pfcm̄ stat: Sic ergo frēs edificabatur aliq̄d ī fide xpiana. et pfcā sūt q̄dam machimamenta tpalia: Dn̄s em̄ nr̄ ih̄s xp̄us qd̄ resurrexit transactum est neq3 em̄ adhuc resurgit et qd̄ ascendit in celū transactū est. neq3 ei adhuc ascendit: Qd̄ aūt in illa vita est vbi iam nō moritur et mors ei vltra nō dn̄abitur. qd̄ viuit in eternum etiā ipsa ī illo natura humana quā suscipere

et in q̄ua nasci et in q̄ua mori et sepeliri dignatus est hoc edificatū est. hoc semp manz: Machine āt p quas edificatū est. tn̄ñ herūt Nō em̄ semp in vtero ùginali cōcipit aut semp de maria ùgine nascitur xp̄us. aut semper conprehenditur aut semper iudicatur. flagellatur. crucifigitur. sepelitur: Omnia hec machine deputātur. ut edificaretur p has machinas illd qd manet ineternū: Hec aūt ēsurrectio dn̄i nr̄i ihū x̄. in celo posita est: Attendat caritas vestra edificium mirabile. Edificia quippe ista terrena pondere suo terram premūt totusqz nut9 ponde in ista structùa magnitudie ad terrā nitit̃ et nisi cōtineat̃. ad inferiora cōtendit q̄ pond9 adducit Quia ergo in terra edificat̃ i terra fūdamētū p̄mittit̃. vt sup̄ fūdamtū securus instruat q̄ edificat: Ergo poīt in ymo firmissimas moles ut idonee possint portaē desup qd ipōit̃. et p̄ magnitudine edificij magnitudo fūdamti p̄parat̃. i terra tn̄ vt dixi. qa et illd qd edificat̃. sup̄ vtiqz i terra collocat̃: Iherusalem illa nr̄a pegrina in celo edificat̃: Ideo precessit fūdamtū xp̄us i celū. vbi em̄ fūdamtū nr̄m ē et capd ecclie. nā et fūdamētū dicit̃ et capd. et reuera ita ē: Quia ⁊ capd edificij fūdamtū est. nō em̄ capd est qd finit̃. ꝫ vn̄ incipit sursū versus: Terrenoꝝ edificiorū culmina subrigūtur. capd tn̄ in terre soliditate cōstituūt: Sic et capd ecclie p̄cessit i celū ⁊ sedet ad dexterā p̄ris

Si nõ talia. quō ergo tāto resurget: Carnis aūt resurrectōꝫ habemus in regulis fidei. et eam cōfitē tes baptizamur: Et q̃tq̃t ibi cōfitemur. ex veritate et in veritate cōfitemur. in qua viuimus et morie mur et sumus: Temporalibus eñ gestis et transe untibus quibusdam ac pretereūtibus fcīs instru imur ad vitam eternam: Omnia q̄ gesta sūt vt salubre aliquid audiremus vt miracula fierent. vt nr̄ dn̄s nascēretur. esuriret et sitiret. cōprehende retur. cōtumelijs afficeretur. vapularet. crucifige retur. moreretur. sepeliretur. resurgēt. in celū ascē deret. oīa transierūt. et cū predicantur fidei nr̄e ac tiones quedam tpales et transitoie predicantur: Nūq̄d quia ipē transeūt. qđ p eas edificatur simi liter transit: Intendat eñ scitas vr̄a vt videatis hoc p similitudinē: Architectus edificat p machi nas transituras domum mansuram: Nam in isto tam magno et amplo qđ videmus edificio. cū in strueretur machine fuerūt q̄ h mō nō sūt. q̃a qđ p eas edificabatur iam pfcm̄ stat: Sic ergo frēs edificabatur aliq̄d ī fide xpiana. et pfcā sūt q̄dam machinamenta tpalia: Dn̄s eñ nr̄ ih̄s xp̄us qđ resurrēxit transactum est neqꝫ eñ adhuc resurgit et qđ ascendit in celū transactū est. neqꝫ eī adhuc ascendit: Qđ aūt in illa vita est vbi iam nō mori tur et mors ei vltra nō dn̄abitur. qđ viuit in eter num etiā ipsa ī illo natura humana quā suscipere

et in quã nasci et in quã mori et sepeliri dignatus
est hoc edificatũ est. hoc semp manz: Machine ãt
p quas edificatũ est. trãsierũt Nõ em̃ semp in vte
ro ũginali cõcipit̃ aut semp de maria ũgine nasci
tur xp̃us. aut semper conprehenditur aut semper
iudicatur. flagellatur. crucifigitur. sepelitur: Om
nia hec machine deputãtur. ut edificaretur p has
machinas illð qð manet ineternũ: Hec aũt ẽsur
rẽtio dm̃ nr̃i ihũ x̃. in celo posita est: Attendat cari
tas vestra edificium mirabile. Edificia quippe ista
terrena pondere suo terram premũt totusqz nut9
ponder̃ in ista structũa magnitudie ad terrã nitit̃
et nisi cõtineat̃. ad inferiora cõtendit q̃ pond9 ad
ducit Quia ergo in terra edificat̃ ĩ terra fũdamẽ
tũ p̃mittit̃. vt sup̃ fũdamtũ securus instruat q̃ e
dificat: Ergo poĩt in ymo firmissimas moles ut
idonee possint portaẽ desup qð ĩponit̃. et p' mag
nitudine edificij magnitudo fũdamti p̃parat̃. i ter
ra tñ vt dixi. q̃a et illð qð edificat̃. sup̃ vtiqz ĩ ter
ra collocat̃: Iherusalem illa nr̃a pegrina in celo
edificat̃: Ideo precessit fũdamtũ xp̃us ĩ celũ. vbi
em̃ fũdamtũ nr̃m ẽ et capð eccl'ie. nã et fũdamẽtũ
dicit̃ et capð. et reuera ita ẽ: Quia ⁊ capð edificij
fũdamtũ est. nõ em̃ capð est qð finit̃. ꝫ vñ incipit
sursũ versus: Terrenoꝝ edificiorũ culmina sub
rigũtur. capð tñ in terre soliditate cõstituũt: Sic
et capð eccl'ie p̃cessit ĩ celũ ⁊ sedet ad dexterã p̃ris

Quō operantur homines ut ad cōstituendum fū damētum aliqͦd trahant qd̄ in vimo stabiliant ꝓpͤ securitatem supuentuē molis in cōstructōꝫ fabrice future. sic p oia illa q̄ cōtigerūt i xpō. nasci. cresce cōphēdi cōueniebā pati. flagellari. crucifigi. occidi. mori. sepeliri. velō attracta ē moles ad fūdamētū celeste: Posito ergo in sūmis fūdamēto nrō. edi ficemur in eo: Audi aplm̄: Fūdamentū inqͭ aliud nemo pōt ponere p̄ter id qd̄ positū est qd̄ est xp̄s ihs: Sed q̄d sequitur: Vnusq̄ꝫ aūt videat quid superedificet sup fūdamētum. auꝝ. argentum. la pides preciosos. ligna. fenpum stiulam In celo q̄ dem xpūs est. ꝫ eciam in corde credencium Si pri mū locū habet xpūs. rc̄e positū est fūdamentum Ergo q̄ edificat securus edificet. si ꝓ dignitate fū damenti edificat auꝝ argentum lapides p̄ciosos. Si aūt non ꝓ dignitate fūdamenti edificat. lig num fenum stipulam. saltem teneat fūdamētum et ꝓpter illa q̄ exstruxit arida et fragilia. ad ignē se ꝑparet Pꝫ si fūdamentū est id est si pͥmum locū in corde xpūs obtinuit. secularia vero sic amātur vt non xpō ꝑponantur ꝫ eis dn̄s xpūs. vt sit i edi ficio cordis tenens fūdamentum. id est pͥmū locū detrimētū inqͭ patietur. ipē aūt saluus erit sic tm̄ quasi p ignem: Non est nūc tempus hortari vos vt potius auꝝ. argētū. lapides p̄ciosos edificetis q̄ꝫ lignum. fenum. stipupulam. super tā magnum

et validum fūdamentū. ꝫ tamen breuiter dictum
hic accipite quasi diu et multis verbis dcm̄ Noui
mus em̄ fr̄es quia quisq̄s vestrum ꝓpter illa que
modo diligit per cōminacōnes alicuius iudicis i
carcerem mitteretur vt solū fumū pateretur. illa
omnia mallz anittere q̄ꝫ locū illum pati: Nescio
quo aūt modo cū ignis nominatur in die iudicij
futurus. omnes cōtempnūt. ꝛ flāmas foci timen
tes flāmam gehenne ꝓ nichilo ducunt: Que est
ista duricia. q̄ tanta peruūsitas cordis: Si vel hic ti
merent homines qd̄ ait aplūs per ignem. quomō
timet quiꝫ ne viuus ardeat. qd̄ illi vno momen
to cōtingit donec sensus membra deserens oms̄ il
las flāmas superfluas facit. timeret tū et nō face
ret aliq̄d qd̄ iuē ꝓhibeť ne ad illū cruciatū mom̄
ti vni⁹ peruēiret: Sꝫ vt dixi fr̄es nūc de hac re spa
ciū n̄ ē dissēndi. illd̄ dico. hoc nos sperare debē in
r̄surrcōne mortuoꝝ qd̄ expssū ē in capite nrō. qd̄
expssū ē i corpe dm̄ nrī ihu xᷓ Quisq̄s aliud sperat
iā n̄ edificat sup fūdamtū. n̄ solū auꝝ argētū et la
pides pciosos. ꝫ nec ipāꝫ stipulā Extra ei poīt to
tū q̄a n̄ i xpō poīt Resurrexit g° dn̄s nr̄ in eo corpe
in q̄ sepult⁹ ē. r̄surrcōo ꝓmittiť xpianis Talē re
surrcōoꝫ spēm⁹. q̄bs i dn̄o nrō pcessit oīm nr̄m fi
dem ad hoc em̄ puenit vt fides nrā supedificetur.
Quid igitur: Quō n̄ tales q̄les nūc sumus caro
em̄ dm̄ nrī ihu xpi resurrexit ꝫ ascendit in celum

In terra officia hūana fuauit. vt persuaderet hoc resurrexisse qd sepultū erat: Nūqd aūt et in celo talis cibus est: Nam et angelos officia hūana in terra legimus executos: Venerūt ad abraham et manducauerūt. et cū tobia angelus fuit et manducauit Quid dicim⁹. qa fantasma erat illa mā ducacō et non erat vera: Nōne manifestū est q vitulum occidit abraham. panes fecit ⁊ ad mēsam posuit ministrauit angelis ⁊ manducauerūt: Dicta ista manifestissime fcā et manifestissime expressa sūt Quid ergo dicit in libro thobie angelus: Vidistis me manducare. s visu vrō videbatis: Nū qd qa nō manducabat s māducare videbat: Immo vero māducabat: Quid est ergo. visu vrō videbatis: Intendat scitas vestra qd dico. intendat in orōz plus q in me vt intelligatis qd dicimus vt et nos ita dicamus qzadmodū vos oportet audire et intelligē qd auditis: Corp⁹ nrm qdiu corruptibile est et mortuū indigenciā patitur refectionis. inde et fames existit. ppterea esurimus ⁊ sitimus. et si esuriem sitiqz nrāz distulerimus diuci⁹ q pōt corpus sustinē. pducit ad tabificā maciem et ad quandam morbidam exilitatē. discedentib⁹ viribus et n̄ succedentibz. et si amplius fiat mors etiam cōsequet: Nam semp de corpe nrō discedit aliqd quasi quodam fluuio discessiois. s inde nō sentimus vires discedentes. qa p refcōnē assuim⁹

succedentes: Qd em̄ copiose accedit. paulati discē
dit: ꝓpterea puo tpe reficimus. ꝓductoē aut̄ tpe
desert̄ nos vires q̄ accepte sūt cū reficēm9: Sicut
oleū in lucerna qd puo tpe mittit̄. diucius pau
latiqꝫ cōsumit̄: Cū aut̄ ꝓpe cōsūatū fueit iā lang
uoꝛ flāmule illi9 quasi fames lucerne āmonꝫ nos
et cōtinuo subuēim9 vt instauret̄ illa spēs et ma
neat lux in lucerna cibo suo r̄fecta cū adiciam9 ole
um: Sic vires nr̄e quas accipimus manducando
eunt et deserunt nos perpetua discessione ꝫ paula
tim: Nam et idipm̄ nūc agitur in nob̄ et ī omibꝫ
actōibꝫ nr̄is in oī etiā q̄ete nr̄a ñ cessat ire qd ac
ceptū est. et si fuerit oīno cōsūptū. ita hō ꝛ morit̄
quō lucerna extiguitur: Vt āt nō moꝛiatur idest
vt nō extinguatur. nō quia moꝛitur animo. ꝫ vt
corporalis hec vita nr̄a nō extinguatur. et q̄dam
quasi vigilacō in isto corpore succedat. currimus
et subiciamus qd recessit. ꝛ reficere dicimur. Qui
dicit r̄fica quid r̄fecit si nichil deficit: Per indigen
ciā ergo hanc et corrupcōnem etiā moꝛituri sum9
omnes. quia tale est hoc corpus vt ei moꝛs debi
ta reseruetur Hanc enim mortalitatem significāt
pelles quibus induti sūt adam ꝛ eua ꝛ dimissi de
paradiso: Pelles ei morte̅ indicāt q̄ a mortuis pe
cudibꝫ detrahi solēt: Cū g° portam9 istā defectibilē
infirmitatē cui et si cibꝫ nūq̄ͣ desit ꝫ subinde repa
ret vires. non tamē efficit ut moꝛs non sit futura

Totus em̄ ille status corporis p ſuccedētes etates
eciam ſi diuci9 ꝫ viuatur. veniet aliqñ ad terminū
ſenectutis. et vltra quo porrigantur nō inueniet ň
mortem Nam et lucerna ipſa ecīā ſi ſubinde ſem
per mittas oleū nō valet ſemp ardere. q̄a vt alijs
caſibus non extinguatur ipſa ſtupa deficit. et qua
dam quaſi ſenectute cōſumitur: Quam diu ergo
talia corpora gerimus ex defcū indigemus. ex indi
gencia eſurimus. ex eſurie mādūcamus: Angel9
vero nō ex indigencia manducat Aliud eſt em̄ ex
ptāte aliq̄d facere. aliđ ex neceſſitate Manducat
hō ne moriatur manducat angelus vt mortalib;
cōgruat: Si em̄ mortem ň timet angelus. nō ex
defcū refici². ſi ň ex defcū reficit́ ň ex īdigēcia man
ducat: Qui āt uidebāt āgelū mādūcaė tāq̄ eſuri
entē putabāt: h° ē qđ ait viſu vrō videbatis Nō
ei dixit videbatis me manducaė. ꝫ ň manducaui.
videbatis inquit me manducare. ꝫ viſu vrō vide
batis. id eſt ego manducabam vt vob́ cōgruerem
non q̄a famem vllam aut indigenciam paciebar
qua cogente vos mādūcare cōſueuiſtis. et ideo q̄s
manducare videritis indigencia ſuſpicamini. que
ex veſtra cōſuetudine metimini qđ videtis. hoc eſt
viſu veſtro uidebatis: Quid ergo frēs mei: Sci
mus ſicut dicit apoſtolus. quia xp̄us reſurgēs ex
mortuis iam nō moritur. et mors ei ultra nō dña
bitur: Qđ em̄ mortuus eſt pcō mortuus ē ſemel

q̄d āt viuit viuit deo: Si ergo ille iā n̄ morit̄ et mors ei ultra nō dn̄abitur. sic nos r̄surrcūros spe remus. vt in eo statu semp simus. in quē r̄surgēdo mutabim²: Mādutādi aūt et bibendi etiā si ptās erit. nc̄citas nō erit: Erat āt tūc cur hoc facēt dn̄s quia erant adhuc ī carne q̄bȝ vellet cōgruē. quibȝ etiam cicatrices ostendē voluit: Non em̄ qui fecit oculos ceci quos in matris vtero nō acceperat. si ne cicatricibȝ r̄surgē n̄ valebat. Qui si vellet ipi9 carnis sue mortalem indigenciam ante morte ita cōmutare vt nō haberet aliquē necessitatis inopi am. posset vtiqȝ. in manu em̄ habebat quia deus erat ī carne. et omnipotēs filius: sicut omnipotēs pr̄. Nam ⁊ ipām carnem suā ante mortem muta uit inq̄d voluit. In monte quippe cū discipulis cū esset. sicut sol splenduit vultus eius: Hoc autem ptāte fecit. ostēdē volēs q̄a ⁊ ipāȝ carnē suā posset ab oī indigēcia cōmutaē. vt n̄ moreēt̄ si nollȝ Ptā te īq̄t hēo ponēdi aīaȝ meā et ptātē hēo iteȝ sumē di eā: Nēo eā tollȝ a me Ptās hec magna q̄ pos set et n̄ mori. ȝ maior mia qua voluit moi: Ad hº ei fecit p miaȝ q̄d possȝ ⁊ n̄ facē p ptātem. ut nob̄ cōstituēt fūdamtū r̄surrcōnis. vt illd̄ q̄d ꝓpē nos mortale portabat et moēret̄ q̄a morituri sumus ⁊ ad immortalitatem r̄surgēt. vt imortalitatē spe remus: Ideoqȝ āte mortem n̄ solū sc̄ptum est quia mādutauit et bibit ȝ etiam q̄a esuriuit ⁊ sitiuit.

post resurrectõz aũt tm̃ q̃a manducauit et bibit. nõ aũt q̃a esuriuit ⁊ sitiuit q̃a in corpe nõ amplius morituro: Nõ erat illa indigencia corrupcõis vt esset necitas refcionis ꝫ erat ptãs edẽdi: Factũ est eã cõgruendi. nõ vt subueniret̃ inopie carnis ꝫ vt psuaderet̃ veritas corpis: Adũsus hãc tantã euidenciam. nõnulli nob̃ ex aplõ faciũt qõnem. cõtra istam q̃ppe disputacõz. vide q̃d obiciũt Nõ inq̃ũt resurget caro. si em̃ resurget et possidebit regnum dei: Aperte aũt dicit aplũs. caro et sanguis regnũ dei nõ possidebit: Audistis cũ aplũs legeretur: Dicimus carnem resurgẽ. et clamat apostolus. caro et sanguis regnũ dei non possidebit: Ergo contra aplm̃ predicamus aut ipẽ cõtra euangeliũ predicauit: Euangelium diuina voce testatur: Verbũ caro fcm̃ est et habitauit in nob̃ Si caro fcm̃ ẽ vera caro fcm̃ est: Nam si ñ vera caro. nec caro. sicut vera caro marie vera caro cristi. que inde suscepta est Hec vera caro cõprehensa. flagellata. colaphizata suspensa. hec vera caro mortua. hec vera caro sepulta est: Hec vera caro a morte eciã resurrexit: Reddũt testimoĩm cicatrices. uident oculi discipuloꝝ et adhuc fluctuat admiracõ. cõpellat manꝰ ne dubitet aĩmus: Contra tantã euidẽciã frẽs quã hoc modo voluit dñs nr̃ ih̃s xpũs psuadẽ discipul̃ eã p orbem terraꝝ predicaturis. cõtra hanc euidenciã pugnare videtur apostolus dicẽs. caro et sanguis

regnum dei non possidebit: Possemus hanc quest
tionem ita soluere et resistere variis calumpniato
ribus .verumtamen et sic soluetur. quod potest cito re
spondere et diligencius quod ait apostolus considerabimus
vnde sit dictum: Dico ergo quomodo possimus fa
cillie respondere: Quid habet euangelium: Quod resurrexit
christus in eo corpore quo sepultus est. quia visus quia contrecta
tus est. quia discipulis ait putantibus quod spiritus esset. palpa
te et videte quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me vide
tis habere: Quid contra apostolus: Caro et sanguis inquit
regnum dei non possidebunt: Amplector vtrumque. nec dico
ista pugnancia. ne ego ipse contra stimulum pugnem:
Quomodo ergo amplector vtrumque: Cito vt dixi. possem sic re
spondere. Apostolus ait. caro et sanguis regnum dei here
ditate possidere non possunt: Recte dixit. non est enim
carnis possidere sed possideri: Non enim corpus tu
um aliquid possidet. sed anima tua per corpus possi
det quae ipsum etiam corpus possidet Si ergo sic resur
git caro vt habeatur non habeat. vt possideatur non
possideat. quid mirum si caro et sanguis regnum
dei non possidebit quia vtique possidebitur: Nam
eos possidet caro qui non sunt regnum dei sed regnum
diaboli. et ideo subditi sunt voluptatibus carnis
Vnde et ille paraliticus grabato portabatur. sed sa
nato dominus. ait tolle grabatum tuum et vade in domum
tuam: Hic ergo paralitici sanata tenet carnem suam et du
cit quo vult: Non quo non vult a carne ipse trahitur

et portat potius corpus q̄ portatur a corpe: Mani
festū est q̄ in illa resurrectione nō habebit caro ille
cebrarū tractū vt ducat aīaȝ per quasdam titillacō
nes atqȝ blanditias quo aīa nō vult. et plerūqȝ
supatur dicens. video aliam legē in membris meis
repugnātem legi mentis mee. et captiuū me ducē
tem in legem pcī q̄ est in mēbris meis. adhuc por
tatur grabato paliticus nōdū portat. exclamȝ g°
In felix ego hō q̄s me liberabit de corpore mortis
hui⁹. respondeatur grā dei p ihm xpm dnm nrm:
Qui ergo resurrexerimus non nos caro portabit ß
nos eam portabim⁹. si nos portabim⁹ nos eam
possidebi⁹. si nos eā possidebi⁹. nō ab ea possidebi
m². q̄a libeāti a diabolo r̄gnū di su⁹ atqȝ ita caro
ꝛ sanguis r̄gnū dei ñ possidebit: Ergo calūpniato
res illi cōticescāt q̄ re sūt caro ꝛ sanguis. ꝛ nichil
possūt ñ carnalr̄ cogitare: Quia etiā de ill' i eadē
prudencia carnis pseuerantibꝫ. vñ caro ꝛ sanguis
merito appellant̄. rc̄e dici potuit. caro et sanguis
regnum di nō possidebūt: Etiam hoc modo solua
tur hec qō. q̄a tales hoies qui caro ꝛ sanguis ap
pellantur. de talibus em̄ etiam aplūs dicit: nō est
nob' colluctacō adūsus carnem et sanguinem. si ñ
se ad spiritalem vitam cōūterīt. et spū fcā carnis
mortificauerīt. regnū dei possidere nō poterūt: Ve
rūtñ quid ait aplūs Dixerit aliquis: Ille em̄ ve
rior sensus est qui circūstancia lcōnis apit̄ Itaqȝ

ipm̄ potius audiamus. et ex tota q̄ circa est cōtex
tione scripture q̄d i eo loco itelligi voluerit videam⁹
Dic em̄ ait: Primus hō de terra terren⁹ scđs hō de
celo: Qual' terrenus tales et terrei. et q̄l' celestis
tales ⁊ celestes Dicut portauim⁹ ymaginē terrei
portemus et ymaginē eius q̄ de celo ē: Hoc āt di
co frēs q̄a caro et sanguis regnū dei n̄ possidebit
neq; corrupcō incorrupcōz: Singlā g° videamus
Pri⁹ hō iq̄t de terra ťrenus. scđs hō de celo Qua
lis ťrenus tales ⁊ terrei id ē om̄s morituri. et q̄l'
celestis tales ⁊ celestes id ē om̄s ťsurrecturi Iā em̄
celestis hō ťsurrexit et ascēdit in celū cui p fidē nūc
incorpam² vt sit ipē capđ nr̄m. mēbra āt ordie su
o seq̄nť capđ suū: Et qđ p̄mōstratū ē in capite. tpe
suo demōstreť i mēbris: Nō āt hoc fide portemus
vt ad ipāz rem et spē; suo tpe veniamus Dic em̄
alio loco dicit: Si aūt ťsurrexistis cū xp̄o q̄ sursū
sūt querite vbi xp̄us est in dextera dei sedens. q̄ sur
su sūt sapite n̄ q̄ sup terrā: Dic g° cū i nob̄ ipis
nōdū surreximus hic xp̄us i corpe. p fidē tn̄ cū xp̄o
ťsurrexisse nos dicim² ita ymagiez celestis hoīs id
ē q̄ iā i cel' ē fide iterū portaē nos iubz: Si q̄s āt q̄
rit cur hoiez scđm n̄ i celo dixerit ꝫ de celo. cū ⁊ ipē
dn̄s de terra corpus accepit. q̄a vtiq; maria ex adā
et eua erat pgenita. itelligat ťrenū hoiez scđm ťre
nā cōcupiscēciā dcm̄. ⁊ qm̄ affcūs ille terrenus est
quo p cōcubitū maris et feie nascuntur homines

trahentes etiã ex parentibus originale pctm. cor
pus aũt dñi nullo tali affcũ ex vtero virginali crea
tũ ẽ q̃uis de terra xp̃us assũserit carnem. qd intel
ligitur spũs scũs significare dicens. veritas de ter
ra orta est. nõ tñ terrenus ꝫ celestis hõ. et de celo
dicitur: Qui eñ suis hoc fidelibz p graciam pstitit
ut rcẽ dicat aplũs. nrã eñ cõũsacõ i celis est. q̃to
magis ipẽ celestis homo et de celo dicendus est i
quo nullum vnq̃ pctm fuit: ꝓpter pctm eñ dcm
est homini. terra es et in terram ibis: De celo gº
celestis homo ille rcissime dicitur. cuius cõũsacio
de celo nũq̃ recessit Quamuis dei filius etiã hoĩs
filius fcũs de terra corpus assũpserit id est formã
serui. nõ eñ ascendit nisi q̃ descendit. quia et si ce
teri quibuscũqz donauerit ascendũt. vel potius ei9
grã leuantur in celum. eciam sic ipẽ ascẽdit. quia
corpus eius fiunt. et scdm hoc vnus ascẽdit. qm
sacmentũ magnum i xp̃o ecclia expoit aplũs quo
scptũ est et erũt duo in carne vna. vñ eciam dici²
igitur nõ iã duo ꝫ vna caro. qua ꝓpter nemo ascẽ
dit in celũ nisi qui de celo descendit filius homĩs
qui est in celo: Propter hoc eñ addidit q̃ est i ce
lo. ne quisq̃ eius cõũsacõnẽ de celo recedisse arbi
traretur cũ p terrenum corpus in terra homĩbus
appareret: Ergo sicut portauimus ymaginem ter
reni. portemus et ymaginem eius qui de celo est
interi̇̃ fide. p quam eciam cũ illo ĩsurreximus. et vt

sursū cor habeam⁹ vbi xp̄us est in dextera dei sedēs
et ideo q̄ sursū sūt q̄ram⁹ atꝫ sapiam⁹ ñ q̄ sup ter
ram Sꝫ q̄a de r̄surrcōne corpis agebat ñ ita ꝓpo
suerat. ꝭ dicit aliquis. quō r̄surgūt mortui. q̄ aūt
corpe veniūt. ꝛ ꝓpterea dixerat. p̄m⁹ hō de terra ter
reous scd̄s hō de celo. qualis terren⁹ tales et t̄rei.
et qual' celestis tales et celestes. vt hoc spēm⁹ in
nr̄o corpe futuꝝ qd̄ in xp̄i corpe p̄cessit. atꝫ h° q̄ꝗ̄
nōdū re ipā p̄cepim⁹ interi fide tenea⁹. ideo subiūx
erat. sic portauim⁹ ymagīez terrei portem⁹ ꝛ yma
gīez eius q̄ de celo ē. ne ad talia nos r̄surrcūros
credēm⁹ qualia scd̄m p̄mū hoīez corruptibilr̄ age
bamus. subiecit stati: Hoc aūt dico fr̄es. q̄a caro
et sanguis regnū dei hēditate possidere nō possūt.
atqꝫ ostendere volens quid dixerit carnē et sang
uinem: quia non ipsam speciem corpois ꝭ corrup
cionem significat nōmine carnis et sanguinis. q̄
corrupcō tunc non erit: Corpus enim sine corrup
cione. non ꝓprie dicitur caro et sanguis ꝭ corpus
Si em̄ caro est. corruptibilis atqꝫ mortalis ē Si
aūt iam nō morit̄ iam nō coruptiblis ꝛ ideo sine
corrupcōne manēte spē. nō iā caro ꝭ corpus dicit̄
Et si dicit̄ caro. ñ iam ꝓprie dicit̄. ꝭ ꝓpter quan
dam speciei similitudinem Sicut possumus forte
ꝓpter eādem similitudīez. eciam angeloꝝ carnem
dicere. cū sicut hoīes apparuerīt hoibus cū eēt cor
pus nō caro. q̄a corrupcōis indigencia nō in erat

quia ergo possu⁹ scd̄z similitudinē carnē appellaꝫ
eciam corpus qd̄ iam nō corrūpitᷣ. secut⁹ sollicit⁹
aplūs exponē voluit quid dixeīt carnem et sang
uinem: q̄a scd̄m corrupcōꝫ hoc dixit nō scd̄m spēꝫ
et subiecit statī: Neqꝫ corrupcō incorrupcōꝫ here
ditate possidebit. tāq̄ diceret: Quod dixi caro et
sanguis regnū dei non possidebit. hoc dixi. qm̄ cor
rupcō icorrupcōꝫ n̄ possidebit: Et ne quisq̄ diceret
si ergo incorrupcō a corrupcōie n̄ pōt possidei quō
ibi erit corpus nr̄m: Audite qd̄ sequitᷣ Quasi em̄
diceretᷣ aplō q̄d ē ergo qd̄ dicis. frustra ne credi
dimus carnis resurrectōꝫ si caro et sanguis regnū
dei nō possidebit. frustra credidim⁹ resurrexisse do
minū nr̄m a mortuis. i corpe in quo natus et cru
cifixus ē i eo ascēdisse i celū corā ocul' discipuloꝝ
suoꝝ. de quo celo ad te clamauit. saule saule q̄d
me psequis Occurrit hoc paulo scō et btō aplō ⁊
pia caritate parturiēti filios suos ī xp̄o p euangeliū
genitos. quos adhuc parturiebat donec xp̄us in eis
reformaretᷣ. id est donec portarent p fidē ymaginē
eius q̄ de celo est nolebat em̄ eos ī ea ruina rema
nere. vt arbitrarēntᷣ se talia futuros in r̄gno dei in
illa eterna vita q̄lia faciebant in hac vita. ī volup
tatibꝫ manducādi et bibendi. nubendi. vxores du
cendi ⁊ eos carnaliter generandi. hec em̄ opa cor
rupcō carnis habet nō ipsa spēs carnis: Iā ergo
q̄a nō ad talia surrecturi su⁹ p̄scp̄sit vt iā dudum

dixerat dñs in euglica lcõne q̃ modo recitata est. iudei em̃ r̃surrc̃oz q̃dem credebãt carnis. ꝫ talem futuram putabant vt ea vita esset in resurrc̃one qualem in hoc seculo gẽbant. atqꝫ ita carnaliter cogitantes. saducei r̃spõdere nõ poterant ꝓponentibus de r̃surrc̃one qõnem. cuius erit vxor mulier quam septem fratres sibi succedentes habuerunt cũ vellet vnusquiꝫ frĩ suo mortuo ex eius vxore semen excitarẽ Saducei em̃ secta erat quedam iudeoꝝ q̃ nõ credebat r̃surrc̃onẽ: Iudei ergo saduceis istam qõnẽ ꝓponentibus fluctuãtes et hesitantes r̃spondere nõ poterant. quia r̃gnum dei a carne et sanguine id est in corrupcõz a corrupcione posside ri posse arbitrabant᷑. venit veritas. interrogatur a deceptis ⁊ deceptoribus saduceis. ꝓponitur illa qõ dño. Et dñs q̃ sciret quid diceret. ⁊ qd̃ nesciebamus credẽ nos vellet. r̃spondet auctoritate maiestatis sue qd̃ credamus: Aplũs aũt exposuit q̃ptũ ei datũ est. qd̃ q̃ntũ possũ9 intelligamus: Quid ergo dñs saduceis: Erratis inq̃t ñ scientes scripturas neqꝫ ũtutem dei In r̃surrc̃one em̃ neqꝫ nubũt neqꝫ vxoẽs ducũt. neqꝫ em̃ incipiunt mori. ꝫ erũt equales ãgelis dei: Magna ũtus dei: Quarẽ non nubũt neqꝫ vxores ducũt: Quia ñ incipiẽt mori Ibi enim successor vbi decessor Nulla ergo ibi talis corrupcõ: Et ille dominus per etates ab infancia vsꝫ ad iuuentutem cucurrit quia carnis adhuc

mortalis gerebat substãciã: Postea q̄ resurrexit in ea etate ĩ qua sepultus est. nūqd credim⁹ eum in celo senescẽ: Ergo erūt inq̄t equales angel̄ di Abstulit de medio suspicõ; iudeoꝝ. r̃fellit calūpni as saduceoꝝ. q̄a iudei credebãt q̄de resurrecturos mortuos. ꝫ ad q̄ opa r̃surgẽnt carnalit̃ senciebãt Erūt equales inqt angelis dei Audisti de ũtute di audi eciam de scp̃turis: De r̃surrẽctione inq̄t nõ le gistis. quõ locutus sit dñs ad moysen de rubo di cẽs: Ego sũ ds abrahã ds ysaac et ds iacob: Nõ est ds mortuoꝝ ꝫ viuoꝝ: Nõ g° r̃surgam⁹ decim ẽ et qm̃ ad vitã angeloꝝ resurgim⁹ a dño audiui⁹ in qua vero spẽ r̃surgamus. ipẽ ostẽdit in r̃surrec tione sua: Quia vero ipsa species corrupcõ; ñ ha bebit. aplũs dicit: Hoc autem dico frẽs q̄a caro ⁊ sanguis r̃gnũ dei hẽditate possidere ñ possũt. neq; corrupcõ icorrupcõ; hẽditate possidebit. vt ostẽde ret noĩe carnis ⁊ sanguinis corrupcõnẽ mortalis aĩalisq; corpis se intelligi voluisse: Deinde soluit iam ipẽ qõnẽ quã possẽt ab eo sollicita auditores exquirẽ. quia sollicitior ipẽ de intellcũ filioꝝ. q̄ filij sũt de verb̃ pentũ: Subiungit ergo et dicit: Ecce misteriũ dico vob̃ Quiescat cogitacõ tua o homo quisq̄s es: Ceperas ei cogitaẽ de verb̃ aplĩ. q̄ caro hũana nõ r̃surgat. cũ audiẽs caro et sanguis reg num dei ñ possidebit. ꝫ prebe aurem cõsequẽtibus verb̃ ⁊ corrige presũpcõ; cogitacionis: Ecce inquit

misteriū dico vobis oēs quidē resurgemus ſ; non
oēs immutabim²: Quid est hoc. Mutacio quippe
aut in peius est aut in melius: Si ergo posita est
mutacō vt nōdū videamus qualis erit vtrū in ali
qd melius an i aliqd deteri⁹. ergo sequat̃ ⁊ ipse expo
nat. qd nob̄ est suspicari: Et fortasse hūana suspi
cō ne labi in erroēꝫ nō te pmittit i iecturas tuas
aplica auctoitas ⁊ hoc liqde expoit cuiusmoi mu
tacōꝫ velit intelligi. Quid ergo: Cū dixisset oēs
resurgemus nō tñ oēs imutabim². video oēs re
surrecturos et bonos et malos ſ; immutabunt̃: Vi
deam⁹ ⁊ hinc itelliga⁹ mutacioꝫ vtrū i meli⁹ an in
deteri⁹ sit futura Si ei maloꝝ ē ista mutacō i peius
si āt bonoꝝ i meli⁹ erit In attamo inqt i ictu ocu
li in nouissima tuba. canit eñ tuba ⁊ mortui resur
gēt in corrupti et nos immutabim² Iā g° in meli⁹
eit ista mutacō cū dicat ⁊ nos immutabim². ſ; nōdū
expssū ē qntū expmi oportuit qu; corp⁹ nrm cōmu
tat̃ in meli⁹ Quid ē ipm meli⁹. nōdū dcm ē Nā ⁊
ab infancia in adolescēciā cū mutat̃ pt dici in meli
us cōmutai. ū ⁊ si min⁹ infirmū adhuc tñ infirmū
et mortale ē: Ergo singula diligēcius retractemus
In attamo inqt: Difficile vide² hominib; resurgē
mortuos. ſ; miꝝ ē qzadmodū abstuleit aplūs oēs
ācipites difficultates. de cordib; fidelū Dicis tu nō
resurgūt mortui. ego nō solū resurgē mortuū dico
ſ; tāta celeritate quanta nō cōceptus et natus est

Quanta enim mora est vt formetur homo in vtero vt perficiatur vt nascatur. vt etatum successione roboretur Nunquid forte sic resurrecturus est: Non. sed in attomo inquit: Multi nesciunt quid sit attomus Attomus thome grece diuisio dicitur. Attomus ergo est quod diuidi non potest: Sed dicitur attomus in corpore. dicitur in tempore: In corpore dicitur si quid inueniri potest quod quidem diuidi non posse prohibetur corpusculum aliquod tam mminutum. vt iam non habeat vnde secari possit. Attomus autem in tempore momentum est breue. quod iam non habet vnde diuidatur: Verbi gratia ut possit etiam corda tardiora capere quod dico. lapis est diuide eum in partes. et partes ipsas diuide in lapillos lapillos quidem in grana. veluti sunt harene. rursus ipsa harene grana diuide in minutissimum puluerem donec si possis peruenias ad aliquam minuciam qualem iam diuidi non potest Hec est attomus in corporibus: In tempore vero sic intelligitur. annus verbi gratia diuiditur in menses. menses diuiduntur in dies. dies adhuc in horas diuidi possunt. hore adhuc in partes horarum quasdam productiones admittunt diuisionem. quousque venias ad tantum temporis punctum et quandam momenti stillam. vt per nullam morulam produci possit et ideo iam diuidi non possit. hec est attomus temporis: Dicebas ergo non resurgere mortuos non solum resurgunt. sed tanta celeritate resurgunt vt in attomo temporis futura sit omnium resurrectio mortuorum Et exponens tibi attomi celeritatem cum dixisset in attomo. adiunxit continuo quantum fieri possit accionis ac motus

in attamō tpis in ictu oculi ait Decuit em̄ obscu
re dixisse in attamo ⁊ planius dicē voluit qd facti
bus intelligētur. Qui est ictus oculi Nō q̄ palpe
bris claudim⁹ oculū vel apim⁹. sz ictū dicit oculi
emissiōz radioꝝ ad aliq̄d cernēdū. mox em̄ vt cō
ieceris aspectū emissus radius in celū pueit vbi
solem et lunā ⁊ stellas et sidera cōtuem². tam imē
so intervallo a terra sepata Tubā vero nouissiaz
signū nouissimū dicit: Canit ei inq̄t tuba. ⁊ mor
tui resurgūt in corrupti ⁊ nos īmutabim²: Nos
vtiqz fideles dixit. et prioēs ēsurgētes ad vitā et
nā: Ergo illa mutacō q̄a pioꝝ atqz scōꝝ ē. ī meli
us erit nō in deterius: Hz que est ipā mutacō. q̄d
est illd qd ait īmutabim². spēs amittitur q̄ nūc ē
an sola corrupcō ꝓpt id qd dcm̄ ē caro ⁊ sanguis
ēgnū dei possidē n̄ possūt. neqz corrup° icorrupcōz
hēditate possidebit: Quid ne audito ēz mouēt ad
despēandā carnis ēsurrcōz subiecit: Ecce misteriū
dico vob Oēs ēsurgem⁹ sz n̄ om̄s īmutabim². Et
ne putaēm⁹ immutacōz ī peius futurā. ⁊ nos inq̄t
immutabim²: Restat ergo vt dicat q̄l īmutacō fu
tura sit: oportz ei hoc corruptiblē īq̄t īduē īcorrup
cōz ⁊ mortale hoc induē īmortalitatē: Si corrup
tiblē h° īduēt̄ icorrupcōz ⁊ mortale h° īduēt̄ īmor
talitate iā n̄ erit corruptiblis caro: Si g° n̄ eīt cor
ruptiblis caro cessabit nomē corrupcois ī carne ⁊
sanguine. cessabit etiā nomen ꝓprium carnis et
sanguinis quia immortalitatis sūt ista nomina

Et si ita est et caro resurget. et quia immutatur et fit incorrupta. caro et sanguis regnū dī nō possidebit Quod si illam imutacōꝫ in eis aliquis intelligē voluerit quos tūc adhuc viuos ille dies inuēnit est. vt qui iam mortui erant rsurgāt. qui aūt adhuc viuūt imutent. vt eoꝝ psonam suscepisse credatur aplūs cū ait. et nō imutabimur. eadē tn̄ rō cōseq̄t. q̄a illa incorrupcō ad oms vtiqꝫ ptinebit cū corruptibile hoc induet incorrupcōꝫ. et mortale hoc induet immortalitatē. tūc fiet fmo q̄ scpt9 est. absorpta ē mors in victoriam: Vbi est mors cō tencō tua. vbi est mors aculeus tuus: Corpus aūt q̄d iam mortale nō est nō ꝓprie dicit caro et sanguis q̄ terrena sūt corpa. ꝫ corp9 dicit qd iā celeste dici pōt: Sicut idē aplūs cū dicerꝫ de carnium differēcia. n̄ ois īquit caro eadē caro: Alia q̄dē est hoim. alia pecoꝝ. alia pisciū. alia volucꝝ. alia serpenciū: Et corpora īquit celestia et corpa terrēstria Nullo mō aūt diceret carnes celestes q̄uis carnes possint dici corpa ꝫ terrestria: Vis ei caro corpus est. nō aūt omē corpus caro: Nō solū q̄a celeste corpus nō dicit caro. ꝫ eciā quedā ipā terrestria. sicut ligna et lapides. et si q̄d eiusmodi ē eciā Sic ergo caro et sanguis rgnū dei possidere n̄ possūt. q̄a rsurgens caro in tale corpus cōmutabitur in q̄ iam n̄ erit mortalis corrupcō. et ꝓpterea nec carnis et sanguinis nomē. Sed intendite fratres

rogamus vos. nō est res puipendenda. de fide nr̄a agitur. cui nō tam a paganis cauendū ēst q̄ꝫ a qui busdam pūꝫ qui se xp̄ianos dici et videri volunt. Nō eī deerant etiā sub aplis q̄ dicerent r̄surrcōeꝫ iam fcāꝫ eē et fidem quorūdam p̄uterent. de quibꝫ aplūs q̄ circa veritatem inq̄t errauerūt. dicentes r̄surrcōeꝫ iam fcāꝫ eē et fidem quorūdam subūtūt. Nō aūt vacat qđ nō ait. a veritate aberrauerūt. ſꝫ circa veritatē. nō tn̄ veritatem tenuerūt: Mors gᵒ tollitur et nō erit quodāmō. sicut ip̄e aplūs ait. absorbebitur mortale a vita: Hic em̄ dcm̄ est et de dn̄o. quia deglutiuit mortem. Nō em̄ quasi re cedit mors habens aliq̄ꝫ substāciam suā. ſꝫ in ipō corpe vbi erat eē desinet. vt spēꝫ videas spēꝫ tene as. q̄ras corrupcōꝫ et mortalitatē: ⁊ nō inuenias Discessit gᵒ aliq̄ corrupcō: Nō. ſꝫ ibi interempta ē ibi absorpta ē: Propteā cū dixisset. oportꝫ corrup tibile hoc induē īcorrupcōꝫ et mortale hoc immor talitatē induē. tūc fiet inq̄t ſmo qui scp̄tus est. ab sorpta est mors in victoriam. Vbi est mors conten cio tua. vbi est mors aculeus tuus Et non ait dis cesserit mors in victoria. ſꝫ absorpta est mors ī vic toria: Quomō ergo illi circa veritatem aberraue runt: Quia veram dixerūt resurrectōnem vnam ſꝫ aliam negauerunt: Est enim resurrectio secun dū fidem. ī qua oīs q̄ credit r̄surgit in spū: Et em̄ ille bn̄ resurget in corpe qui p̄mo resurrexit ī spū

Nam qui ante in spū p fidem nō resurrexerūt. nō ad illā cōmutacōz resurgent in corpe. vbi assūet et absorbebitur oīs corrup cō ꝫ ad illam penalē integritatem: Nā integra erīt et corpa impioꝝ. nichil ex eis diminutū appaebit. ꝫ ad penam erit illa integritas corpis et q̄dam vt ita dicam firmitas corpis corruptibilis firmitas. quia vbi dolor esse poterit nō pōt dici ñ eē corrupcō. q̄uis nō deficiat illa infirmitas ī doloribꝫ. ne dolor ipē moriat. Nā ipsam corrupcōz. noīe úmis ꝯphēte significatam nō in cōgrue credit. ꝛ ipm̄ doloēz noīe ignis: Dꝫ quia firmitas tanta erit vt nec doloribꝫ cedat in mortē. nec ad incorrupcōz in qua nullus dolor est cōmutetur. ꝓpterea hic sc̄ptū ē: Vermis eoꝝ ñ morieť et ignis eoꝝ nō extingueť: Cōmutacō vero q̄ corrupcōz nō habebit. scōꝝ erit Illoꝝ ergo erit qui mō habent r̄surrectōz spūs p fidē. de q̄ r̄surrcīone dicit aplūs: Si āt resurrexistis cū xpō q̄ sursū sūt querite. ú xpūs ē in dextera dei sedēs. q̄ sursū sūt sapite ñ q̄ sup terram: Mortui em̄ estis ꝛ vita vestra abscōdita ē cū xpō i dō: Quō moīmur scd̄m spm̄ et resurgim⁹ scd̄m spm̄. sic postea moīmur scd̄m carnem et resurgim⁹ scd̄m carnem: Scd̄m spūs mors est. ñ credere vana q̄ credebat. nō facē mala que faciebat: Scd̄m spūs resurrectō ē credē salubria q̄ nō credebat ꝛ facere bō q̄ nō faciebat: Qui terrena idola ꝛ figmenta deos putabat. vnū deum

cognouit in eũ credidit. mortuus est i adolatria resurrexit in fide xpiana: Ebriosus erat sobrius est mortuus est ab ebrietate resurrexit in sobrietate Hic ab oĩbꝫ mal' opibꝫ cũ recedit mors q̄dā fit in aīa et i eius bonis opibꝫ resurgit: Mortificate inquit aplũs mēbra vr̃a q̄ sũt sup terrã. imũdiciā. pturbationē. cõcupiscētiā malā. et auariciā inq̄t q̄ est idoloꝝ huitus Mortificatis gͦ istis mēbs resurgim9 in bõis q̄ sũt istis cõtraria: in scitate. i tranq̄llitate in caritate in elemosinis Quō aũt precedit mors scd̃m spm̃ resurrectio q̄ ē scd̃m spm̃. sic p̄cessura est mors scd̃m carnem resurrectio q̄ futura est scd̃m carnem: Utramqꝫ gͦ nouerimus. ⁊ spiritalē ⁊ corpalē Ad spitalē ptinet qđ dcm̃ est. surge q̄ dormis et exurge a mortuis. et illđ. q̄ sedebāt i vmbra mortis lux orta est eis. ⁊ illđ qđ paulo añ cõmemoraui. si cõsurrexistis cũ xpõ q̄ sursu sũt q̄rite: Ad corpalem aũt resurrectio ptinꝫ qđ nũc dicit aplũs. q̄ talē sibi q̄onē ꝓposuerat. ꝫ dicit aliq̄s. quō resurgũt mortui q̄ aũt corpe veniēt: Agebat gͦ de resurrcõne corpis in qua p̄cessit dn̄s ecc̄liaꝫ suā. de hac gͦ ait: Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem. et mortale hoc induere immortalitatem. ꝓpter illđ quod dixerat. caro ⁊ sanguis regnum dei non possidebit: Habemus autem alio loco apertissime ipsius apostoli pauli testimonium de resurrectione secundum spiritum et de resurrectione scd̃m carnem

Corpus em̄ mortale qđ animatū est vel animatū fuit caro dicit᷑: Hic ergo aplūs loquit᷑: Si aūt xp̄us in vob̄. corpus q̄dē mortuū ē ꝓpt pcc̄m. spūs āt vita est ꝓpter iusticiā: Ecce iam r̄surrc̄o spūs p iusticiā fc̄ā intelligit᷑. vide vtꝛ speranda sit etiā corpis r̄surrc̄o: Mortale em̄ corpus noluit appellare mortale ꝫ mortuū. et tn̄ hoc se significasse in cōsequentibꝫ apit: Seq̄t᷑ itaqꝫ et dicit: Si ergo spūs eius q̄ suscitauit ih̄m a mortuis habitat in vob̄. quis suscitauit dn̄m nr̄m ih̄m. viuificabit et mortalia corpa vr̄a p habitantē spūs eius in nob̄ Qua ꝓpter illi circa veritatem aberraue r̄ūt. vnā negauerūt r̄surrc̄onem: Si em̄ oīmodo eam negarēt. a veritate aberrarent. n̄ circa veitatē Quia vero circa veritatem aberrauerūt. cōfessi sūt vnā q̄ scd̄m sp̄. n̄ fit. negauerūt āt alteram q̄ p carnis r̄surrc̄oꝫ sperat᷑. dicētes r̄surrc̄oꝫ iam fc̄ām esse qđ nisi ita dicerent vt illā q̄ in corpe futura est credi et sperari ꝓhiberent. nō de his dicētur. fidē quorūdam subūtūt: Sꝫ audite iā manifestissim testimoniū ip̄i⁹ dn̄i in euāgelio scd̄m iohēm vno loco ambas r̄surrc̄ones. et q̄ scd̄m sp̄m modo fit. et q̄ scd̄m carnem postea futura ē. ita declarātē vt oīno dubitaē n̄ possit. q̄ quoquo modo xp̄ianū se dicit et euāgelice auctoritati subiectus est. vt null⁹ aditus calūpniatoibꝫ restet. et quasi p fidē xp̄ianā volentibus eūtere xp̄ianos inserendo venena sua vt

occidant animas infirmoꝝ: Sȝ ex ipõ codice au
dite. ꝓpterea em̄ nõ tm̄ disputatoīs ſȝ etiā lcõis
ſugoꝛ officiõ. vt ſmo iste nr̄ ſcāꝝ ſcpturaꝝ auctoita
te fulciatur. nõ hūanis ſuſpicõnibȝ ſup harenā edi
ficetur. ſi forte aliqd nõ meoꝛit occurrerit Audite
gᵒ euāgeliū ſcdm iohēȝ: Dn̄s loquit̄. amē amen
dico vob̄. qa q̄ verbū meū audit et credit ei q̄ mi
ſit me hȝ vitā eťnā ⁊ ī iudiciū nõ venit. ſȝ trāſitū fe
cit a moꝛte in vitam: Amen amen dico vob̄ qa venit
hoꝛa et nūc eſt qn̄ moꝛtui audiēt vocem filij dei. ⁊
q̄ audierīt viuēt Sicut em̄ pr̄ hȝ vitā in ſemetipõ
ſic dedit et filio vitā hr̄e in ſemetipõ. et ptātē dedit
ei et iudiciū facē quia filius hoīs eſt Nolite mira
ri hoc qa venit hoꝛa in qua oīs q̄ in monumēto
ſūt audient vocē eius ⁊ pcedēt q̄ bõ fecerūt in re
ſurrcōꝛ vite. q̄ mala egerīt ī r̄ſurrcōꝛ iudicij: Ar
bitroꝛ qdē multos intelligē ab ipõ dn̄o ī hoc loco
vtrāqȝ r̄ſurrcōꝛ. ⁊ ſcdm ſpm̄ p fidē ⁊ ſcdm carnē
p illam notiſſimā tubā diſlicte apertēqȝ declaratā
Tamē hec eadē verba diligēt̄ cõſiderem⁹ vt oībȝ
audiētibȝ maīfeſtū ſit: Amē amen dico vob̄. qa q̄
verbum meum audit et credit ei qui miſit me. ha
bet vitam eternam. et in iudicium non venit. ſed
tranſitum fecit a moꝛte in vitam: Secundum ſpi
ritum reſurrcō eſt. que fit modo per fidem: Sȝ ne
ita propoſita videretur quaſi adhuc longe futura
ſit. q̄p̄ nõ dixerit. tranſiturus eſt a moꝛte in vitā

61

ꝫ transitū fecit a morte in vitam. tñ ne verbo preteriti tpis figurate vsus videret. sicut est Foderūt manus meas et pedes. qđ adhuc futuꝝ pnūciabatur sequit. et hoc ipm̄ planiꝰ explicat: Amen amen dico vob inqt. q̄a venit hora et nūc est qñ mortui audient vocem filij dei ⁊ qui audierīt viuēt. Qđ supꝰ dixit transijt a morte in vitam. hoc nūc dicit viuet: Sꝫ ne illđ qđ ait venit hora. in finē seculi speraretur qñ etiā corpoꝝ resurrcōo futura est. addidit et nūc ē. n̄ em̄ ait tm̄ venit hora ꝫ venit hora et nūc est: Qui aūt audierīt hāc vocē viuēt. scꝫ vita quā supius significauit dicēs. tn̄sit a morte ī vitā: Hic ergo eos significauit q̄ ad penā iudicij nō ptinēt. q̄a preuenerūt iudiciū fide sua. et transitū faciūt a morte in vitā: Restat ergo vt ⁊ iudiciū futuꝝ ostendat in bonos ⁊ malos. quia ꝫ bonos tm̄ cōmemorauit ad pn̄tē resurrcōoꝫ: q̄ scđm spm̄ est ptinē: Sequit itaqꝫ et dicit: Et ptātem dedit ei et iudiciū facē q̄a filius hoīs est: Insinuauit se ꝗ̄ddū q̄đ accepetit ptātem iudicij. quia filius inqt hoīs est Nam scđm id qđ filius dei est. sempitnā cū pr̄e hꝫ ptātē: Iā quō sit futuꝝ iudiciū cōseqñt exponit: Nolite inqt mirari hoc quia venit hora in qua oms̄ q̄ in monumētis sūt audient vocem eius. ⁊ pcedent q̄ bō fecerīt in resurrcōoꝫ vite. q̄ vō mala egerīt in resurrcōoꝫ iudicij: Supius cū dixisset venit hora adiecit ⁊ nūc ē. ne illa hora pnūciata

putaretur qua in fine scli futura est corpm resurrcõ
Hic g° q̃a ipãm volebat intelligi. cũ dixisset venit
hora ñ adueit et nũc est: Itẽ supius mortuos dix
it audiẽ vocẽ filij dei. monumẽtoꝝ aũt nullã cõme
moracõz fecit. vt distiguẽm9 mortuos p mentis
errorẽ q̃ resurgũt mõ p fidẽ. ab eis mortuis quoꝝ
cadauera in monumẽtis sũt. resurrcũra in vltio se
cuła: Hic g° vt illã in fine speraret corpm resurrcõ
oĩs ait qui in monumẽtis sũt audiẽt vocẽ eius
et pcedent Item supius audient inquit vocem fi
lij dei. et qui audierint viuent: Quid opus erat
addere qui audierũt. cũ posset ita dici. audient vo
cem filij dei. et viuent. nisi quia de his dicebat q̃
secundum mentis errorem mortui sunt. quorum
multi audiunt et nõ audiũt. id est ñ obtemperãt
nõ credũt Qui vero sic audiũt quõ volebat audi
ri cũ dicẽt. q̃ hꝫ aures audiẽdi audiat. ipi viuẽt:
Audiẽt g° multi. ß qui audierũt viuẽt. id est qui
crediderũt: Nam q̃ sic audient vt nõ credãt. ñ vi
uent. vñ appa̋et de qua morte et de qua vita eo lo
co dixerit. de morte scilicꝫ q̃ ad solos malos ptinꝫ
eo ipõ quo mali sũt et de vita q̃ ad solos bonos p
tinet eo ipõ quo boni fiũt Hic aũt vbi scdm corpa
resurrcũros pnũciat. ñ ait audiẽt vocẽ eius et q̃
audierũt pcedẽt. oẽs em̃ nouissimã tubã audiẽt
et pcedẽt. quia oĩs resurgem9: Hꝫ q̃a ñ oĩs i
mutabim² seqr̃ et dicit q̃ bõ fecerũt i resurrcõꝫ vite

qui vero mala egerīt in resurrectiōz iudicij: Dupiꝰ
itaqꝫ vbi p fidē scdm spm̄ reuiuiscit ad eandē sor
tem oms̄ reuiuiscūt. vt vita eoꝝ nō distribuat̄ in
btitudinē ⁊ miseriam. ſꝫ ad bonā ptē oms̄ ptineāt
et ideo cū dixisset q̄ audierit viuient. nō adiecit q̄
bō egerīt in vitā eternam. q̄ vero mala egerūt i pe
nā eternā: Hoc em̄ ipm̄ qd dcm̄ est viuēt. i bono
tm̄mō accipi voluit. sicut etiā supius. trāsitū inq̄t
fecit a morte in vitā. nec dixit ad q̄ꝫ vitā. quia p
fidē a morte reuiuiscē n̄ pōt eē mala vita: Hic āt
pmo n̄ audiēt vocē eiꝰ et viuēt. ipm̄ ei viuēt. p to
tā istā lcōz i bono itelligi voluit. ſꝫ dixit. audiēt et
ꝓcedēt q̄ v̄bo significauit corpalē motū corpoꝝ de
locis sepulturaꝝ suaꝝ. Sꝫ q̄a ꝓcedē de monūentis
nō oībꝫ ad bonū erit. q̄ bō inq̄t fecerīt in r̄surrectiōz
vite. etiā h̄ vitā in bono tm̄ intelligi voluit. q̄ vero
mala egerīt inq̄t i r̄surrectiōz iudicij. iudiciū scilicꝫ
ꝓ pena posuit: Iā ergo frēs nemo q̄rat psa sub
tilitate cuiusmodi figura erit corpoꝝ i resurrectione
mortuoꝝ. q̄ta statura. qual̄ motus. qual̄ incessꝰ
sufficit tibi q̄ resurgit caro tua in ea specie i qua
dn̄s apparuit. in hoīs vtiqꝫ specie: Sꝫ noli ꝓpter
speciē timē corrupcōz. si em̄ n̄ timueis corrupcōez
nō timeb̄ et illā sn̄az. caro et sanguis regnū dī n̄
possidebit. nec incides in laq̄ū saduceoꝝ. quē ꝓpte
rea nō possis euitare. q̄a putas ad hoc resurgē ho
mines ut ducāt uxores et generent filios. et agāt

opera vite mortalis: Si queris qualis erit vita. qs hoim hoc poterit explicare: Vita erit angeloꝝ. Quicūqꝫ tibi potuerit ostendē vitā angeloꝝ ostē det vitam eoꝝ q̄a equales futuri erūt angelis Si āt angeloꝝ vita occulta est nemo q̄rat ampli⁹. ne p errorem nō pueniat ad id qđ q̄rit. ꝭ ad qđ sibi ipē cōfixerit. Preꝑpere em̄ q̄rit. ⁊ festinās querit Tu in via ambula. venies ad p̄riam si nō deseras viam Tenete g° xp̄m̄ fr̄es. tenete fidē tenete viam ipā vos pducet ad id qđ videre modo nō potestis In illo em̄ capite apparuit qđ speretur i membꝭ. in illo fūdamento demonstratū est qđ in nr̄a edifi cetur fide vt postea pficiat̄ in specie. ne forte cū pu tatis vos cernē. appareat vobꝭ aliquid p ymaginē falsam quasi eē qđ non est. et dimissa uia in erro rem deuietis. et ad patriam quo ducit uia id est ad speciem quo ducit fides non perueniatis: Di ces quō uiuūt angeli: Sufficiat tibi scire hoc qđ non corruptibiliter uiuūt. facilius em̄ tibi potest dici qđ i nō erit q̄ꝫ quid ibi erit: Possum enim ⁊ ego fr̄es mei breuiter vobis pcurrere quedā q̄ ibi non erūt: et hoc ꝓpterea possum. quia ista experti sumus. et nouim⁹ ea que ibi nō erūt: Quid āt ibi erit nōdū sum⁹ experti: Per fidem em̄ ambulam⁹ nōdū per speꝫ q̄ꝫ diu sumus in corpe pegrinam̄ a dn̄o Quid g° ibi n̄ erit Ducē uxorē ut filij ꝓpagē t̄ q̄a n̄ ē ibi mors. n̄ ibi erit crescē q̄a nec senescere

UPB

nō erit refectio quia nec defectio. nō ibi erūt negō
cia quia nec indigencia nec ipā laudabilia opera
hoīm innocētiū. q̄ cogit operari egestas et nēcitas
huiꝰ vite. n̄ eim̄ dico tantūmō n̄ ibi futura opa la
tronū aut feneratoꝝ. ꜩ ipā q̄ inocētes hoīes ope
rant̄ ꝓpter indigēciam subleuādaꝝ hūanaꝝ nēcita
tū. nō ibi erīt: Sabbatū erit perpetuū qd̄ a iudeis
celebrat̄ tpalit̄. a nobis aūt ineternū intelligitur
quies erit ineffabilis q̄ explicari n̄ pōt. ꜩ vt dixi
vtcūqꝫ explicat̄. cū dicīt̄ q̄ ibi nō erīt: Ad illā q̄e
t̄e tendimꝰ ad illā spiritalē regenērām: Sicut eī
ad labores carnaliter nascimur. ita ad quietē spi
ritaliter renascimꝰ. clamāte illo. venite ad me oēs
qui laboratis et onērati estis ꝛ ego r̄ficiā vos: Hic
pascit ibi pficit. hic pmittit ibi reddit. hic signifi
cat ibi exp̄mit: Cū āt in illa btītudīe et spū et cor
pore pfecti saluiqꝫ fuerimꝰ. ista negocia n̄ erīt. nec
illa ibi erīt q̄ hic laudant̄ ī bonis opibꝫ xpianoꝝ:
Quis eim̄ nō laudat̄ xpianꝰ porrigēdo panē esuī
enti potūqꝫ sitienti. vestiendo nudū suscipiēdo pere
grinū. pacādo litigiosū. visitādo egrotū. sepeliendo
mortuū. cōsolādo lugētē. Magna opa plena misēi
cordie. plena laud̄ ꝛ grē: Sꝫ nec ipā ibi erīt. quia
opa mīe nēcitati miserie cōpauit: Quē pascis ū
nemo esurit. cui potū das ubi nemo sitit: In vesti
turꝰ es nudū. vbi om̄s ipā imortalitate vestiti sūt
Audisti paulo āte tuicas scōꝝ loq̄nte aplō. oportꝫ

corruptibile hoc induere incorrupcōez: Ubi induē sonat. indumētū indicat. Hoc indumētū adam perdidit. vt pelles acciperet. An peregrinū suscepturus es vbi oēs in pr̄ia sua viuūt. egrotos visitabis vbi oēs eadē incorrupcōnis firmitate vigebunt. mortuū sepulturus vbi semp viuūt. litigantes cō cordaturus vbi oīa in pace sūt: tristes cōsolatur⁹ vbi oēs in eternū gaudebūt. Quia g° cessabuut simul miserie. cessa būt hec opa miscdie. Quia g° ibi agetur. nōne iam dixi fratribus me dicere quid ibi nō erit q̄ꝫ qd ibi erit: Illō scio frēs ꝙ nō sum⁹ dormitaturi vocando. quia et ipē somprius subsidium defcōnis datus est anime. quippe intencōez ppetuam mortales sensus agitantē nō ferret fragile corpus nisi sensibꝫ cōsopitis ad eandē agitacōez ferendam repareī ipā fragilitas: et queādmodū ex morte innouacio futura est. sic nunc ex sompno vigilacio fieret: Ibi ergo non erit: Ubi enim non est mors. nec ymago mortis erit: Nec tamen cui q̄ꝫ subrepat timor tediorum. cū ei dicitur ꝙ semper vigilabit. ⁊ non aget aliquid. possū dicere. ⁊ quō quidem futuꝝ sit non possum dicere quia nec videre adhuc possū. tn̄ aliq̄d non impudenter dico. q̄a de scripturis dico. q̄ ibi erit actio nr̄a tota actō urā amen et alleluia erit: Quid dicitis fratres: Vide o qd̄ auditis et gauisi estis. ꝫ nolite iterū carnali cogitacione contristari. quia si forte aliquis vēm

ſteterit ⁊ dixerit cotidie amē ⁊ allā tedio marceſcz et in ipis vocibz dormitabit et tacere iam volet. et ꝓpterea putz ſibi eē aſpernabilē vitā et ñ deſidera bilē. dñtes vob᷑: in ipis Amē ⁊ allā ſemp dictui ſu mus. q̃s durabit. Dicā ergo ſi potero. q̃tū potero Nō ſonis trāſeūtibz dicemus amē ⁊ allā. ȝ affcū aīmi: Quid eſt em̄ amē. q̃d allā Amē ē verꝫ. allā laudate deū Quia gº dꝰ veritas ē icōmutabil' ſine defcū. ſñ ꝓfectu. ſñ detrīmto ſñ augm̄to. ſñ alicuiꝰ falſitatis iclīacoē. ꝑpetua et ſtabil' et ſemper incor ruptibilis manēs: Hec āt q̄ agimus in creatura et in iſta vita velꝰ figuē ſūt verꝫ p ſignificacoēs cor poꝝ. et q̄dam i q̄bz ambulamꝰ p fidē: Cū videimꝰ facie ad faciē qꝰ nūc videmꝰ p ſpeculū ī enigmate tūc lōge alio ⁊ ieffabilē alio affcū dicemꝰ verꝫ ē. ⁊ cū hoc dicemꝰ. amē vtiqꝫ dicemus. ȝ inſaciablili ſacietate: Quia ei ñ deerit aliq̇d ideo ſacietas. q̃a vero illꝰ qꝰ ñ deerit ſemp delcābit. ideo q̄dā ſi dici pōt inſaciabil' ſacietas eit Quā gº inſaciabiliter ſaciabeis veritate. tā inſaciabili veritate dices. amē. Iā q̄le ē q̃s pōt dicē. qꝰ oculus ñ vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs aſcendit: Quia itaqꝫ ſñ aliq̄ faſtidio ⁊ cū perpetua delcācoīe videbimus verꝫ et certiſſia euidēcia cōtuebim² amoē ipius verita tis accenſi et inhērentes ei dulci ⁊ caſto amplexu eo dēqꝫ icorporeo. tali eciā voce laudabimus eū et di cemꝰ allā. Exultātes em̄ ſe ad parilē laudē flagn

tissima caritate inuicem et in deū. oīs ciues illi9 ciuitatis dicēt allā. q̄a dicēt amen Hec igit̄ vita scōꝝ etiā corpa eoꝝ cōmutata i celestē et angelicū statū sic implebit atꝫ imortaliter vegetabit. vt ab illa btīssima cōtēplacoīe et laude veritatis. nulla corrupcō necitatis auītat aut auocet Ita illis cibꝫ erit ipā veritas. ipā aūt rquies tāq̄ recubit9 Qd ei dcm̄ ē q̄a recūbentes epulabūt̄. sic dicit dn̄s q̄a multi veniēt ab oriēte ꝛ occidēte ꝛ recūbent cū abra hā ꝛ ysaac ꝛ iacob in regno pr̄is mei. hoc significa tū ē qm̄ magna rquie pascēt̄ cibo veritatis: Talꝭ em̄ cibꝫ reficit et nō deficit. iplet et integer ē. tu cō sūatis ipē n̄ cōsuit̄ Talꝭ ē ille cibꝫ n̄ q̄lꝭ iste. q̄ deficit vt rficiat. ꝛ ne vitā finiat q̄ eū accipit ipē finit̄. Re cubit9 g° ille sēpitna rquies erit. epule ille vitas in cōmutabilis erit. epulacō illa vita etna erit id est ipā cognicō. Quia hec est inq̄t vita eterna vt cognoscāt te solū veꝝ deū et quē misisti ihm̄ xpm̄ Nam quia illa vita in contemplacione veritatis non solum ineffabiliter. ꝫ quia et delectabiliter p manebit. multis locis scriptura testatur. que om nia commemorare non possumus: Inde est illud: Qui diligit me mandata mea custodit et ego di ligam eum ꝛ ostendam meipsum illi: Tamq̄ em̄ fructus et mcēs ab eo quereretur quia mandata eius custodiuntur. ostendam inquit meipm̄ illi. pfcāꝫ btitudinem ponens. vt cognscatur sicuti est

Inde est et illud Dilectissimi filii dei sumus. sed non dum apparuit quod erimus: Scimus quia cum apparuerit simi les ei erimus quia videbimus eum sicuti est: Ideo et apostolus paulus. tunc inquit facie ad faciem: Quia etiam dixit ali o loco. in eandem ymaginem transformamur a gloria in gloriam tamquam a domini spiritu: Et in psalmis dicit. vacate et videte quoniam ego sum dominus Tunc ergo optime videbitur quoniam summe vacabitur Quando autem summe vacabitur nisi cum transierint tempora labo riosa. tempora necessitatum. quibus modo obstricti sumus quamdiu terra parit homini peccatori spinas et tribulos vt in sudore vultus sui manducet panem suum Temporibus ergo transeuntibus hominis omni ex parte transactis et die celestis hominis omni ex parte perfecto. summe videbimus. quia summe vacabimus Finita enim corrupcione et indigencia in resurreccione fidelium non erit quod laboretur: Quasi enim diceretur recumbite et manducate. ita dictum est vacate et videte: Vacabimus ergo et videbimus deum sicuti est. et videntes laudabimus deum: Et hec erit vita sanctorum hec accio quietorum quia sine defectu laudabimus: Non vno die laudabimus Sed sicut dies ille non habet terminum temporis. ita laus nostra non habebit ter minum cessacionis. et ideo in secula seculorum laudabimus. Audi etiam hoc scripturam dicentem deo quod nos desidera mus. beati qui habitant in domo tua in secula seculorum laudabunt te:

Explicit sermo sanctus beati Augustini episcopi de resurrectione mortuorum:

Bibliographical Notes

HILPRAND BRANDENBURG AND HIS BOOKS

THE name of Hilprand Brandenburg, of Biberach, a free city of Suabia, is familiar as that of the owner of one of the earliest-known bookplates, attached to a number of books formerly in the library of the Carthusian monastery of Buxheim, near Memmingen, some twenty miles to the south-east of his native place, of which he was an inmate.[1] Very little is known of him otherwise and no attempt seems to have been made to bring together such information about him as can be found. The earliest trace of him appears to be supplied by a manuscript miscellany collected by him while at the University of Pavia, and now preserved in the Annmary Brown Memorial, Providence, R.I.[2] There is no date in it, but it would seem probable that he was at Pavia before rather than after becoming a member of the recently founded University of Basel, at which he matriculated in the winter of 1468/9, paying a fee of six schillings. He is not known to have taken a degree, but only three years after his matriculation, in the winter of 1471/2, he was chosen rector. The rectorate at this date was statutorily open to all matriculated persons, provided that they had pursued their studies for at least three years, were clerics, and could be considered in other respects fit for the post; only members of the teaching staff were ineligible, so that they might not be diverted from their learned pursuits.[3] The appointment of Brandenburg was thus perfectly regular, especially as fitness for the post was in practice interpreted as either gentle birth or a well-filled purse, and preferably both; and Brandenburg was evidently a man of means. Presumably he had already taken minor orders, but he does not seem to have been ordained priest for some time. At any rate he is not described as such when he is next mentioned, as one of the travelling companions of Michael Lutran, priest of

[1] Reproduced as the frontispiece of Count K. E. Leiningen-Westerburg, *German Book-Plates* (London, 1901), in the *Encyclopaedia Britannica*, s.v. Book-Plate, and, together with one of the Buxheim inscriptions, in *Frühdrucke aus der Bücherei Victor von Klemperer*, Abbildung Nr. 28, as well as in W. L. Schreiber, *Holz[s]chnitte . . . der Sammlung James C. McGuire*, &c. (1928), Nr. 35 [Einblattdrucke des 15. Jahrhunderts, Bd. 65]. See also Schreiber's *Handbuch der Holz . . . schnitte*, &c. (1927, no. 2038, and 1930, Nachträge).

[2] The contents are set out on the first page and are followed by the note: 'Expensis d. hilprandi brandenburg in vniuersitate papiensi hinc inde comportata Aue maria &c.', which is perhaps from Hilprand's own hand. Beneath this is the bookplate with the customary inscription beginning: 'Liber Cartusiensium In Buchshaim . . . '. The most considerable of the nine items comprised in the manuscript is the first, *Cronica Martiniana Romanorum pontificum atque imperatorum*, on 75 leaves. It is followed by a 'consilium' delivered by a Pavese lawyer, Stefanus de Costis, in the matter of a dispute between the Germans and the French as to whom the rectorate was due to 'hoc anno'. Seymour de Ricci assigned the manuscript to about 1467.

[3] See Wilhelm Vischer, *Geschichte der Universität Basel* (1860), pp. 102–6. In 1477 it was actually laid down that the rectorate should be filled alternately by a graduate and an undergraduate. It may be added that an Eberhard Brandenburg of Biberach matriculated at the University of Tübingen in 1483.

the diocese of Constance, on a visit to Rome in the spring of 1479.[1] Fifteen years later, however, he has become not merely a priest but also a canon of Stuttgart, according to the official attestation of his consent, on 17 October 1494, to the proposed sale of a house and appurtenances in that city, which had formerly belonged to him and on which he must still have had some lien.[2] It cannot have been very much later that he entered the monastery at Buxheim as an oblate,[3] and there he doubtless ended his days; particulars, however, are wanting.

The books connected with Brandenburg contain a note, presumably written by the Buxheim librarian, which begins with a statement of contents and then in most cases continues (neglecting minor variants): 'Liber Carthusiensium in Buchshaim prope Memmingen proueniens a confratre nostro domino Hilprando Brandenburg de Bibraco donato sacerdote continens ut supra. Oretur pro eo et pro quibus desiderauit.' In two books, however, nos. 14 and 16 of the list printed below, it differs materially, stating the volume in question to be 'comparatus expensis domini Hilprandi Brandenburg iam donati professi in Buxhaim' and adding that it was given by him to the Confraternity of St. Anne at Biberach.[4] A third book (no. 2) apparently carries the personal signature 'Hiltprandus in Bibraco' as well as the note,[5] while three humanistic volumes (nos. 33–5) have his arms illuminated at the beginning of the text.[6] These differences suggest that not all the books were in the first instance Brandenburg's property. Some, possibly the majority, may have been bought by the Carthusians with his money, a conjecture which derives some support from the fact that they include no fewer than eleven collections of sermons, mostly of a utilitarian kind (*Sermones Peregrini*, *Parati*, *Amici*, and the like), which account for nearly half the theology in the list;[7]

[1] See *The Library*, 4th series, vol. xix (1939), p. 160.

[2] See *Urkundenbuch der Stadt Stuttgart* (bearbeitet von Dr. Ad. Rapp), p. 575 [Württembergische Geschichtsquellen, Bd. 13 (1912)].

[3] *Sacerdos donatus*, as the inscriptions in the books call him. *Donatus* or *oblatus* indicates a person who has dedicated himself and his property to a monastery and takes part in the devotional life of the house, in return for keep and protection. Cf. W. H. Maigne d'Arnis, *Lexicon . . . ad scriptores mediae . . . latinitatis*, &c. (1866), s.v. Oblati. Such persons were usually lay folk, but Buxheim accommodated at this date another 'oblate priest' besides Brandenburg, one Johannes Farer, in whose name at least two accessions, similarly recorded, accrued to the library; for one see A. W. Pollard, *Catalogue of books . . . collected by Rush C. Hawkins*, &c. (1910), no. 120, the other (Albertus Magnus, *Compendium*, Pr. of Gesta Christi, Speyer, 1473, Gesamtkatalog 597) is in the Cambridge University Library. Yet another accession, due to Johannes Weschpach, citizen of Ulm, is also recorded in almost the same terms (*B.M.C.* iii. 727, IB. 37097).

[4] No. 14 is 'datus iam Confraternitati Sanctae Annae et totius eiusdem cognationis' (V. Madsen, *Katalog over det Kongelige Biblioteks Inkunabler* [at Copenhagen], no. 825), No. 16 is 'datus ab eodem [sc. Hilprand] Confraternitati Sanctae Annae iam in Bibraco existenti'. It is not explained how a book presumably purchased on behalf of Buxheim could yet be presented to a confraternity at Biberach.

[5] *Frühdrucke . . . von Klemperer*, no. xx.

[6] Two in the British Museum, no. 35 described in Messrs. Maggs's Catalogue 656, no. 163.

[7] Besides J. Melber's *Vocabularius praedicantium* (no. 23), which provides a variety of German equivalents for the words of the Vulgate as an assistance to preachers with an imperfect command of their native tongue.

so large a supply seems to have regard to the homiletic requirements of a community rather than of an individual. However this may be, the three humanistic volumes and the book with his own signature (Ludolphus, *Vita Christi*) mentioned above, together with Mentelin's Virgil (no. 1), assuredly belonged to Brandenburg himself, and it is noticeable that they are all among the earliest pieces of printing in the list, whereas the sermons, with only three exceptions, belong to the 1490s and 1500.

FIG. 1

FIG. 2

That the bookplate (Fig. 1) represents Brandenburg's arms cannot reasonably be doubted; they certainly have no connexion with those of Buxheim, a stamped representation of which is often found on another page. They are generally hand-painted in various colours, but the proper heraldic tinctures (*argent* for the ox and *azure* for the ground) are not always preserved. Many copies of the bookplate show on the back letterpress and woodcuts (49 mm. square) belonging to printer's waste from a quarto tract in part concerned with the names of Christ derivable from Scripture (Fig. 2). This text has not been identified,[1] but the types are types 6 and 7 of Albert Kunne, whose press stood at the neighbouring Memmingen. Type 7 is among the very latest taken into use by Kunne before 1501,[2] so that the tract in question may well belong to the sixteenth rather than to the fifteenth century. While this dating is in no way contradicted by the style of the somewhat carelessly executed cuts, which appear to belong to a Tree of Jesse series, it cannot be

[1] A continuous passage in nos. 36 and 5 (both at the Bodleian) includes the heading: 'Secuntur nomina Saluatoris prout deus [. . . si]gnificans et significatum secundum ordin[em totius alphab]eti|demptis k. et q. et allegationes nominibus', followed by '[Nomen] tuum Admirabile. Psalmdi [*sic*] viij. Benedictum. Danieis [*sic*] iij . . .', and so on throughout the alphabet.

[2] Type 7, a bearded title-type in the 'Froschauer style' (Proctor, *Index*, part ii), is admitted to the fifteenth-century canon in the Nachträge to Haebler's *Typenrepertorium*.

reconciled with that of the bookplate, which is a much more careful and evidently earlier piece of work and has always been assigned to about 1480. It is impossible to say why the block, which was doubtless made for Brandenburg himself, should not have been used until it became the property of Buxheim.[1]

The following list of Brandenburg books, long as it is, can lay no claim to completeness, if only because there may well have been cases where the bookplate was cut from a volume and the inscription at the same time destroyed, thus leaving no clue. Moreover, the fact that the list contains no book later than 1500 may be due merely to the still-inadequate attention paid by cataloguers to the post-incunabula period. When the Buxheim library was finally dispersed in 1883 the sale-catalogue ignored notes of ownership,[2] thus letting slip a unique opportunity, but a number of Brandenburg's books had found their way out of the collection in time to become the property of Thomas Grenville (nos. 1, 33, 34), and one (no. 6) was bought for the British Museum in 1846. The present whereabouts of four items have not been discovered; they are no. 19 (Biblia), of which only two bookplates and the leaf with the Buxheim inscription belonging to part ii are available in the Cambridge University Library; no. 22 (Antoninus), of which the same constituents are in the Franks collection of German bookplates in the Department of Prints and Drawings, British Museum;[3] no. 26 (Garlandia), which is shown by an inscription in no. 28 (Valla, British Museum) to have once been bound with the latter, and no. 30 (Wann), which is similarly shown to have once been bound with no. 39 (Pisis, National Library of Wales). Nos. 19, 22, and 26 probably, but not certainly, belonged to the editions indicated; about no. 30 there can scarcely be any such doubt.[4] A good many of the books still retain their early pigskin bindings, in some cases (e.g. no. 20) stamped with the Brandenburg ox.

1 Vergilius: opera. [Mentelin, Strasburg, 1470?] *B.M.C.* i. 54, IB. 565.

2 Ludouicus de Saxonia: vita Christi. [Eggestein?, Strasburg,] 1474. *B.M.C.* i. 75, IC. 804.

3 Nicolaus de Lyra: postilla super Bibliam (4 vol.) [Pr. of Henricus Ariminensis, Strasburg, 1479?] *B.M.C.* i. 80, IC. 898, 897.

4 Sermones Fratris Peregrini. [Pr. of Henricus Ariminensis, Strasburg, 1479?] *B.M.C.* i. 80, IB. 902.

[1] Among the copies with letterpress on the back is that in Mentelin's Virgil (no. 1), which must surely have been acquired by Brandenburg himself at an early date. In no. 36 (Platea, at the Bodleian) a corner of the bookplate overlaps a pen-stroke of the inscription, so that it must have been affixed after the inscription had been written.

[2] *Catalog der Bibliothek des ehemaligen Carthäuserklosters Buxheim aus dem Besitze des . . . Grafen von Waldbott-Bossenheim*, &c. (München, 1883). It contains 4,507 numbers, including 541 incunabula.

[3] No. 434. Another copy of the bookplate (no. 435) has served for the facsimiles in this article; there is no clue to the book from which it was removed.

[4] The *Hand-List of Incunabula in the National Library of Wales* (no. 54) specifies the edition printed by the Nuremberg Augustinians about 1480, but this is not at all probable.

5 Henricus Hostiensis: summa. [Georgius de Spira?, Strasburg,] 1478, 1479. *B.M.C.* ii. 484, IC. 937.
6 Hortulus animae. Grüninger, Strasburg, 1500. *B.M.C.* i. 114, IA. 1489.
7 Joannes Vercellensis: sermones Vademecum. [Prüss, Strasburg ?, 1490?] *B.M.C.* i. 128, IA. 1762.
8 Bonauentura: sermones mediocres de tempore. [Pr. of 1483 Jordanus = Husner,] Strasburg, 1496. *B.M.C.* i. 145, IA. 2069.
9 Sermones Parati. [Flach, Strasburg, 1500?] *B.M.C.* i. 158, IB. 2273.
10 Pius II: epistola ad Mahumetem. [Zel, Cologne, 1470?] *B.M.C.* i. 186, IA. 2759.
11 Albertus Magnus: de virtutibus. [Solidi, Cologne?, 1473?] *B.M.C.* i. 236, IB. 3856.
12 Rolewinck: fasciculus temporum. Gotz, [Cologne, 1478]. *B.M.C.* i. 239, IC. 3816.
13 Aquinas: summae pars tertia. [Wenssler, Basel, 1474?] *B.M.C.* iii. 720, IC. 37046.
14 Bonifacius VIII: liber sextus decretalium. Wenssler, Basel, 1477. *B.M.C.* iii. 724, IC. 37080.
15 Clemens V: constitutiones. Wenssler, Basel, 1478. Gesamtkatalog 7093.
16 Breuiarium Constantiense. [Wenssler, Basel, 1486?] *B.M.C.* iii. 730, IB. 37113.
17 Petrus de Bergamo: tabula operum s. Thomae Aquinatis. Richel, Basel, 1478. *B.M.C.* iii. 738, IB. 37182.
18 Sermones Amici. Kesler, Basel, 1495. *B.M.C.* iii. 771, IA. 37652.
19 ? Biblia cum glosa ordinaria. Froben, Basel, 1498. *B.M.C.* iii. 791, IB. 37895.
20 Rainerius de Pisis: pantheologia. [G. Zainer, Augsburg,] 1474. *B.M.C.* ii. 321, IC. 5473.
21 Nider: consolatorium. [Sorg, Augsburg, 1485?] *B.M.C.* ii. 351, IB. 5976.
22 ?Antoninus: chronica (opus historiale). Koberger, Nuremberg, 1484. *B.M.C.* ii. 426, IC. 7320.
23 Melber: vocabularius praedicantium. [Drach, Speyer, 1480?] Hain *11029, Proctor †2348.
24 Albertus Magnus: sermones. J. Zainer, Ulm, [1480?] *B.M.C.* ii. 528, IB. 9209.
25 Herolt: sermones Discipuli. [Greyff, Reutlingen, 1480?] *B.M.C.* ii. 578, IC. 10669.
26 ? Garlandia: synonyma. Greyff, Reutlingen, 1487. *B.M.C.* ii. 579, IA. 10771.
27 Textus sequentiarum cum commento. Greyff, Reutlingen, 1490. *B.M.C.* ii. 581, IA. 10807.
28 Valla: compendium viii partium orationis. Otmar, Reutlingen, [1490?] *B.M.C.* ii. 586, IA. 10728.
29 Rudolphus de Werdenberg: litterae indulgentiarum. [Kunne, Memmingen, 1480.] Einblattdrucke 1502. Proctor †2771.
30 Wann: sermones de praeseruatione a peccato (quadragesimale). Schobsser, Munich, [1500?] *B.M.C.* iii. 662, IA. 12527.
31 Guillermus Parisiensis: de passione Christi. Gran, Hagenau, 1498. *B.M.C.* iii. 685, IA. 13767.
32 Paraldus: sermones. Otmar, Tübingen, [14]99. *B.M.C.* iii. 702, IB. 14814.
33 Cicero: de oratore. [V. de Spira, Venice, 1470?] *B.M.C.* v. 155, IB. 19574.
34 Leonardus Aretinus: De bello italico. Jenson, [Venice,] 1471. *B.M.C.* v. 170, IB. 19646.

35 Cicero: orationes. Ambergau, [Venice,] 1472. *B.M.C.* v. 189, IB. 19813.
36 Franciscus de Platea: opus restitutionum. Colonia and Manthen, Venice, 1474. *B.M.C.* v. 225, IB. 20211.
37 J. P. de Ferrariis: practica judicialis. De Tortis, Venice, 1495. Hain 6994.
38 Aquinas: opuscula. H. Liechtenstein, Venice, 1490. *B.M.C.* v. 358, IB. 22002.
39 Bartholomaeus de Pisis: quadragesimale. Scinzenzeler, Milan, 1498. *B.M.C.* vi. 775, IA. 26787.
40 Ferrer: sermones. Matth. Huss, Lyons, 1497. Hain-Copinger *7011.[1]

Thanks for information most readily supplied are due to Miss Margaret Stillwell, of the Annmary Brown Memorial; to Dr. Curt F. Bühler, of the Pierpont Morgan Library; to Dr. Massini, of the University Library of Basel; to Mr. J. C. T. Oates, of the Cambridge University Library; and especially to Mr. D. M. Rogers, of the Bodleian Library.

V. SCHOLDERER

[1] Nos. 1, 6, 12, 18, 24, 25, 28, 33, 34 of the list are in the British Museum. Nos. 4, 5, 17, 23, 29, 36 are in the Bodleian Library (Proctor 327, 336, 7533, 2348, 2771, 4288). Nos. 3, 10, 16, 27 are in the Cambridge University Library. No. 39 is in the National Library of Wales, Aberystwyth (*Hand-List of Incunabula*, no. 54). Nos. 11, 13, 14, 15, 37, 40 are in the Royal Library, Copenhagen (Madsen 79, 3937, 825, 1210, 1570, 1582). Nos. 2, 31 were in the Von Klemperer collection (*Frühdrucke aus der Bücherei V. von Klemperer*, nos. xx, clxxxviii). Nos. 7, 8, 9, 20, 35, 38 are described in Messrs. Maggs's Catalogue 656 (1938) (nos. 310, 316, 320, 32a, 163, 189) and nos. 7, 8, 38 were sold at Sotheby's on 14 and 15 March 1949. No. 32 is described in Messrs. Davis and Orioli's Catalogue 112 (no. 87) and the bookplate in this was no doubt reproduced as the frontispiece of Leiningen-Westerburg's *German Book-plates*. No. 21 is described in Messrs. Levinson's Catalogue 22 (no. 303). For nos. 19, 22, 26, 30 see the remarks in the text.

Inc 979
THE HOUGHTON LIBRARY
*70-6

AUGUSTINUS. DE SPIRITU. COLOGNE, C. 1470